RADU THEODORU

TAINA RECIFULUI

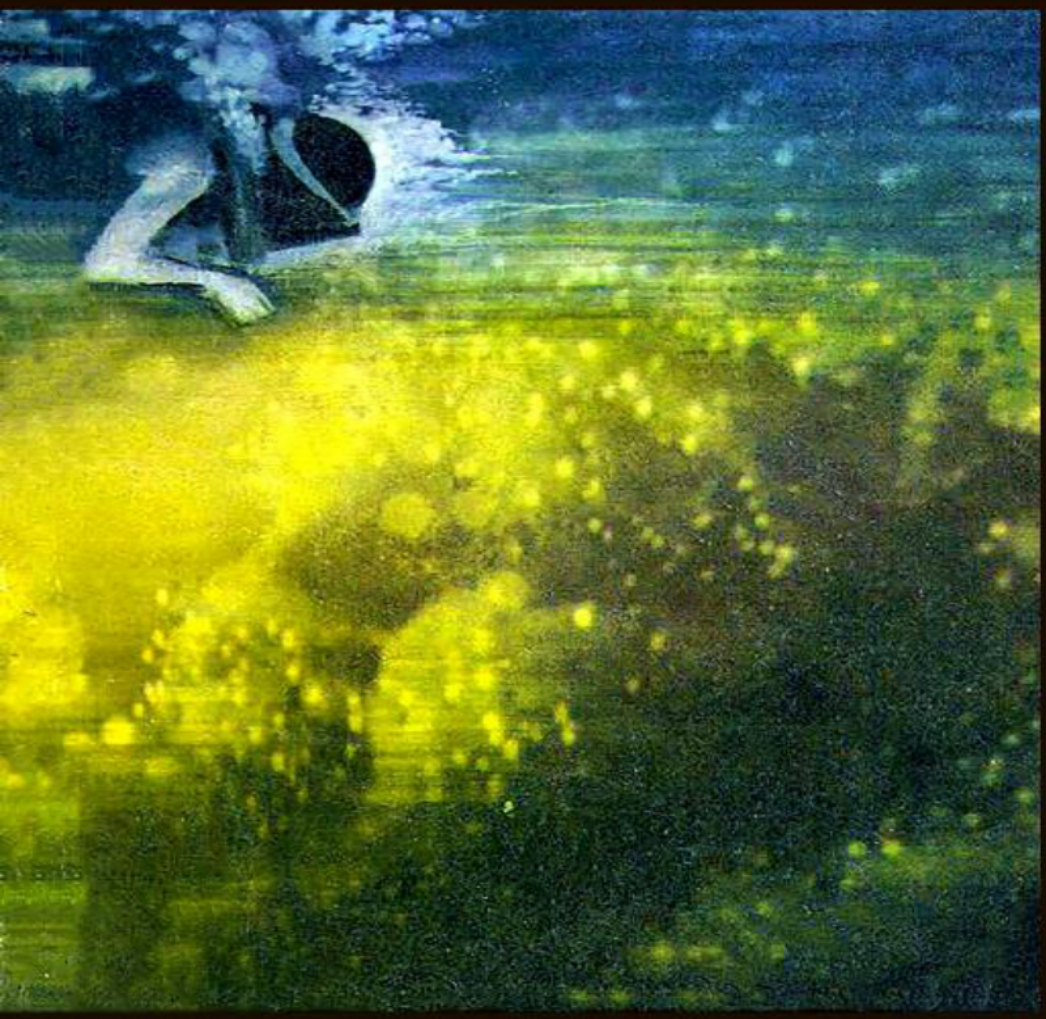

EDITURA TINERETULUI

RADU
THEODORU

taina recifului

roman

virtual-project.eu
== aladrian ==

EDITURA TINERETULUI
1968

Desenul copertei:
DAMIAN PETRESCU

NOAPTEA SOLSTIŢIULUI

1

Adenul se cufundă încet în apele sângerii ale golfului. Deasupra peninsulei arabice pluteşte o perdea vioriu-gălbuie de praf, vârstată de

linii violacee. „Pescăruşul albastru” ia cap compas 112°, ceea ce înseamnă un drum pieziş peste golful Aden, atingerea peninsulei somaliene la verticala portului Durduri din extremul est al Somaliei, survolul întregii peninsule şi escală la Hafun pe toasta Bar-el-Kasain, spălată de valurile Oceanului Indian. De aici, în noaptea asta încă, Pilotul doreşte să atingă ecuatorul în largul oceanului, pentru ca expediţia să înregistreze toate datele hidrologice, meteorologice şi astronomice ale solstiţiului de iarnă, urmând ca în zori să amerizeze la Port-Victoria, capitala Seişelor, aşezată în insula Mahè. O zi de odihnă. Revizia materialului şi a echipamentului ştiinţific, apoi munca de cercetare a insulelor coraligene, întâia etapă a expediţiei.

Trage uşor de manşă. Ia înălţime. Îşi spune că oamenii sunt prea grăbiţi să desăvârşească cucerirea lunii (ieri s-a anunţat prin toate posturile de radio ale planetei înălţarea celui de al treilea Institut de cercetare selenar — au şi văzut transmisia integrală de televiziune făcută prin releele de sateliţi) şi că, datorită extensiei acesteia în spaţiu, neglijează din ce în ce mai mult propriul lor univers interior, ca şi această bătrână şi dragă planetă Terra — cu toate ale ei bune şi rele.

Anul trecut pilotase cosmonava „YR-261 Marte 3” în cursa bilunară pe Marte (cosmodroamele „M 5” şi „M 6”), fără să rămână cu amintiri zguduitoare pentru fiinţa lui intimă. Îşi spusese că cei câţiva zeci de mii de ani de habitudini pe Terra nu puteau schimba „homo terrae” într-un „homo cosmicus” decât după câteva generaţii… Poate de aceea acceptase atât de uşor invitaţia de a pilota „Pescăruşul albastru” în această a XII-a ediţie a „Anului geofizic internaţional”. Voia să cunoască nu numai planeta mamă, dar şi ceea ce numea el „terra incognita” în universul uman… La cei 42 de ani ai lui, începuse să-şi restrângă aria curiozităţilor. Avea obiceiul să spună că preferă curiozităţile de ordin psihologic şi uman — celor de ordin spaţial.

Înserarea inundă carlinga cu roşu nuanţat la infinit. E adevărat, culorile în Cosmos, mereu pale, ftizice, subtile şi diafane, eterate, nu şi-au găsit încă nici poeţii, nici pictorii. Cuvintele şi culorile pe Terra au fost create pentru alte nuanţe. Ochiul uman s-a obişnuit cu alte intensităţi. Poate numai peliculele ultrasensibile de film să poată înregistra varietatea copleşitoare a nuanţelor în spaţiile cosmice… Priveşte cu mare satisfacţie pâclele liliachii ale Mării Arabice. Zborul se desfăşoară într-o atmosferă cvasi-ireală. Atât de copleşitoare prin colorit şi prin dimensiunile pe care le creează vizibilitatea de la înălţime… încât simte echipajul încremenit într-un extaz aproape religios. Soarele se rostogoleşte agonic pe orizontul incendiat al Continentului Negru.

— Peste câteva ore începe iarna boreală. Întrerupe tăcerea Pilotul.

Jos se ţes cele dintâi umbre ale întunericului. Doar la zenit, în

straturile superioare ale atmosferei, lumina zodiacală îşi mai fâlfâie ostenită draperiile grele de brocart ruginiu.

2

Întuneric. Dedesubt, abia conturat sub fulguirea constelaţiilor, relieful muntos al continentului african. În prelungirea planului stâng, sclipirea farului de la Capul Guardafui, punctul extrem oriental al Africii. Naturalistul îşi aprinde lampa de bord, răsucindu-i abajurul până când dunga de lumină nu-i acoperă decât coala albă a caietului. Aerul puţin dens pune motoarelor o surdină discretă. S-ar părea că forţele Cosmosului interferând straturile superioare ale stratosferei desemnează pe securitul carlingii mii de semne de-ntrebare. Pilotul vede profilul pur al Doctoriţei, desenându-se fluid pe locul copilotului. Alături, pe strapontina mecanicului, Inginerul pare copleşit de imensitatea în care hidroul lunecă sub constelaţii…

Naturalistul deschide discret portiera postului de pilotaj. Cu precauţii infinite aşază pe masa de aluminiu a laboratorului un aparat de dimensiunea unui radio de buzunar cu tranzistori. Brusc, i se broboneşte fruntea. Degetele mâinilor, tremurătoare, scot husa uşoară din bumbac. Un ecran de mărimea unei palme. Butoanele negre şi roşii ale convertizoarelor. Naturalistul montează cele trei antene miniaturale, alcătuite pe sistem goniometric, dintr-o plasă subţire, aproape invizibilă, de fire din aluminiu şi cupru.

Are un moment de ezitare… Apoi, cu mişcările precise ale degetelor lungi, trage sertarul mesei de aluminiu. Scoate un dosar cu scoarţe albastre din plastic, pe eticheta căruia scrie cu tuş „Psy. P.D.I.N.” în interiorul dosarului sunt prinse cu clame câteva zeci de fişe albe, imaculate.

3

Revelaţia a avut loc în noaptea de 17 octombrie, în cabinetul binecunoscut al Savantului. Afară ploaia de toamnă bătând storurile, în averse. Cărţile care tapisau pereţii, în semiobscur. Pe măsuţa unde stătea de obicei clopotul de sticlă sub care dormita naja, cobra egipteană — acest aparat, aşezat pe o bucată de stofă verde.

— Stai jos, i-a spus Savantul, cu glasul lui ostenit, atât de binecunoscut.

S-a aşezat în fotoliul adânc, de piele. Apoi, poate o veşnicie, liniştea aceea mormântală, accentuată de aversele de ploaie şi ochii oţelii ai Savantului, copleşindu-l cu privirea lor intensă, insuportabilă. Niciodată Savantul nu-şi permisese un asemenea interogatoriu mut şi lucrul ăsta îl sâcâise atunci, îşi aduce aminte cu precizie că-l sâcâise

până la mânie.

— Ai aici (i-a arătat aparatul, şi el a tresărit speriat. Într-atât se închegase tăcerea în cabinet), ai aici poate cea mai cumplită descoperire a omului de până astăzi, dragul meu. Nu mă-ntrerupe. Sunt în toate facultăţile, nu te-ngrijora. N-are rost să-ţi povestesc nu tribulaţiile mele tehnice, ale mele şi-ale celor aproape o sută de colaboratori, care nu cunosc altceva decât sectorul lor limitat de acţiune, dar nici măcar dilema sfâşietoare în care m-am zbătut în tot acest deceniu în care am conceput şi executat acest aparat.

Pauză. Ploaia. Vântul zgâlţâind jaluzelele. Foşnetul pinilor din grădină.

Savantul şi-a lăsat fruntea-n palmă. Era un bătrân venerabil, care colindase toată planeta, ducând în acelaşi vestmânt un biolog reputat, un psiholog şi-un admirabil matematician.

— Poate am să-mi regret invenţia, aşa cum a făcut-o Nobel. Spre deosebire de tot ce ştiinţa a creat pentru distrugerea omului şi a comunităţilor umane, eu am creat ceva care ajută la cunoaşterea adevărată a acestuia… Ceva, auzi tu, ceva care descifrează conştiinţa, care ajunge să materializeze stările inefabile ale sufletului, şi mai mult, mai mult, dragul meu, cel mai drag mie dintre emuli, mai mult — ajunge să sensibilizeze stările subconştientului până-n zonele lui cele mai absconse… Cine ştie dacă nu până dincolo de inconştient, în rezerva aceea larvară a omenescului integral, în magma aceea primordială care formează dintotdeauna secretul speciei noastre.

Savantul vorbise atunci uluindu-l, ameţindu-l, dezvăluindu-i dintr-o dată un univers copleşitor, apoi brusc, răsucise cele câteva butoane negre şi roşii, spunându-i:

— Atenţie. Am conectat „sensibilograful” la emisia ta de unde electromagnetice. Stai adâncit în tine şi gândeşte-te la ce vrei. Sau… nu te gândi la nimic.

A rămas stupefiat în fotoliul acela adânc, urmărind halucinat cele trei antene goniometrice în rotirea lor lentă pe toate cele 360 de grade, apoi oprirea lor simultană pe trei unghiuri ascuţite a căror bisectoare era direcţia formată din fruntea lui şi centrul antenelor.

Pe ecranul „sensibilografului” a apărut o imagine difuză, un fel de floră astrală vibrând muzical pe o melodie stranie, incertă, cu discordanţe şi asonanţe, ca şi când mii de fibre de oţel, ori de sticlă ar fi fost periate de un *fön* cu jeturi intermitente, şi dintr-o dată s-a recunoscut pe sine, ori imaginea globală pe care şi-o făcuse despre sine, sărind gardul curţii la mătuşa Sabina şi urcându-se în cireşul pietros din faţa verandei. Mişcările erau diforme, prelungite, se-nlănţuiau unele cu altele ca şi când ar fi fost executate prin intermediul a o mie de braţe, ca şi când el însuşi ar fi posedat o mie de braţe, şi ceea ce-l copleşea era faptul că aceste o mie de braţe nu

porneau din trupul lui fizic, ci de altundeva, din interiorul lui, şi nici măcar nu erau nişte braţe, ci mai degrabă nişte metafore, ceva inexplicabil pentru că erau cu totul necunoscute, ori poate erau nişte intenţii doar.

Glasul profesorului, mirat:

— Niciodată nu mi-am închipuit că eşti un lacom, dragul meu. Ori, cum să-ţi spun, un fel de chintesenţă a lăcomiei.

Savantul a răsucit brusc aparatul, în aşa fel încât antenele, după câteva rotiri complete pe cele 360 de grade şi-au stabilit unghiurile de prindere spre fruntea lată, încadrată de coama albă, strălucitoare. El n-a putut să vadă ecranul, dar a auzit limpede o cadenţă egală, ceva profund muzical şi armonios, cu un motiv melodic grav şi l-a inundat o stare de euforie uşor melancolică, din care-a crescut, atunci, înspăimântătoare şi halucinantă întrebarea care-l chinuie şi acum, când este lac de apă şi când se-ntreabă dacă n-ar fi mai util să arunce acest aparat monstruos în negura de sub hidro, ori să-l sfărâme în bucăţi, întrebare înfiptă în el dureros în noaptea aceea revelatorie: „Cine sunt de fapt eu însumi?”

Întrebarea asta îl torturează de la decolarea de pe Siutghiol, şi de atunci, de sute de ori a vrut să scoată sensibilograful din husa lui de piele şi, faţă-n faţă cu ecranul acela rece şi imparţial, să asiste la dezvăluirea celui mai cumplit adevăr — adevărul despre sine însuşi. Şi tot de sute de ori, cu o spaimă care-l paraliza, o infinitate de incertitudini, lăsase aparatul în husa de piele, el abandonându-se în scaunul pliant al laboratorului într-o stare vecină cu prostraţia.

4

Devine atent la conversaţia echipajului. Carlinga etanşă a hidroului, luminiscenţa tandră a tabloului de bord, aparatajul laboratorului contribuie la aerul familiar al acestui interior confortabil, căruia gândirea exactă a Inginerului i-a adăugat o gamă variată de îmbunătăţiri tehnice de ultimă oră.

— Mi se pare că noi, călătorii moderni, continuăm un instinct ancestral al speciei, comandante, se aude foarte limpede glasul Doctoriţei.

Naturalistul are un şoc interior inexplicabil. De altfel, dintotdeauna, glasul acesta cu inflexiuni când tandre, când tăioase, glaciale, îi produce stări de inefabil ori disperare.

— Migraţia?

Supărător glas. Dominator. Mereu cu ceva agresiv, războinic în el. Comandantul nu i-a plăcut din seara când s-au întâlnit în cabinetul Savantului. Îi văzuse fotografiile în toate ziarele, era unul dintre cei mai reputaţi piloţi cosmici, pilotase şi batisfera cu care Savantul

explorase fundul Oceanului Pacific, în largul Filipinelor — mă rog — acel tip de acţiune, lipsit de dileme, care joacă totul pe o carte şi care lui îi este şi dezagreabil şi neinteresant.

— Da! Migraţia!

— Probabil un aspect al cunoaşterii, Doctoriţo.

— Mai curând o necesitate economică, mârâie Naturalistul, din laborator.

— Şi una şi alta, spune Inginerul.

— Pregătiţi-vă pentru coborâre… Inginerule… Prinde Hafunul. Să-ţi stabilească locul de amerizare. Treceţi vă rog la posturi.

Pilotul controlează aparatele de navigaţie. Radiocompasul indică linia aceea nevăzută, care, tăind noaptea africană, îi duce cu precizie spre punctul de escală. Deasupra, constelaţiile veghează în cerul de mătase neagră, fluidă. I se pare că, extrapolat dincolo de gravitaţie, în spaţiul cosmic, percepe ascensiunea spre nord a ecuatorului terestru, dincolo de planul eclipticei. Sesizează cochetăria emisferei australe, care se dăruieşte cu voluptate soarelui, în timp ce emisfera boreală se zgribuleşte, acoperindu-şi dragostea înşelată sub giulgiul pudic al zăpezilor.

Presimte cu toată fiinţa lui interioară clipa aceea unică a marilor schimbări de anotimpuri.

Naturalistul îşi fixează chingile. Cu mişcări precipitate husează sensibilograful, îl închide în cutia de piele căptuşită cu mătase matlasată, apoi introduce totul în husa impermeabilă. Răsuflă uşurat, ca şi când ar fi trecut printr-o primejdie iminentă.

5

La două ore după alimentare — ora astronomică 23 şi 27m la punctul geografic de 53° 37’ 25” longitudine estică şi 2° 03’ 15” latitudine nordică, situat pe ruta de navigaţie maritimă Bombay-Capetown în zona cea mai adâncă dintre Somalia şi Seişe.

— 5358, spune Inginerul, citind indicaţia radiosondei.

Oceanul Indian, somnoros, respiră uşor, susurându-şi apele. Amerizat sub un cer de alabastru translucid, hidroul înseamnă în imensitate un punct minuscul de lumină. Pilotul, cu ceafa rezemată de spătarul scaunului, trăieşte extazul absorbţiei în Cosmos, în care perspectiva şi viziunea dobândesc orizonturi vaste, planetare.

„Măreţia omului, îşi spune, constă şi în această posibilitate de a depăşi spaţiul, de a subordona timpul unei clipe de concentrare adâncă, în care să poţi face sinteza istoriei… Iată că am ajuns la aceste perspective gigantice, privim peste meridiane, cum priveau odinioară semenii noştri peste gard, simţim fiorul lumilor etern mişcătoare, noi înşine avem sentimentul că le aparţinem, liberi de servituţi mărunte şi

stupide şi totuşi.

Ajuns la acest „şi totuşi” îşi ia combina electronică „Ansexteron IV” (un aparat complex pentru determinarea punctului şi stabilirea datelor meteo hidrologice de bază, al cărui nume este o prescurtare şi unire fortuită — ah, tehnicienii! — a cuvintelor anemometru, sextant, cronograf) şi iese pe puntea hidroului, urmat de echipaj. Pegasul coboară spre asfinţit. Ursa mică se apropie de orizont. O boare uşoară îi resfiră părul.

— Pot exista termeni de comparaţie cu o noapte marţiană? întreabă Doctoriţa şi Pilotul înregistrează tonul neutru pe care femeia aceasta de 25 de ani, cu părul arămiu şi carnaţia albă îl foloseşte ostentativ, de la prima lor întâlnire în cabinetul Savantului.

— Nimic nu egalează posibilitatea de a respira liber aerul ăsta cu miros de alge şi săruri, Doctoriţo.

— Numai aici, pe Terra, suntem în mediul natural al speciei, mârâie Naturalistul.

Apasă pe butonul lansetei automate de fileu planctonic…

— Nu ştiu de ce. Poate să fie un anacronism, dar nu mă tentează de loc expediţiile extraterestre.

— Dacă ai fi trecut, o singură dată dincolo de gravitaţie, ai mârâi mai puţin, Fosilo, spune Inginerul şi se-ntinde de-i pârâie toate oasele. Când am fost inginer motorist…

— „Pe Saturn YR 2 b”… continuă ironic Naturalistul, „şi când meteoriţii”… etc. etc. Cunoaştem povestea. Altceva mai nou, n-ai?!

— Linişte, taie Doctoriţa. Ascultaţi oceanul!

Clipotul apelor grele sub cocă. Undeva, foarte aproape, la prova, se scurge cu trenă fosforescentă un cârd de peşti luminoşi.

— Mirajul latitudinilor mici, spune încet Pilotul.

Doctoriţa înregistrează o convulsie interioară, acidă. Ştie că Pilotul, bărbat atletic, suplu, cu trăsături dure şi cicatricea aceea albă-vineţie care-i taie umărul obrazului, concentrat în sine şi tăcut, a avut o aventură bizară în Africa ecuatorială. Acum mai bine de un deceniu, unde condusese o expediţie împotriva ultimului negustor de sclavi semnalat de „Interpol”. Aflase acest lucru de la Savant, dar vag, şi atunci nu-i dăduse niciun fel de atenţie.

„Mirajul latitudinilor mici”, îşi repetă pentru sine Doctoriţa… „Adică?”

— Comandante! Uite barometrul. Scade.

— Şi încă vertiginos, Inginere.

— Fără, spune Naturalistul. Ne aflăm în cel mai mare centru de energie al Planetei. Zona de permanent exces termic. Zona asta de depresiune barometrică constantă generează alizeele, care asigură atmosferei unitatea dinamică… Continentul euro-asiatic adăposteşte acum centrul de maximum planetar, de care se leagă şi polul de frig.

Se întrerupe brusc. Are senzaţia stranie că un ce nevăzut, o forţă ocultă îi răspunde în conştiinţă, rupe brutal logoreea cu care-şi maschează sentimentele şi, râzând ironic, îi descifrează înfiorarea stranie, sufocantă pe care i-o produce apropierea Doctoriţei.

— Mai departe, spune femeia.

— Nimic!… Priviţi acolo! Un cetaceu imens!… Alerg să-mi aduc binoclul de noapte… Filează tu, băiatule, plasa planctonică, cu un metru pe minut.

— Rămân pe punte doar Naturalistul şi Pilotul, spune sec comandantul. Inginerule. Fii gata de decolare. Doctoriţa trece în laborator cu probele… Se pare că cel mai mare centru de energie al planetei ne pregăteşte un spectacol cu adevărat rar.

6

Peste ocean fulguie o lumină spectrală care dă aerului consistenţe lichide, îngroşându-l vertiginos până la nerespirabil. Spre nord cresc vizibil formaţii ganglionare de nori. Din neant parcă, deasupra apelor apar zdrenţe de aburi. Niciunde în Cosmos furtuna nu se anunţă cu atâta materialitate ca pe Terra. Pilotul face un tur rapid de orizont. Spre nord-est, la peste două mii de mile — India. Străjuită de Himalaia, de pe povârnişurile căreia se prăbuşeşte furtuna. Spre est, arhipelagurile coraligene ale Lakkadivelor, Maladivelor şi Chagos. La vest şi nord-vest Africa şi coasta Arabiei. Spre sud Seişele, Madagascarul, Mascarenele. Cel mai apropiat adăpost, Port-Victoria, la o oră de zbor cu forţajul… Aici ciclonul, avangarda musonului indian, prăbuşindu-se asupra „Pescăruşului albastru” într-o vâlvătaie de fulgere violente care despică falii uriaşe de întuneric, în vreme ce oceanul se trezeşte din somnolenţă într-un oftat lung, ridicând hidroul pe sănul rotund şi moale al valurilor.

7

— Repede, comandante, spune Naturalistul. E o ocazie cvasi-unică.

— Îmi dau seama… Dar…

— Te implor… Încă un sfert de oră. Numai un sfert de oră.

— O să fie nevoie de fuzee pentru decolare. Şi n-am decât alte patru de schimb. Grăbeşte-te. Cei doi lucrează atenţi. Îşi ţin din ce în ce mai greu echilibrul pe coca aparatului. Pantofii speciali, prevăzuţi cu ventuze mici, din cauciuc, încep să se fixeze nesigur. Pilotul speră s-o ia înaintea furtunii. Combina „Ansexteron IV” este cuplată de centrala de înregistrare a laboratorului. Umezeala, temperaturile apei şi aerului, planctonul, luminiscenţa, gradul de salinitate, direcţia şi intensitatea vântului şi a curenţilor submarini până la adâncimea de

150 metri sunt înregistrate pe fişe de către maşinile cibernetice de imprimat.

Pilotul vede cum spre steaua albă, Altair, din constelaţia Vulturului, urcă precipitat suluri fumurii, care, atingând zenitul, se desfac în cortine de catifea neagră, în draperii fâlfâinde, în ogive şi-n bolţi, într-o arhitectură barbară şi ilogică, dezlănţuită sub semnul unei tăceri totale.

Pentru Naturalistul degajat de obsesia controlului interior, contactul cu ecuatorul termic depăşeşte faza inteligenţei şi sentimentului, coborând în intimitatea lui fiziologică. Raţional îşi dă seama de tot ce se petrece cu el, ca şi când ar supraveghea indicatoarele unui aparat de precizie. Ştie de ce s-a transformat oceanul într-o imensă mantie fosforescentă, ca şi când milioane de lumini s-ar fi reunit într-un cortegiu nupţial. Ştie că neliniştea care-i torturează intimitatea se datoreşte excesului de electricitate condensată în atmosferoid. Stabileşte matematic corelaţia intimă dintre starea lui bruscă de depresiune sufletească (un gol supărător, un foarte evident sentiment al inutilului, gândul că cercetarea aceasta integrală a mediului Planetei va duce la o exploatare şi mai accentuată a resurselor ei, că, desigur o seamă de specii vor dispare datorită acestui abuz nesfârşit al omului) şi depresiunea barometrică. Înregistrează ritmul din ce în ce mai lent şi imprecis al mişcărilor. Fixaţia pe care-o face *vis-à-vis* de amplitudinea sinuoasă a valurilor. Fără nici o explicaţie plauzibilă şi evidentă, constată un scurtcircuit în sistemul nervos, care-l deconectează de la procesul logic senzaţie-reprezentare. Are dorinţa halucinantă să se smulgă de sub carapacea de plumb topit care-i îmbibă porii, asfixiindu-l, şi să se arunce în apa încropită, împodobită festiv cu peşti luminoşi şi miriade de fiinţe microscopice, luminiscente, pe care, încă, nu le cunoaşte. Brusc se doreşte conectat la sensibilograf. Îşi dă seama cu luciditate maximă că, intrată în condiţii speciale de mediu, fiinţa lui interioară suferă mutaţii necunoscute.

Peisajul devine halucinant.

De undeva din spaţii, i se infiltrează în conştiinţă forţe demonice. Poate a fost prea brusc şi prea direct contactul cu forţa vitală a ecuatorului. Percepe sunete melodioase lovind coca. Sunetele se asociază în vaiete subţiri, când groteşti, când tragice, când pline de nostalgie, când îmbinate până la saturaţie de chemări ademenitoare. Valurile se tivesc cu infinitate de diamante. Infinitate de diamante strălucitoare se rostogolesc pe povârnişurile lichide, într-un zuruit monoton, estompat şi discret. Un fulger nesfârşit se-mplântă în ocean, incendiind noaptea solstiţiului.

Mii de braţe unduioase, conţinând voluptatea în mişcările muzicale, mii de glasuri moi îl cheamă ca un miraj al altor lumi. Cu ochii închişi, cu mâinile întinse, cu părul plin de scântei, Naturalistul

păşeşte în gol.

8

Pilotul contează pe viteza „Pescăruşului” să iasă din furtună… Apreciază că peste cel mult 15 minute, decolarea va fi o problemă. Ori, 15 minute asigură aparaturii mai mult timp decât suficient pentru înregistrarea datelor necesare unui studiu amănunţit. Tocmai dă ocol batiului, unde cercetează capotajul motoarelor, când i se pare că aude un strigăt de ajutor, repede spulberat de vânt. Noaptea, de smoală. Oceanul îşi pierduse mantia strălucitoare. Valurile care atacă prova, tivite cu spumă albă, devin ameninţătoare. Eclerajul indică o punte pustie. Se strecoară sub elicea tractivă. Se-mpiedică de un cablu. Îl pipăie. Cablul subţire şi ud al lansetei de fileu planctonic. Hidroul rulează, plescăind cu flotoarele de siguranţă ale planurilor. Spuma sărată cu gust de alge sare peste bord, stropind coca. Ridică lanseta cu mişcări precise. Apasă butonul sistemului de proiectare „bord-circular”, situat pe batiu. Proiectoarele de profundor, prova, tribord şi babord spintecă întunericul cleios cu lamele lor de lumină… De data asta a apreciat greşit posibilităţile ciclonului. Soseşte la galop, şfichiuind coama valurilor cu fulgere scurte, biciuind sadic imensitatea lichidă, acum câteva minute în urmă încă placidă şi somnolentă. Din pricina valurilor, ruliului şi tangajului, zonele de lumină ale proiectoarelor alternează cu zone de întuneric gros. Cuplează sistemul de alarmă „om la apă”. Aşteaptă cele 30 de secunde cât sistemul se-ncălzeşte. Difuzorul mascat în cocă transmite glasul Inginerului:

— Pupa tribord… Să lansez barca?

— Nu este nevoie. Supraveghează rularea corzii.

— Am înţeles.

Pilotul scoate siguranţa vestei de salvare. Buteliile acţionează instantaneu. Trage din lăcaş carabina corzii pentru intervenţie, o prinde de inelul centurii şi comunică în portavoce-batiu:

— Sunt gata de lansare. Stai la ecran.

9

Naturalistul scosese strigătul în clipa când scurtcircuitul care-l deconectase de la sistemul nervos central trecuse. Îşi dăduse seama instantaneu că se află în echilibru nestabil, la tribord, cu lanseta fixată pe ventuza ei. O arcuitură bruscă a fuselajului şi apele grele i se închid deasupra creştetului. Senzaţii rapide încep să-i încarce creierul cu suprasarcini neselecţionate. Ştie că este necesar să smulgă siguranţa buteliilor, să-şi umple vesta de salvare şi nu face gestul acela simplu, pentru că, pur şi simplu, nu poate să-şi comande mâna dreaptă. Îşi

spune că în procesul de rafinare, de supra intelectualizare la care s-a supus şi-a dereglat probabil datele elementare ale gesturilor reflexe… Ceva greu, îngrozitor de greu şi de umed i se lipeşte pe fiecare milimetru pătrat de epidermă, trăgându-l la fund. Apa încearcă să-i pătrundă în nas. (El gândeşte „că-i inundă fosele nazale" şi la această preţiozitate îl pufneşte râsul şi-atunci înghite apa sărată, amară şi greţoasă, care-l trezeşte la realitate.) Constată că-i vâjâie timpanele. O forţă uriaşe i le apasă, aşa cum îi apasă întreaga fiinţă, căutând s-o aplatizeze, s-o comprime în ea însăşi, să-i desfiinţeze volumele.

„Sensibilograful! Doamne, sensibilograful, îşi spune. Sunt un idiot notoriu. Când dracu mai puteam înregistra sentimentele unui Naturalist în pragul înecului?! Pe viul Dumnezeu, numai ca să repet experienţa merită să trăiesc." Se luptă să iasă la suprafaţă. Reflexele scăpate de sub cenzura intelectului acţionează prompt. Mâna dreaptă găseşte instantaneu cârligul siguranţei. Naturalistul se simte proiectat aproape pe verticală. Țâșnește pe creasta unui val. Apucă să zărească licărul slab al unei stele. Apoi, tot universul se cufundă într-un clocot de ape bolborosinde şi de materii semifluide ale căror molecule se presează sau se destramă sub jocul amplu al talazurilor. Înoată. E conştient. A depăşit momentul de dezordine interioară. „Pescăruşul" trebuie să fie pe undeva, prin preajmă. Gândul e atât de puternic, încât o forţă pe care nu şi-o cunoştea îi echilibrează mişcările. Înoată cu bărbăţie. Un far. Altul. Şi altul. Prova. Pupa. Tribord. În clipa aceea, când lumina puternică luminează crestele înspumate, îşi dă seama de viteza derivei, care-l îndepărtează de hidro. Dintr-o dată singurătatea tragică a oceanului pune stăpânire pe el. Încearcă să bată apa cu picioarele şi, ridicat pe creasta unui val până la brâu, lansează în spaţiul torturat de gemetele maselor lichide un strigăt disperat de ajutor.

Uită că, în această situaţie, printr-o simplă apăsare a butonului „trei" al cronografului, declanşează emiţătorul de ultrasunete şi că astfel poate fi goniometrat de la bord şi urmărit pe ecranul fluorescent al radiolocatorului. Cade între două valuri. Întunerec. Senzaţie paralizantă de singurătate.

„Singur".

Echilibrul interior, fragil, cedează. Naturalistul înoată cu o ritmicitate mecanică. Valurile îl plesnesc peste gură. Are timp să gândească la fragilitatea omului, în faţa elementelor dezlănţuite. La limitele tehnicii, într-o epocă de tehnicizare totală. Într-o clipă de luciditate, înfundat în masele de apă, are viziunea peisajului: Haosul şi un punct rizibil: el!

„Rechinii!"

Câteva mişcări zvâcnite împotriva valurilor. Nimic!… Doar hohotul sinistru, doar batjocura apei spulberată în ochi. Iluzie şi panică.

Hidoasă. Copleşitoare. Reversibilă. Cu momente de luciditate când urlă:

— Sensibilograful! Sensibilograful, pentru Dumnezeu!

Momente de optimism. Vede atunci Pilotul în chip de semizeu, stăpân al haosului, mag al întunerecului, crescând din ape, călcând talazurile, siluetă biblică, poruncindu-le şi îmblânzindu-le.

Iarăşi golul. Creierul devine o pastă gelatinoasă, inutilă şi stupidă. Instinctele copleşesc conştiinţa. Rămâne doar animalul în faţa morţii.

— Sensibilograful, urlă.

I se umple gura de apă. S-a plămădit din mâl, la începutul erelor. E un animal acvatic, supus unei metamorfoze lente. Atât de lente, încât şi-a pierdut identitatea. O sleială plăcută îi cuprinde muşchii. Bicepşii… Este lucid şi recunoaşte că întotdeauna şi-a bătut joc de bicepşi. De acei colegi de facultate care-i antrenau cu fidelitate, transformându-se în specia pe care-o detesta violent: sportivii. Mii de bicepşi atletici, curăţaţi de piele, roşii, brăzdaţi de fibre se contractă ritmic într-un galantar iluminat. Intră la braţ cu Doctoriţa şi cumpără o pereche. Doctoriţa râde, cochet, pipăindu-i:

— Sunt buni, spune. Dar nu ca ai Pilotului.

— Asta-i prea de tot.

Se radicalizează şi-şi dă drumul la fund. Vesta se opune cu vehemenţă. Înghite apă. De undeva, din neant, o lamă subţire de lumină pătrunde opacitatea nopţii, pipăind crestele înspumate.

— Trebuie să fie vreun peşte torpilă, sau vreun ciclop, meditează Naturalistul, înghiţind o altă gură de apă sărată, sufocantă.

10

Pilotul decolează pe sistemul D.A.S. (decolare-aterizare-scurtă) fără să folosească fuzeele. Oceanul montat permite încă să pună în funcţiune sistemele de hipersustentaţie şi suflajul elicelor. În laborator Doctoriţa se ocupă de Naturalist. L-a văzut pe-o creastă, abandonat, atunci când proiectorul din prova tribord a fost cuplat la radiolocator. I-au trebuit doar cinci minute de înot viguros în derivă să-l ajungă. La semnalul convenit, Inginerul a rulat sistemul automat de recuperarea corzii, trăgându-i la bord. S-a schimbat rapid şi acum, numai la 500 de metri, deasupra valurilor, a pus capul pe Port-Victoria. Are o clipă de ezitare. Alături, la postul pilotului secund, Inginerul mormăie ceva ireverenţios la adresa savanţilor netoţi, concepuţi în eprubete, crescuţi în vată şi dezvoltaţi în lumina artificială a laboratoarelor.

— Preia comenzile, îi spune Inginerului.

S-a hotărât. S-ar putea ca pe întreaga durată a expediţiei să nu se mai repete un asemenea incident. Dincolo de emoţia momentului există scopul principal al expediţiei. Cuplează intercomunicaţia.

— Cum merge, Doctoriţo?
— În afara oricărei primejdii.
— Ce stadiu?
— Inconştient.
— Organismul?
— Perfect.
— Mulţumesc.

În stingă postului de pilotaj, în carcasa lui izolată cu trei blindaje de mică şi materiale antisunet, aşezat pe un sistem de suspensie şi amortizare a vibraţiilor, aparatul cel mai preţios al acestui hidro, expresie a geniului tehnic: „Cinema-fono-sens A 3”… îi scoate sistemul de huse impermeabile care apără aparatul de influenţa umidităţii şi, în cazul unui naufragiu, de aceea a apei.

— Înregistrezi? întreabă Inginerul cu o notă de indiferenţă mimată.
— Înregistrez.
— Este prima noastră, înregistrare de la decolare!
— Da.
— Perfect de acord.

Pilotul cuplează sistemul de acordaj. Pe carcasa aparatului se aprinde becul roşu de control. Ecranul fluorescent al „Micropsyholocatorului”, fixat deasupra carcasei, se acoperă rapid de un fel de nebuloasă într-o mişcare lentă, helicoidală. Cu toată tăria sa interioară, Pilotul înregistrează un şoc puternic, sufocant. Cu nimic mai puţin emoţionant decât în seara aceea memorabilă, când Savantul l-a invitat la el, după ce pilotase pe Pământ astronava expediţiei comandorului Allan Page, avariată între staţiile cosmice „Marte 8” şi „Marte 9”… Era o seară de sfârşit de septembrie şi munţii dominau oraşul, absorbind lumina aceea pură şi muzicală, căzută în frunzişul multicolor al pădurilor.

11

— Mi se pare că ne-am ocupat prea puţin de noi înşine, i-a spus atunci Savantul… De organizarea noastră intimă. De acest fabulos act al vieţii şi morţii. De latenţele noastre nevalorificate. Este dezolant să vezi preocuparea asta cvasipatologică pentru perfecţionarea tehnicii, în vreme ce n-am reuşit încă să cunoaştem procesele vitale, să ameliorăm individul şi să-l imunizăm, nu numai la alcool sau nicotină — vorbesc de o imunizare etică — dar la toate viciile milenare — cupiditate şi gelozie, egocentrism şi stupiditate, laşitate şi conformism… Nici măcar maşina umană n-am reuşit s-o salvăm de uzură prematură… Câte boli fizice au rămas încă fără leac?… Câte boli psihice?… Dar, mai ales, câte boli sociale: ai văzut populaţiile acelea din rezervaţiile Noii Guinee? *Homo cosmicus* şi acolo — omul

cavernelor… Dar nu pentru asta te-am chemat… Mă consider dezlegat de obligaţiile pe care mi le-am asumat faţă de mine însumi. Uite aici sensibilograful. Dincoace „Cinemafonosens-ul” varianta A 3 — ultima pe care raţiunea şi forţa mea de pătrundere au putut-o realiza. S-ar putea ca aparatele astea să fie prigonite tot atât de crâncen, cum a fost prigonit creştinismul, ori iluminismul, ori comunitarismul, ori comunismul. S-ar putea să fie distruse. Dar tot atât de bine s-ar putea să devină un sistem mondial de selecţie a valorilor şi de ameliorare a conştiinţei umane. Nu ştiu. Să lăsăm răspunsul pe seama timpului.

În sala festivă Matematicianul, ştii despre cine este vorba, îşi prezintă noul lui sistem de analiză. Sala este ticsită. Sunt şi reprezentanţi ai presei… îl cunoşti, sper, pe Nelu Lupuleţ. Va lua cuvântul din partea revistei care l-a găzduit cu larghețe pe Matematician. Haide să vedem care este părerea „Cinemafonosens-ului” despre treaba asta… Dacă crezi că va folosi în expediţia voastră, ia aparatele cu tine. Poţi sau nu să explici echipajului de ce le-ai luat la bord. Poţi sau nu să-i familiarizezi cu ele. Poţi sau nu să le foloseşti în momente de vârf. Treaba dumitale. Sunt şi obosit şi uşor dezamăgit. S-ar părea că nu întotdeauna cunoaşterea exhaustivă a unui subiect aduce şi mulţumirea totală. Lucrez de-o viaţă să cunosc omul şi nu pot spune că acum când reuşesc să pătrund în universul lui interior, sunt mai fericit decât eram până acum. Dar să trecem. Schema aparatelor este în plicul ăsta. Ai o copie, piese de schimb, grile de captaj. Mă rog. Tot ce-ţi trebuie să depanezi orice defecţiune… Am plecat de la o carte foarte veche a lui Andre Maurois… Se numeşte „Drămuitorul de suflete”. Un medic englez — bineînţeles cartea era considerată atunci, cu aproape 80 de ani în urmă, o carte de fantezie — un medic englez deci, descoperă o unitate dinamică a psihicului uman, căreia îi dă numirea de „psyhon”. De la acest „psyhon” imaginar şi de la câteva vechi descoperiri ale yoghinilor, indici cu privire la centrele de iradiaţie electromagnetică ale corpului uman a pornit toată tevatura. Înainte de aţi explica fluxul şi intimitatea aparatajului, să-l vedem la treabă; Stinge, te rog, lumina. Încuie uşa laboratorului. S-ar putea să mă caute… Lasă rulourile negre. Nu! Pe cele negre… E bine aşa. Vino, te rog, lângă mine… Pune-mi întrebări numai la sfârşit. O ultimă explicaţie.

În sala festivă am două grile ultrasensibile de captaj „psyhonic”… Gata. Am intrat pe recepţie.

În clipa aceea, miracolul!

Pe secţiunea superioară a ecranului, chipul uşor estompat al Matematicianului, care umpluse paginile tuturor gazetelor vreme de aproape un deceniu. Craniu masiv, ras, bărbie pătrată, fălci grosiere, totul plutind într-o lumină verzuie — mai curând emanând acea, lumină verzuie. Pe secţiunea inferioară a ecranului — ocupând două

treimi din suprafaţa totală — o mişcare bizară de du-te-vino, de atracţie şi respingere, exercitată asupra unei materii pulveriscente, de consistenţă granuloasă, emanând aceeaşi lumină verzuie, de o nuanţă cenuşie, în vreme ce difuzoarele stereofonice — reproduc sunete stridente, ceva asemănător zgomotului unui ferăstrău tăind în piatră, sau orice altceva strident, cu estompă, o scrâşnire refulată, stăpânită. A-ncercat să stabilească o legătură organică între craniul în muchii al Matematicianului, formulele pe care le dicta şi care apăreau scrise pe ecranul tablei dictafonice şi incongruenţa particulelor verzi-cenuşii, care probabil reprezentau „psyhonii", stările intime, esenţa Matematicianului, Dintr-o dată, în acea masă pulveriscentă, a apărut o scurtă mişcare sinusoidală, de culoare intens violetă. Instantaneu, în partea superioară a ecranului, s-a format imaginea unui bărbat cu trăsături deosebit de regulate, emanând prin toţi porii, mai accentuat între ochi, aceeaşi culoare violetă, mai pală însă. Pe ecranul inferior s-a repetat descărcarea mişcării sinusoidale, în vreme ce granulele verzui s-au organizat într-un fel de trunchi de con, cu baza îndreptată spre extremitatea impulsivă a mişcării sinusoidale violete, în aşa fel încât la ori ce nouă propulsie a acesteia, marcată prin creşterea intensităţii violetului şi al unui grup monocord de sunete, conţinând evident un leit-motiv de lamentaţie şi protest — laturile trunchiului de con se închideau emiţând un fel de bombardament de particule verzi-cenuşii, care aplatizau sinusoida violet, o decolorau şi o asimilau rapid, cu o violenţă evidentă.

12

Pluteşte într-o lume de-o imaterialitate pură. Cu toate că nu-şi poate determina conturul, cu toate că nu se poate recunoaşte într-o configuraţie materială care să se numească trup, se recunoaşte pe sine însuşi după fluiditatea cu care gândeşte, după durerea atroce pe care i-o pricinuieşte dragostea pentru Doctoriţă şi imposibilitatea lui momentană de a o reîntâlni în această lume pătrunsă în sine de o muzică gravă, profundă, ca şi când întregul univers ar fi în stare de vibraţie, ca o condiţie a existenţei lui şi starea aceasta de vibraţie se confundă cu „Simfonia a IX-a", în vreme ce însăşi motivele melodice sunt în acelaşi timp sunet, dar şi culoare, o irizare de culori rozacee, pale, crescând şi descrescând o dată cu motivele melodice, asociindu-se în formaţii florale necunoscute… Doreşte să cerceteze aceste formaţii, o dorinţă vitală, obsedantă.

Este inutil să încerce o deplasare în spaţiu, pentru că, practic, spaţiul nu există, iar aceste motive florale ele însele nu sunt decât vibraţii. Cât despre el, poate spune doar că există mental, ca o reprezentare mentală despre sine însuşi, ca o noţiune abstractă, care,

după câte se vede, este conţinută în univers, conţinându-l în acelaşi timp, aşa că încearcă să se gândească pe sine în această nouă şi uluitoare ipoteză, bucurându-se de libertatea integrală, cosmică, de a fi conţinut în univers şi de a conţine universul, în vreme ce armoniile care-i produc o stare de extaz devin tot mai vibrante, apoi se estompează şi el are certitudinea că vede o formă foarte familiară, întinsă într-un pat îngust. Dintr-o dată recunoaşte intimitatea laboratorului de pe hidro. Se vede pe sine acolo, galben, cu nările vinete, cu o spumă uşoară pe buze, are o stare de dezgust faţă de reprezentarea aceea materială a eului său fluid şi plin încă de ecourile acelea dumnezeieşti, apoi suferă un şoc puternic, o izbire de materialitate, dureroasă şi silnică.

— Şi-a revenit, aude vag glasul Doctoriţei.

Ceva rece, reconfortant, îi trece peste frunte şi pleoape.

13

— Zburăm în zona coraligenă a Seişelor, se aude în difuzor glasul Inginerului.

Şi imediat, cu accente dure, ordinul comandantului:

— La posturile de amerizare. Legaţi-vă chingile. Hidroul execută un viraj strâns şi abrupt în coborâre, care turteşte echipajul în scaune. Naturalistul încearcă să se ridice din pat.

— Trebuie să mă îmbrac, îi spune Doctoriţei. Difuzorul:

— Imediat după amerizare, Doctoriţa la pneumatică. Inginerul la bord. Rog Naturalistul să se echipeze urgent şi să iasă pe punte.

„Pescăruşul albastru” execută un picaj accentuat în noaptea densă. Încalecă cu prova flacăra unei explozii puternice, ţâşnite din apele înspumate ale oceanului. Viteza picajului se simte în tot trupul metalic al aparatului, transmiţându-se echipajului printr-o vibraţie calmă şi profundă. Pilotul:

— Sper că nu ajungem prea târziu. Acolo jos a făcut explozie o navă. La amerizare copilotul cuplează sistemul „bord-circular”. Atenţie la sfărâmături…

— Înţeles.

— Sistemul locator, vertical.

— Cuplat.

— Ce vezi?!

— Deocamdată nimic.

Pilotul îndulceşte picajul.

— Atenţie. Prova tribord. O epavă.

Viraj în lamă de cuţit la rasul hulei molcome. Ciclonul rămăsese undeva. În urmă. Pe ecranul radiolocatorului trec fulgerător indicaţiile naufragiului. Acum, în securitul carlingii se încrustează bârne arzând

în vâlvătăi. Iarăşi viraj. Jocul de flăcări pe apele uleioase. Susurul elicelor. Senzaţia unui amerizaj perfect în pârtia strălucitoare a proiectorului ghid. Hidroul se leagănă puternic. Pilotul apasă automatul de deschidere a portierei „punte”. Din laborator apare Naturalistul. Foarte palid. Echipat ridicol într-un costum negru de seară, gen smoching, care calcă toate indicaţiile şi regulamentele de bord.

— Te duci la vreo recepţie, mârâie Inginerul.

Fără o vorbă, Naturalistul urcă scăriţa de aluminiu, pe punte. Aici, lângă Pilotul care urmăreşte prin binoclu fascicolul de lumină al proiectorului giroscopic, Naturalistul încearcă un sentiment ciudat de sfială şi invidie, grefate pe o teamă surdă stârnită la auzul valurilor spălând coca şi la vederea nesfârşirii lichide. Are tendinţa să îmbrăţişeze umerii solizi ai bărbatului de-alături. Să-i mulţumească. Se constată sentimentaloid. Se refulează. În difuzor, Inginerul:

— Pupa, babord..

Se-ntorc amândoi, în acelaşi timp.

— Uite!… O epavă!… Un om!… Om la apă!… Om la apă!… Om la apă!… strigă piţigăiat. I se broboneşte fruntea. Cămaşa de mătase i se lipeşte de spatele ud leoarcă.

— Calmează-te!… Haide, dragul meu. L-am văzut Gata…! Ţi-a trecut emoţia! Naturalistul îşi revine. Ascultă într-o stare incertă ordinele comandantului.

— Fixează… Barca la apă!

Se deschide trapa lăcaşului. Se aude şuieratul aerului comprimat năvălind în învelişul de cauciuc metalizat. Transportoarele împing barca la înălţimea bordului. Eclerajul de bord şi proiectoarele luminează coca. Spinările domoale ale valurilor. Un cap de bârnă, fumegând. Epava. Spatele larg al naufragiatului.

— La barcă, spune comandantul.

Naturalistul face un efort cumplit să se smulgă din inerţie. Urcă la bord cu sentimentul că este dus la execuţie. Transportoarele se pliază. La comanda automată, stabilită prin contactul bărcii cu apa, braţele de susţinere se escamotează brusc. Pilotul porneşte motorul. Navigă rapid în lumina proiectorului gonio, fixat, pe epavă. Rondou. Pilotul se pleacă peste bord. Mult. Înhaţă omul de subţiori. Îl trece în barca bandată periculos. Sincron cu această mişcare, o namilă neagră şi prelungă se scurge fulgerător pe lângă ei, bătând puternic apa cu coada. Difuzorul hidroului:

— Rechini.

— Merci, mormăie Pilotul… După ce ne-nghit.

Rondou printre fărâmituri.

— Un vas de plăcere, Naturalistule… Nu poate avea un echipaj mai mare decât trei oameni.

Naturalistul tace. Drumul i se pare un calvar. Ţine capul naufragiatului pe genunchi. Lumina proiectorului cade pe nişte mâini albe, puternice, cu degetele crispate. Cămaşa tropicală, cu. Mâneci scurte, lasă să i se vadă antebraţele solide, acoperite cu păr roşcat, sârmos şi abundente.

— Dacă mai întârziam o clipă, îl înhăţa rechinul, spune Pilotul.

— Trăieşte?

— Nu-l auzi cum geme?

— Ba da!… Scuză-mă!… Dar ceilalţi?

Pilotul ridică din umeri. Vine la abordaj cu măiestria perfectă. Trece fileul transportoarelor pe sub barcă. În aceeaşi clipă se retrage brusc. Îşi smulge pistolul din buzunarul combinezonului. De pe bord răsună sec două împuşcături suprapuse. Alte două împuşcături la interval de câteva secunde şi lătratul răguşit al pistolului, greu, automat.

— La pupa!

Pilotul indică o masă cenuşiu alburie, cu ţeava încă fumegândă a pistolului. Numai la zece metri de barcă, prins în plin fascicul de lumină, îşi dă duhul un rechin uriaş. Bate apa cu coada. Se zvârcoleşte între valuri. Pilotul comandă ridicarea bărcii. Abia intră în funcțiune transportoarele, când de undeva din noapte, din adâncuri sau din larg, îşi fac apariţia alţi rechini. Trei. Cinci. Un cârd întreg. Trec razant cu hidroul. Dau târcoale uriaşului însângerat. Naturalistul se cutremură. Oroare. Una din umbrele acelea sinistre se întoarce pe spate. Atacă. Se aude limpede scrâşnetul dinţilor. Fâșâitul cărnii sfâşiate. Este dat semnalul ospăţului. Rechinii năvălesc în atacuri scurte. Se luptă pentru pradă… De pe bord se aude zgomotul aparatului de filmat. Naufragiatul scoate un geamăt adânc.

— Nu sunt indicate naufragiile în Oceanul Indian, spune Inginerul, îşi ia carabina electrică pe umăr şi-l ajută să scoată din barcă omul care pare trezit dintr-un somn greu şi agitat.

14

În laborator. Naufragiatul se mişcă spasmodic. Lampa uşor înclinată îi aruncă lumina pe obraz. Doctoriţa i face controlul preventiv. Explozia nu i-a pricinuit nici o rană. Nici o contuzie, în afara unei vânătăi după ceafă. Tip nordic, caracteristic. Faţă regulată, cu trăsături bărbăteşti, uşor fanate. Semne discret vizibile de îmbătrânire la colţul ochilor. În oboseala obrazului. Păr blond roşcat. În difuzor:

— Starea?

— Leşin, comandante.

— Conectează grila. Regleaz-o spre frunte.

— Îmi displace tonul, domnul meu.

— Scuză-mă, Doctoriţă. Deformaţie profesională.

— Filmezi?

— Ce spune specialista?

— Ar fi interesant.

— Mulţumesc. Filmez.

Doctoriţa urmăreşte atentă expresia puternică de lehamite, de învins, de abandonare care se întipăreşte din ce în ce mai evident pe obrazul celui care-şi revine Expresie contrazisă violent de mişcările mâinilor şi-i special ale degetelor. Butucănoase, puternice, acoperite la a doua şuia a treia falangă cu smocuri de păr roşcovan, degetele se strâng convulsiv, crispat, încleştând un obiect imaginar, pipăindu-l, bucurându-se parc de un contact râvnit, aşteptat, căutat. Au atâta expresivitate degetele, încât încremeneşte cu seringa în mână, urmărindu-le jocul.

— Ce lacom trebuie să fie, spune Naturalistul şi se pleacă deasupra naufragiatului.

— Valentina!… Valentina… bolboroseşte naufragiatul, căscând nişte ochi albaştri, vidaţi de expresie.

Iarăşi difuzorul:

Echipajul pneumaticei mulţumeşte Doctoriţei pentru cele două focuri excelent trase… Ce face pacientul?

— Tu, întreabă Naturalistul.

Seringa înregistrează un tremur uşor. Apoi, hotărâtă, îşi pleacă acul spre vâna albastră în care pulsează sângele necunoscutului.

15

Pe ecranul „cinemafonosens”-ului, în zona „E”, o spiraloidă violetă, dominată de fulguraţii roşii, intense. Zona „E” a ecranului, adică zona „esenţei”. În zona „AF” — „aparenţă” şi „figurativă” — (aceea superioară) apare vag chipul naufragiatului şi foarte bine conturat chipul unei femei. Pilotul se simte electrocutat de un şoc puternic.

— Pilotează, îi spune Inginerului.

Ridică din plasă casca de scafandru cu vizetele sparte, pe care-a cules-o de pe epavă o dată cu naufragiatul. Străbate culoarul cu paşi elastici. În laborator omul conversează politicos cu Doctoriţa şi Naturalistul într-o franceză aproximativă.

— Comandantul hidroului, domnul Van der Verf, face prezentările Doctoriţa.

— Salvatorul meu, completează naufragiatul.

Înalt, solid, calm până aproape de placid, îşi trece privirea peste Pilot, schiţând o umbră de surâs.

— Vă mulţumesc, comandante… Coincidenţa atât de stranie care m-a salvat mă face să cred în existenţa lui Dumnezeu. Aşa! Văd că mi-aţi pescuit şi casca… Asta-i tot ce-a mai rămas din „Valentina”?

Doctoriţa sesizează o foarte uşoară tresărire a Pilotului.

— Mai aveaţi pe cineva la bord?

Van der Verf schiţează o mişcare imprecisă din umeri. Doctoriţa îi vede degetele apucând casca cu aceeaşi lăcomie observată pe când era inconştient, întorcând-o pe toate feţele, apoi aşezând-o cu grijă pe marginea patului. Van der Verf nu acceptă să-şi schimbe hainele încă ude. Susţine, în glumă, că apele Oceanului Indian au excepţionale calităţi radioactive care, se păstrează foarte bine în ţesături. Echipajul află că este reprezentantul pentru Port-Victoria al firmei de navigaţie olandeze „Koninklije Roterdamsche Lloyd". Că cele câteva ziare din insulă anunţaseră expediţia românilor cu titluri senzaţionale de primă pagină. Se va simţi onorat dacă echipajul hidroului va accepta să locuiască la el, pe toată perioada escalei la Port-Victoria.

Fără niciun efort vizibil ocoleşte cu multă abilitate felul surprinzător în care se întâlniseră. Se dovedeşte un atât de bun cunoscător al Seişelor, încât Pilotul îi invită pe toţi în carlingă, pentru a asculta confortabil relatările interesante şi inedite. În carlingă nu manifestă nici o urmă de mirare, de admiraţie sau contrariere, la vederea aparaturii de bord complicată şi, într-un fel, unică. Se instalează alături de Inginer. Glasul n-are inflexiuni. Emoţie. Cuvintele îi vin câteodată greu, Câteodată curgător.

— Treizeci şi patru de insule, semănate în plin ocean. Palmieri. Cocos. Mirodenii. Vanilie. Paciuli. Apoi cafea, cacao, cauciuc. Bineînţeles, până acum două decenii au fost britanice. Bineînţeles, descoperite de portughezi pe la începutul secolului XVI, botezate după numele unui marinar francez, ocupate de francezii din Maurianius la 1768 şi, ca-n toate istoriile dintre Franţa şi Anglia, cedate ultimei, în 1794.

— Şi localnicii? întreabă Inginerul.

Van der Verf ridică din umeri,

— Noi suntem localnicii… Hidroul dumneavoastră zboară excelent. Se vede Port-Victoria. Veţi înregistra un spectacol unic… De altfel, se face ziuă.

Glasul are o inflexiune bruscă. Se stinge, obosit. Dincolo de carlingă noaptea solstiţiului se stinge sub fluorescenţa revărsată violent în ocean şi-n cer de soarele celei dintâi zile a verii australe…

… Peisaj ireal.

Atât de abundent colorat, încât retina se refuză policromiei ostentative şi dulci, tonurilor violente, dar şi insinuant voluptoase. Oceanul se smulge umbrelor uleioase, transformându-se într-o imensă oglindă de topaz violet. Cerul se găteşte în kimono de mătase vişinie. Insulele de corali apărute din întuneric, plutesc în tonuri de ametist lichefiat. Poezia nostalgică a palmierilor filigranaţi. Taina lagunelor cu apă verzuie, translucidă. Tivul alb, orbitor de alb cu care oceanul

îmbracă dantelăria ţărmurilor şi a plajelor. În carlingă pătrund vibraţiile unei lumi mirifice.

„Latitudinile mici, repetă Doctoriţa mesajul Pilotului.

Insulele, atolii, oceanul acum de safir, aerul imobilizat în nuanţe chihlimbarii, se oferă senzual, catifelat, cu o măreţie lascivă, filtrând în conştiinţa echipajului o euforie necunoscută. Soarele, uriaş, iese din ocean, poleind în aurul străvechi al tuturor popoarelor indice, un con vulcanic, albastru, proiectat pe orizont.

— Morne Sechelois, şopteşte olandezul ca-ntr-un extaz mistic.

Reverberaţiile incandescente ale luminii. În prova un golf larg fierăstruind ţărmuri înalte. Case albe agăţate pe coaste, înecate în vegetaţie luxuriantă. Câteva vapoare. Puzderie de pânze triunghiulare purtând imperceptibil vase minuscule cu formele uitate prin colecţiile de stampe marine.

— Port-Victoria, rupe vraja Inginerul şi navigatorul „Pescăruşului albastru”.

Înfăşoară harta cu gesturi solemne de bronz.

ESCALĂ LA PORT-VICTORIA

1

*„Hazardul nu pare întotdeauna inconştient. Van der Verf ne-a găsit un loc minunat de ancoră, proprietatea lui „Koninklije Roterdamsche Lloyd”. Un mic golf, despărţit de ocean printr-un promontoriu granitic, dincolo de care se ridică bariera coraligenă. Apele sunt străvezii, de-o claritate uluitoare. Văd mişcându-se alge, le văd procesiuni fantastice de peşti multicolori, văd fundul la 50 de metri cât indică radiosonda şi fac contactul cu o lume mirifică, pe care am cunoscut-o din cărţi, dar n-am realizat-o niciodată la proporţiile, opulenţa şi coloritul ei real. Sufăr traumatisme ciudate. Poezia grasă, caleidoscopul acesta mereu altul, mă şochează până la refuzul percepţiei senzoriale. Pe urmă, lăcomia de a cunoaşte celălalt univers, descoperit de „sensibilograf”. Pilotul a filmat starea de inconştienţă a lui Van der Verf. Inginerul pregăteşte filmul. Universul acela al vibraţiilor culoare, al culorilor armonice, al culorilor melodice, sau mai real al motivelor melodice-culori, un univers copleşitor, propriul nostru univers atâtea milioane de ani ignorat, faţă-n faţă cu acesta, orgiac, material până la voluptate. „K. R. Lloyd” — ne-a făcut plinul de combustibil sub directa supraveghere a înaltului funcţionar salvat de noi, cu meticulozitate şi conştiinciozitate ostenitoare. Cerul începe să condenseze perdele alburii. Zăpuşeală, cu toate sistemele noastre chimice de aer condiţionat. O simt. Mă apasă. Încerc o sinteză a zborului până aici şi n-o reuşesc… O plaje. Câteva vile cochete. Un club nautic sau aşa ceva, toate absorbite, copleşite, sufocate de vegetaţie. Trei cocotieri uriaşi maschează discret locul unde se varsă în golf un torent plin de spumă, prăvălit de undeva din interior. Sonoritatea cascadei, secondată de vuietul valurilor izbind baza de corali. Şi universul acela sonor, plin de luminozitate şi culori, propriul meu univers halucinat, dumnezeiesc… Trebuie să-mi frânez lăcomia de mine însumi. Îmi poate fi fatală… Portul se întinde prin preajmă, dincolo de promontoriu. În afara câtorva yachturi albe, de plăcere, ancorate pitoresc, suntem singuri. Un policeman uriaş, sanguin, foarte britanic, patrulează ostentativ pe ţărm. Diseară suntem invitaţii lui Van der Verf… Pe punte Pilotul şi Inginerul fac revizia parţială a motoarelor… Doctoriţa a făcut ordine în laborator. Poate doarme. Dacă poate dormi cu senzaţia infernului de-afară copleşindu-i porii. Lumina îmi frige retina. Nu pot rezista fără ochelarii de protecţie… Iată-ne la începutul misiunii… De poimâine deschidem prima filă din „Biocenoza atolilor coraligeni” — studiu total — care se-nc*adrează *perfect în volumul Savantului: „Geomeridul şi activitatea chimică a planetei”… Am străbătut jumătate din lungimea unui meridian. Cu toate că m-am pregătit de-atâta*

vreme, cu toate, că ştiu despre Seişe mai mult decât 95% dintre locuitorii lor, realităţile atâtor latitudini condensate una într-alta înainte de a le putea asimila mă dezorganizează… Clima, cu toate că este una tropico-oceanică, te coboară în carnal până la animalitate. Sunt flasc. Gândesc gelatinos. Vegetativul e atât de *virulent, încât absoarbe inteligenţa”…*

Închide caietul atunci când Pilotul şi Inginerul, uzi leoarcă, intră în carlingă, ermetizând portierele. Sunt traşi la faţă. Murdari de ulei. În pantaloni scurţi. Cu pielea arsă de soarele tropical. Afară se dezlănţuie diluviul. Din norii uriaşi crescuţi cu repeziciune, din atmosfera toropitoare suprasaturată de vapori se scurg violent pânze lichide, care unesc oceanul cu cerul, cufundând golful, promontoriul şi insula într-o baie de plumb topit.

2

Pilotul pufăie mulţumit din lulea. Cu atât mai mulţumit, cu cât a scăpat de ingerința medicilor şi controlul permanent al Centrului Medical Spaţial. În definitiv îşi poate acorda acest week-end tropical cu toate comodităţile vechilor piloţi de cursă lungă de pe bunele avioane cu motoare clasice. S-a bărbierit. A făcut un duş. Acum se va ocupa de vechea lui carabină „Mauser” şi este aproape sigur că va trage un somn până spre seară. Ropotul ploii pe tăbliile fuselajului are ceva nespus de intim şi familiar, niciodată auzit în Cosmos unde singurătatea omului ia proporţiile coşmarului. Rămâne uşor intrigat la asociaţia instantanee pe care o face… Spaţiul cosmic cu vibraţiile lui, cu existenţa infraroşiilor şi ultravioletelor în starea lor nocivă, fără ecranul de protecţie al atmosferei şi lumea descoperită de Savant — lumea acelor iradiaţii electromagnetice capabile să transmită şocuri emoţionale la mari distanţe, rămasă neinvestigată, cu atât de evidentă asemănare „spectrală” — ăsta-i cuvântul „spectrală” — îl notează imediat în carnetul-fişier, obligat să-l ţină la bord fiecare membru al echipajului — desigur, fiecare din noi emanăm un spectru din moment ce fiecare corp fizic îşi are spectrul lui… Trage ruloul izolator al cuşetei. Inginerul îi spune c-a prins câţiva metri straşnici de peliculă în legătură cu obiceiurile scârboase ale rechinilor… Demontează închizătorul electric… Nu-l cunoaşte încă. Pe Naturalist. Savantul i l-a recomandat ca pe cel mai bun specialist în materie, dar, a spus el, specialist de laborator. Are neapărată nevoie de o confruntare esenţială cu realitatea… Hm!… Realitatea!… Montează închizătorul electric. Dă cu laveta pe ţeava lucie a carabinei… Ridică, perdeluţa cochetă a hubloului. Promontoriul fumegă sub ploaie. Apa golfului se ridică în băşici gigantice. Debarcaderul pustiu. Policemanul. Elegant a dispărut în gheretă…

— Ei drăcie, mormăie… Cine să fie curiosul?

Pitulat după trunchiul unuia dintre cei trei cocotieri care veghează vărsarea torentului, un om cercetează prin binoclu „Pescăruşul albastru”. Pilotul dă drumul perdeluţei. Se răstoarnă comod în cuşetă. Fumul aromat al pipei se ridică în şuviţe albăstrii. Se prelinge sub paletele ventilatorului care le împrăştie în neant… Ropotul ploii din obsedant devine monoton până la somn… Van der Verf singur în ocean pe un yacht de plăcere, cu un scafandru de mare adâncime, fără să spună o vorbă despre explozie. A notat ora când a văzut explozia. Va putea calcula punctul… Doctoriţa spune că semnul de la ceafă nu poate fi decât urma unei lovituri aplicate cu un corp tare… Echivocul… Discreţia cu care s-a înconjurat naufragiatul. Omul cu binoclul îi caută pe ei? Ori pe Van der Verf?... Un curios incurabil? Un reporter zelos?… Sau pur şi simplu un trecător intrigat de prezenţa hidroului în golf?

Se ridică în capul oaselor. Scrutează zarea cenuşie printr-o crăpătură abia perceptibilă a perdeluţei… Cocotierii plecaţi graţios peste torent primesc ploaia într-o nemişcare statuară. Pilotul cască de-i trosnesc fălcile. Copleşit de oboseala nopţii, încântat de ropotul ploii, de Pescăruşi, de echipaj şi această misiune exotică se întinde în aşternut, abandonându-se unui somn profund, fără vise.

3

„Hanul portughezului” abia se zăreşte dintre arbuştii de vanilie şi cafea crescuţi sălbatic în laterita care înconjoară cei câţiva acri cultivabili în jurul stâncilor granitice, prăvălite până-n mare. O clădire stil bungalow ridicată din trunchiuri de palmieri, pe temelie solidă din piatră. Trepte abrupte, săpate în stâncă, coboară aproape perpendicular de la terasa hanului la un mic debarcader pe piloţi. În spatele clădirii un bloc enorm de piatră. Dincolo de el, pădurea ecuatorială. Arbori imenşi ţesuţi cu liane groase. Orhidee roz cu petale strânse. Miresme puternice de seve; de pământ afinat, de ţesuturi vegetale intrate în descompunere.

Un bărbat înalt, învelit într-o pelerină cu gluga ridicată, se strecoară din pădure până sub una din ferestrele hanului. Se ridică pe vârfuri şi bate în cercevea. Se deschide o uşă scundă. Omul dispare rapid. Ploaia continuă să se reverse abundent şi obsedant peste lagună, peste pădure, peste „Hanul portughezului”…

… Din spatele promontoriului, vâslită fără zgomot, se apropie o barcă. Acostează la debarcader. Unul din cei doi ocupanţi o leagă, în timp ce al doilea scoate vâslele, adăpostindu-le într-o scorbură a malului. Apoi, amândoi urcă treptele, cu multă abilitate…

… Se aude zbârnâitul unui motor.

Indivizii ajunşi în dreptul terasei se ascund fulgerător în spatele unei stânci.

Pe drumul îngust strecurat în lungul ţărmului îşi face apariţia o limuzină albastră. Virează elegant. Stopează în faţa terasei. Portiera se deschide smucit. Îşi face apariţia un bărbat atletic, îmbrăcat în haine cu carouri mari, colorate strident. Bărbatul urcă pe terasă, legănându-se. Pufăie dintr-o ţigară uriaşă de foi. Îi iese în întâmpinare însuşi don Alvez, hangiul portughez, plecându-se adânc, într-un salut prăfuit de hidalgo.

4

Discuţia are loc în sala mare a hanului. Pe pereţi, arme. Săbii arabe. Flinte. Arcuri javaneze. Securi de-ale vânătorilor de capete din Borneo. Pumnale. Ţevi de suflat săgeţi otrăvite. Scuturi africane şi lănci. De tavan atârnă o lampă bizară, alcătuită din carapacea uriaşe a unei broaşte ţestoase autohtone. Mese. Jilţuri adânci din rafie sau fibre de palmier. Bar garnisit cu băuturi multicolore în sticle de toate dimensiunile şi formele. Bărbatul cu sacoul în carouri se tolăneşte într-un fotoliu, ridicându-şi călcâiele pe masă. Are faţa pătrată, cu maxilarele puternice. Sprâncene groase boltite peste ochi insolenţi. Trage din trabuc cu satisfacţie vădită, trimiţând fumul în nasul hangiului.

— Ei, don Alvez?

— Ei, mister Mc Cow?! răspunde hangiul printre dinţi.

Se lasă o tăcere grea. Don Alvez, înalt, uscăţiv, măsliniu, cu părul creţ bine uns, favoriţi şi mustăcioară, purtând cămaşă cadrilată, pantalon de călărie şi cizme scurte cu pinteni, arată mai curând a mic nobil spaniol de la începutul secolului, decât a hangiu portughez. Mister Mc Cow nu pare să ia în seamă aerul distins al interlocutorului său, nici mândria ţâfnoasă cu care-i răspunde.

— „Valentina”?

— Pe fundul oceanului, după cum ne-am înţeles.

— Van der Verf?… Mc Cow îşi lasă capul pe spate, trimiţând fumul în tavanul din grinzi.

— *Caramba !* scrâşneşte hangiul.

— Fii atent când înjuri, *my dear*… S-ar putea ca lumea să te ia drept, spaniol. Lucru care nu-i adevărat nici măcar în parte, după câte ştiu eu.

— *Hombre !*… Dă banii.

— Numai jumătate, rânjeşte Mc Cow, arătându-şi dantura splendidă, ostentativ sănătoasă.

Trage din buzunarul interior al sacoului un pachet de bancnote, zvârlindu-l pe masă. Don Alvez are un licăr de lăcomie în ochi, care

nu-i scapă lui Mc Cow. Cu degete tremurânde, de cartofor, pescuieşte pachetul, rupând banderola de hârtie cu sigiliul băncii. Numără înfrigurat. Se aude ploaia şi foşnetul hârtiilor.

— Ei, don Alvez?

— Bine.

— Valentina?… Ca să-ţi completez cecul…

— Pe aia ia-ţi-o singur, mister Mc Cow…

— Ţi-e frică?

— *Hombre*!… Taci, dacă vrei să ieşi teafăr de-aici.

Mc Cow râde puternic, ca de o glumă savuroasă.

— Comoara?

Îşi dă picioarele jos de pe masă. Se pleacă scurt spre don Alvez, care tresare ca izbit…

— E taina lui Van der Verf, răspunde hangiul, trăgând cu coada ochiului spre uşă. Mc Cow strânge fălcile. Scrâşneşte din dinţi. Fizionomia lui demonstrează o mobilitate perfectă.

— Numai Valentina ştie totul, spune el, ridicându-se… Maşina albastră demarează puternic, pierzându-se la cotitură. Don Alvez aşteaptă până când zgomotul motorului se stinge în depărtare. Se pleacă peste parmalâcul terasei:

— Hei, Alfonso.

— Aici, Alvez!

Cei doi bărbaţi ies din spatele stâncii.

— Cu cine eşti?

— Cu secundul de pe „Jamaica”.

— *Caramba!*... *Hombre!*… *Ce* mai aşteptaţi?! Dă-i drumul, Alfonso. Am un whisky, care-l bagă sub masă chiar şi pe secundul lui „Jamaica”.

5

Ploaia încetează la fel de brusc cum venise. Norii se împrăştie. Lasă liber un cer translucid, pe care se zugrăvesc cocotierii, stâncile ţărmului, silueta albăstrie a lui Morne Sechelois într-un peisaj pictat cu cobalt. Aerul fluid încărcat cu miresme de vanilie şi cuişoare pare o băutură a zeilor. Echipajul îl inspiră cu nesaţiul unei beţii permanente, obsedante. Pilotul constată efectul euforic al atmosferei tropicale, îndeosebi la Doctoriţă. Fata are privirea când voalată, când scânteietoare. Mişcările au ceva din voluptatea leneşă a mediului. Buzele umede întredeschise, oferite parcă unui sărut nesfârşit. Îşi îmbrăcase rochia de voal negru, care-i scoate de minune în evidenţă carnaţia albă, catifelată, silueta fină, tinereţea vehementă. Laboratorul s-a transformat în salon de mode, frizerie şi expoziţie vestimentară.

— Doctoriţo, îţi plac?

Inginerul face o piruetă, învârtindu-se pe călcâie. Hainele albe, tropicale, parcă sunt scoase din sac. Mototolite. Cu buzunarele doldora. Atârnând jalnic.

— Coborât din galantar, spune Doctoriţa… Păcat că n-ai învăţat să-ţi legi cravata.

„Norocul însoţitu-l-a pe drum,
Furtuni, talazuri, vânturi care urlă,
Scobite stânci şi bancuri de nisip,
Vrăşmaşi pândindu-i paşnica ei navă..”

— Shakespeare, vezi *„The tragedy of Othello, the Moore of Venice”,* actul doi. Leagă-mi-o tu, frumoasă Desdemona.

— Vâră-ţi gulerul cămăşii sub rever… Eşti imposibil… Ce ai în buzunare?… Poftim frizură… Uită-te-n oglindă, te rog!

Naturalistul priveşte scena, zâmbind îngăduitor. Au căzut de acord să răspundă invitaţiei lui Van der Verf. Cu atât mai mult cu cât se arată priceput şi interesat în problemele tehnice care-i leagă de Port-Victoria pe întreaga perioadă cât vor explora Seişele. Poate o lună întreagă.

Cu toate eforturile Doctoriţei, Inginerul rămâne zbârlit şi zăngănitor. Până la urmă, exasperat de încăpăţânarea rebelă a părului, dispare pentru câteva minute. Când se reîntoarce triumfător şi fericit, miroase a ulei de motor, gulerul cămăşii are la spate o pată suspectă, iar frizura captivă sub o peliculă de unsoare scoate pe ici pe colo câte un fir sârmos în semn de protest. Se aude claxonul unei maşini. Când să părăsească bordul, Pilotul îl apucă pe Inginer de braţ:

— Ai grijă… Fără indiscreţii inutile!…

Apoi, insinuant:

— Dă-mi te rog cheile de 16… Şurubelniţa… Voltmetrul… Acolo se va dansa, probabil. N-au nimic de reparat… Apropo… N-ai vrea să duci cu tine „sensibilograful”?… Acordă-l pe 22… Mulţumesc. Petrecere plăcută.

Inginerul scoate cu vădit regret trusa universală, de care este foarte mândru. Când se urcă în barca pneumatică, haina i se ridică la spate lăsând să i se vadă mânerul de bachelită al patentului „factotum”, vârât într-un buzunar îngust, crescut acolo nu se ştie când.

6

Maşina cu capota escamotată aleargă în lungul unei esplanade largi, mărginită cu palmieri ornamentali. Centrul oraşului domină perspectiva portului. Zeci de vitrine. Rumoarea celor ieşiţi la plimbare. Cofetării aşezate în parcuri miniaturale. Uniforme albe de marină. Rochii multicolore. Tenuri bronzate. Burnuzuri arabe. Totul

scăldat în lumina aceea de safir topit, ireală, plutind într-un val de miresme aţâţătoare şi tonice, voluptoase, iradiind opulenţa vieţii vegetale. Inginerul scoate exclamaţii de admiraţie, aprobate de şoferul metis cu zâmbete albe, binevoitoare.

— Ce mirosuri!… Straşnic!… Mă simt cu douăzeci de ani mai tânăr… Fosilă dulce, nu-ţi pare că trăieşti pe la începutul erei primare, cum dracu-i ziceţi voi…

— Cambrian şi acum isprăveşte…

— Fium!… Fosilo, ce flori sunt alea, bre?…

— Orhidee.

— Dar alea?

— Glicine.

— Dar tufele?

— Cacao.

— Cacao?… Ce vorbeşti, dom'le? Ascultă, Fosilă parfumată. De ce nu te-mpaci cu Doctoriţa?

— Te rog.

— Te-a combătut bine la sesiunea aia ştiinţifică, eu n-am înţeles nimic din teoria ei cu vibraţiile, dar te-a combătut şi Savantul i-a dat dreptate. El şi sensibilograful.

— Am zis. Te rog.

— Uită-te la ea câţ e de frumoasă şi cuminte. Nu-i păcat să-mi staţi ca două mumii?

— Nu-ţi vârî nasul unde nu-ţi fierbe oala!

— Savant citat.

Inginerul îşi strecoară mâna pe după mijlocul Doctoriţei. Îşi înfige degetele în coapsa Naturalistului.

— Cere-i iertare, mojicule… Te ciupesc până când ţi-o plânge de milă şi statuia reginei Victoria. Nu-mi poza în academician că te demontez. Râzi! Zâmbeşte, îngâmfatule.

— Ahh… Auu! Off…

— Aha… Uite că şi academicienii se ştiu văicări… Sărută-i mâna… Întinde-i lăbuţa, Doctoriţo… Aşa… Sărută… Nu cu vârful buzelor. Cu convingere şi spirit de răspundere… Mai convins… Nu te zbate. Te vede şoferul şi compromiţi toată expediţia… Uită-te languros la mine… Zâmbeşte… Fotogenic… Aşa…

— Brută… Fiară... Inginerule.

— Băieţi, isprăviţi, râde Doctoriţa gâlgâit. Mă simt uşoară şi-mi arde de şotii ca-n vremea studenţiei… Şi vreau să dansez… Să dansez..

Naturalistul îşi spune că este iremediabil îndrăgostit de ea, că ea îi poartă o afecţiune ciudată, fraternă şi că, în fond, ea are dreptate să exulte de fericire în acest peisaj edenic, după cum el, cel salvat (rememorează scena cu rechinii şi se-nfioară), el are cel puţin tot atâta dreptul să se bucure de tot ceea ce-i oferă această după amiază

radioasă de vară australă.

7

*„Să dansez, să dansez… Cu gândul ăsta am urcat scările monumentale ale vilei lui Van der Verf. Ne aşteaptă câteva săptămâni de muncă în singurătate şi vreau să mă bucur de seara asta electrică, oferită de olandezul acesta posac şi impenetrabil. Poate am acceptat să fac parte din expediţie că l-am cunoscut pe Pilot… Nu ştiu. Un parc exotic în care firea liniară şi comercială a olandezului se luptă cu vigoarea şi exuberanţa naturii, revărsată aproape cu exclusivitate în vegetaţie. Naturalistul ne spune că Seişele sunt lipsite de insecte. Poate de aceea sunt şi atât de puţine păsări. Naturalistul… Când mă gândesc că eram amândoi în pragul logodnei… Ce nebunie. Limuzine de ultimul tip — toate pe turb*ine*, zice Inginerul — aliniate în dreptul terasei sprijinită pe stâlpi de bambus. O broască ţestoasă-colos se mişcă lent pe aleea cu nisip alb, argintiu. Are cel puţin un metru şi jumătate în lungime. E hidoasă. Tot o curiozitate a insulelor… Iată-l pe Van der Verf. Dinner alb, imaculat, guler scrobit, plastron rigid, totuşi binevoitor. Dacă e vorba de rigiditate şi-a găsit în Naturalist un adversar de neînvins. Intrăm toţi trei într-un hol vast, căptuşit cu lambriuri de santal. Gust plin de fantezie, lucru care s-ar părea că nu-l caracterizează pe Van der Verf.*

— Scrin indian, secolul IX. Statuetă javaneză. Buddha săpat într-un diamant, ne şopteşte Naturalistul transportat. Se întrerupe brusc. Paralizat. Olandezul ne prezintă soţiei lui. Trăiesc un sentiment intens de contrariere, cu atât mai mult cu cât Inginerul ridică grila sensibilografului şi cu un calm perfect şi-l agaţă de umăr… Să se numească sentimentul ăsta gelozie? Geloasă de ce? Geloasă pe cine?

8

Pilotul a urmărit plecarea echipajului, rezemat de batiul motoarelor. Înainte de a urca în maşină, Doctoriţa i-a fluturat batista în semn de rămas bun. Inginerul şi Naturalistul l-au salutat milităreşte. Iată o instituţie, poate cea mai veche şi sângeroasă a umanităţii, supravieţuind cu tot anacronismul ei, până în acest al optulea deceniu al secolului XX… Oamenii nu vor să renunţe la arme, cu riscul ca ele, armele să-nsemne sfârşitul speciei… Cei trei sunt surprinzător de tineri… O lume a lor, care, cu toată bunăvoinţa, cu toată dragostea, rămâne cvasi impenetrabilă. Cetăţenii din Port-Victoria trec într-o lungă procesiune pe debarcader şi plaje. Zeci de binocluri cercetează hidroul. De la ponton se desprind câteva bărci. Curiozitatea plicticoasă a oamenilor de pretutindeni. Noroc că noaptea o să-i gonească în oraş. Motoarele au husele trase. Revizia de azi dimineaţă a fost un act

excesiv de conştiinţă. Sunt în stare perfectă. „Pescăruşul” a trecut primul examen cu bine. Înnoptează. Are o reticenţă scurtă, poate doar o intenţie de reticenţă… Coboară în carlingă. Apasă butonul „film” al „Cinemafonosens”-ului. Se aprinse becul verde al dispozitivului „Proiecţie”. Peste întinsul golfului se tălăzuiesc miresmele nopţii tropicale. Aerul sărat al oceanului. Muzica lascivă a localurilor de noapte. Port-Victoria, popas între Africa, Indii, Ceylon, lava şi Sumatra, petrece. Cerul greu de stele şi măreţie măreşte senzaţia de extrapolare din cotidian pe care-o trăieşte intens. Aude foşnetul valurilor dincolo de barcă. Ecranul aparatului se umple de o masă densă de granule cenuşii.

9

„Hanul portughezului” se cufundă în întuneric. Don Alvez strânge cu mâini tremurătoare monedele de zece cenţi risipite pe masă. Alfonso doarme cu fruntea pe cot. Camera duhneşte a băutură. Secundul de pe „Jamaica”, mutră de brută alcoolică, ciupit de vărsat, sforăie întins pe podea.

— *Caramba!… Nişte* bestii!… Nişte bestii bune numai să ucidă, mormăie don Alvez, făcând vânt cărţilor de joc într-un sertar. Stinge lumina. Ascultă sforăitul celor doi. Cu paşi uşori, marcaţi de clinchetul pintenilor, suie treptele unei scări interioare. Un coridor lung, de hotel. O ușă. Lumina discretă a lămpii de buzunar pipăind zidul. Un dulap solid. Don Alvez în interiorul dulapului, Dincolo, o cămăruţă confortabilă, capitonată în întregime. Un aparat de radio-emisie-recepţie, ecranul unui televizor, un fotoliu. Don Alvez se instalează vădit uşurat. Dă drumul convertizorului. Scoate stiloul şi carnetul cifru. Acele fosforescente ale ceasului brăţară indici orele 23 şi 58.

— Încă două minute, mormăie don Alvez, răsucind atent butonul scalei.

10

— *Valentina van der Verf.*

Glasul melodios are implicaţii muzicale. O creolă de-o frumuseţe sălbatică. Aş *fi tentată să-i găsesc gura prea mare, dar nu e decât o gură perfectă cu buze moi şi cărnoase. Ochi mari, negri, trişti, reci, tăioşi şi răi, cu făgăduieli neruşinate, cu candori de copil. Frunte înaltă, bombată, plină de inteligenţă, monumentală, cu atât mai evidentă cu cât Valentina Van der Verf îşi piaptănă pletele negre-albăstrii lins, împletindu-le într-un coc enorm, în care şi-a înfipt un pieptăn spaniol… Cercei rotunzi de aur. Gât statuar, umeri goi, splendizi, aţâţători, decolteul lăsând să se bănuiască sâni de care orice femeie ar fi mândră. E mai înaltă decât mine şi totuşi*

mai suplă. Mai felină. Braţele goale, şocolata sunt făcute să fericească bărbatul cel mai pretenţios. Până şi mişcările îi sunt muzicale. Iată-mă îndrăgostită de la întâia vedere de Valentina Van der Verf. Exercită asupra celor din jur o putere magică. Inginerul înghite în sec. Îi trag un cot discret Naturalistului… Prea face mutră de prostănac… Mă suspectez de bună dispoziţie. Poate pentru că Pilotul a rămas la bord. Probabil voi acţiona destul de inteligent ca el să n-o întâlnească niciodată pe această Valentina Van der Verf. Vorbeşte englezeşte cu nuanţă de alto spaniol… Să ne dezmeticim… De după nişte perdele dense de voal, glasuri potolite. Râsete de femei. Câteva acorduri melancolice de banjo. În aer pluteşte un sentiment neliniştitor. Încordat. Măgarul de Inginer roteşte sensibilograful pe mediana Valentina. Vom vedea până la urmă, domnii mei. Brusc, se face întuneric. În colţuri se aprind plafoniere cu lumină difuză, albăstrie. Plutim într-o lume de estompă.

De după perdele apare un marinar bătrân, cu barbă, tunică albastră şi pipă.

— Mon dieu, domnişoară… Midinetele lui Port-Victoria îşi vor face mult sânge rău, — văzându-vă fără nici o bijuterie… Am să stau prin preajma dumneavoastră, cinstind un echipaj loial.

— Papa Lyautey, prezintă Valentina.

Ochi albaştri-oţelii. Obraji arşi de vânturi. Aer de bărbăţie şi hotărâre. Sentimentul de încredere deplină. Prezenţa Valentinei mă ataşă. Îmi trebuiesc alţi termeni de comparaţie, să-mi recapăt încrederea. În mine… Să intrăm deci şi să cunoaştem societatea din Port-Victoria.

11

Granulele-cenuşii au mişcări de du-te-vino stranii. Există în masa aceea difuză un centru vibratil de aglutinare, un fel de imagine a unui centru ciclonic spre care sunt absorbite granulele cenuşii într-o mişcare de vârtej, sunt presate până dincolo de densitatea lor obişnuită, dând senzaţia de materialitate, ca apoi să fie expulzate din centrul acela turbionar cu viteze ameţitoare. Pilotul nu-nţelege nimic. Urmăreşte încordat ecranul „E”… Aşteaptă apariţia care l-a făcut să părăsească azi-noapte carlinga şi să-l vadă pe bărbatul care-a putut materializa cu atâta forţă chipul acelei femei stranii, îngropată de mult în uitare, de care destinul lui a fost atât de legat odinioară. Constată că, deocamdată, nu poate generaliza nimic din cele câteva date comunicate lor de Savant şi că Savantul însuşi este departe de a putea determina cu precizie care sunt trăsăturile fundamentale ale acelei lumi de vibraţii, repetabile în condiţii asemănătoare şi cum se pot ele interpreta. Lui i se pare că niciodată nu vor putea fi determinate asemenea date fundamentale, dată fiind infinitatea ipostazelor individuale. A-nţeles atunci, când a asistat la emisia din

sala Congresului matematicienilor, câteva elemente din esenţa personajelor care evoluau la pupitru sau în asistenţă, în mod sigur receptase şi înscrisese undeva „lungimile de undă” ale câtorva participanţi, pentru că fixa aceste lungimi de undă pe sistemul cibernetic de comandă al grilelor şi grilele se orientau spre centrul uman de emisie, fără ca imaginile receptate să se suprapună vreodată.

Fără ajutorul Savantului a intuit esenţa Matematicianului, adică faptul că datorită unui complex de împrejurări acesta reuşise să dispună de timpul şi munca unor colaboratori eminenţi, pe care pur şi simplu îi spolia de rezultatele cercetărilor, îi silea să redacteze lucrări fundamentale în numele spiritului colectiv, apoi, într-un fel sau altul, făcând uz de relaţii şi poziţie îşi tipărea numele cu litere grase pe coperta acestor lucrări, specificând în pagina a doua că a fost ajutat de un colectiv format din X, Y, Z… E adevărat, cunoştea bine gramatica şi punea virgulele corect, în textele respective şi-n prefeţe, lucru pe care colaboratorii săi, erau siliţi să recunoască, nu-l făceau niciodată, datorită credinţei înrădăcinate conform căreia orice nu este matematică se poate pune în faţa termenului egal cu zero.

Nu-şi poate explica nici astăzi prea bine care-au fost factorii materiali ai imaginilor de pe ecran care l-au condus la concluzia de mai sus. Era poate o anumită stare de spirit a acelor psyhoni puşi în mişcare, când retractili, când agresivi, când turbionari, niciodată de acord cu expresia Matematicianului. Revelaţia a venit atunci când grilele au captat figura lui Nelu Lupuleţ, redactorul şef al revistei „Cometa”. Îl cunoştea de la diferite întâlniri cu presa, unde acest Nelu Lupuleţ, un tip comprimat sub chica lui sură care-i masca prost începutul de chelie, apărea totdeauna în preajma oficialităţilor, plin de gravitate, ducând o geantă cât un geamantan, din care, la nevoie, scotea discursurile şefilor săi ierarhici, predându-le vorbitorilor cu aer sacerdotal.

Ecranul s-a umplut violent cu un fel de magmă păstoasă, diformă, emanând sunete stridente, un fel de expresie sonoră a invidiei, a gândit el atunci, ba mai mult, o interferenţă acut cacofonică a unei neputinţe fizice şi psihice cu dorinţa de a confirma aparenţa drept esenţă, apoi magma aceea păstoasă a-nceput o mişcare vie de reorganizare în forme reptiline, înconjurând diferitele entităţi (Nelu Lupuleţ circula de la scaun la scaun, ori de la fotoliu academic la fotoliu academic), fie prelingându-se onctuos, fluid, fie emanând un fel de cili vibratili, deosebit de rapaci, care flagelau unele entităţi, în vreme ce pe ecranul aparenţei, Nelu Lupuleţ rânjea binevoitor, arătându-şi un dinte de aur, undeva pe extrema unui maxilar…

Semnalul de atenţie — trei clipiri roşii la becul „Transmisie”… Opreşte filmul „Van der Verf” cu sentimentul limpede că n-a-nţeles aproape nimic din mişcările ciclonice ale granulelor cenuşii. Se loveşte

aproape material de această incapacitate psihică de receptare. Pe ecran apare foarte clar obrazul viril al unui bărbat necunoscut.

12

Vila olandezului are un parter fantezist, care întruneşte într-o singură cameră sala de muzică, ringul pentru dansatori, sufrageria şi o sală de joc. Nişe discrete, despărţite prin draperii străvezii de mătase indiană, deschid perspective încântătoare spre port, spre largul oceanului, sau spre plantaţiile de cocotieri. Un ventilator cu trei pale uriaşe, spânzurat de tavan, trimite în odaia plină de fum, de clinchetul paharelor, de zgomotul confuz al glasurilor, aerul parfumat al grădinii. La o masă de joc din abanos încrustat cu fildeş, tapisată cu postav verde, patru bărbaţi par cufundaţi în combinaţiile savante ale pokerului:

— Van der Verf, am auzit o poveste interesantă despre documentul găsit pe fregata franceză „L'Hirondelle", spune nepăsător Mc Cow… Am pus pariu cu mister Cumming şi de Ganey, că voi intra în posesia lui, chiar dacă aş ruina toată insula… Tu ce zici?

Olandezul îşi ridică privirea, plimbând-o placid de la unul la altul.

— E adevărat, mister Cumming?

Directorul băncii „Victoria", un englez înalt, uscăţiv, bărbierit până la sânge, cu mâini aristocratice, încuviinţează distant…

— E adevărat, monsieur de Ganey?

— Dragul meu Van der Verf… Parcă nu-l cunoşti pe mister Mc Cow?… Cine poate sta împotriva acţiunilor lui „Goodyear" cartelate cu „American Metal Company"?… Eu am încercat şi astăzi… Ei bine, domnilor, astăzi mister Cumming a anunţat falimentul firmei „De Ganey et comp"…

Francezul, oacheş, distins, cu privirea prezentă şi inteligentă îşi zvârle cărţile pe masă, vârându-şi degetele sub plastronul ros pe ici pe colo, de bătrâneţe. Smochingul îi vine turnat, însă nici eleganţa cu care-l poartă, nici croitorul nu reuşesc să-i alunge aerul ostenit şi trecut.

Mc Cow îşi plimbă trabucul dintr-un colţ al gurii în celălalt, învăluindu-se într-un nor de fum…

— Am jucat cinstit, de Ganey… Am câştigat, ai pierdut… Ai pierdut, pentru că voi europenii pierdeţi mereu de la un timp încoace… Sunteţi prea mândri, prea încăpăţânaţi şi, mai ales, practicaţi în afaceri un stil semifeudal.

— Mulţumesc pentru lecţie…

— O.K… Îţi ofer postul de expeditor central al reprezentanţei de cauciuc… Voi francezii, cu strămoşi de rasă, preţuiţi cinstea, onoarea.

— Lucruri care pe voi vă lasă destul de reci…

— Da!… Dacă nu-i vorba de box… De altfel, personal, preţuiesc rasa, dar la cai…

De Ganey se face livid. O dorinţă nebună îl împinge să pălmuiască fălcile pătrate ale businessmanului, acum întins indecent în fotoliu.

— Haide, Van der Verf!.. Primeşte provocarea… Sunt un sportiv desăvârşit… Ştiu că documentul e la tine. Informaţia asta m-a costat o avere!… Ai o plantaţie solidă în Mahè… Poate cea mai organizată din insulă. Rămâi la ea şi la Valentina…

Se frânge peste masă, acoperind-o cu umerii atletici.

— Treburile lui „Koninklije Roterdamsche Lloyd" merg din ce în ce mai prost de când Indonezia caută sprijinul nostru financiar… Apoi adresându-se tuturor, cu o lipsă vădită de menajamente:

— Dragii mei, aţi pierdut şi pierdeţi, văzând cu ochii, bătălia pentru Asia… India, Indochina, Indonezia… Cei trei „I" fatali… Voi aţi crezut că de la Yale nu ies decât jucători de handbal. Se pare că ignoraţi pragmatismul lui John Dewey. Pe Cristofor Columb, patronul nostru, John Dewey preţuieşte cât toţi Descartii şi Baconii voştri europeni la un loc. John Bull a spus: politica, armele şi Inteligence Service… Micul Tartarin: armele şi catolicismul… Unchiul Sam spune: dolar şi liberă concurenţă… Ei, Van der Verf?…

— Am pierdut documentul în mare, răspunde stins olandezul.

Mc Cow izbucneşte într-un hohot nepotolit de râs. Dinţii albi, strălucitori, se dezvelesc lacomi şi tăioşi.

— Van der Verf, Van der Verf… totuşi nu uita că sunt un gentleman… Am liber postul de expeditor central pe care l-a refuzat de Ganey… Până atunci dă-mi voie să ofer soţiei tale colierul acesta de diamante.

Cu un gest indiferent scoate din buzunar o cutie dreptunghiulară, îmbrăcată în marochin roşu. Când deschide capacul, cei prezenţi nu-şi pot stăpâni un murmur de admiraţie.

— Un dar regesc, şopteşte de Ganey transportat… Mc Cow, galanteria este singurul lucru pe care nu-l preţuiesc. În rest, nu eşti decât o bestie…

Mc Cow râde satisfăcut. Sub cămaşa de mătase fină i se disting muşchii rotunzi şi duri ai pieptului.

13

„Serata dată în cinstea noastră mă amuză şi mă intrigă. Mi-au fost prezentaţi englezi snobi, cărora nu le-am întins mâna pentru că s-ar fi simţit jigniţi până în fundul eredităţii lor administrative. Au fost stăpânii Seişelor şi se mai poartă ca atare. Câţiva plantatori francezi, cu figuri de burghezi provinciali, unul spaniol, care nutreşte o vădită simpatie pentru noi şi îndeosebi pentru mine. Bărbat între două vârste, uşor încărunţit la

tâmple, sobru, distins. Mulţi ofiţeri din marina comercială olandeză. Se pare că în port staţionează un mare pachebot al societăţii… Ah, femeie… îmi pare rău că n-am cui bârfi damele astea lascive, planturoase, drapate în bijuterii cum nu mi-a fost dat să văd nici în filme. Poartă pe ele averi fabuloase. Le etalează cu dezinvoltură şi-mi face impresia, cu cinism.

— Sang de Dieu, *mormăie lângă mine papa Lyautey… Iată că iarăşi te asaltează Don Fernando… De data asta i te suflu, scumpa mea. Dă-mi braţul şi încrede-te în papa Lyautey… Dacă e adevărat că scârţâi din încheieturi ca un bătrân galoş de cabotaj, e tot atât de adevărat că m-a învăţat să dansez nemuritoarea Carmencita din Barcelona… Haide, vira ancora rechin şontorog şi vâră-ţi pupa în nasul aristocrat al lui Don Fernando.*

Argoul colorat mă distrează… Totul mi-e atât de străin şi de îndepărtat. Până şi lumina care se revarsă în cascade, restrângându-se în mii şi mii de străluciri din diademele, colanele şi cerceii femeilor. Naturalistul s-a tâmpit total. Se ţine pe urmele gazdei, cu privirea aiurită… Aha! Papa Lyautey s-a-ncălzit şi face piruete ca un locotenent veritabil… Individul acela solid ca un atlet de circ, care m-a măsurat cântărindu-mă negustoreşte şi care a cochetat vizibil cu Valentina, îl acostează pe Naturalist.

— Vira, vira, micuţa mea sirenă roşie… La voi femeile nu poartă diamante? Totuşi îţi cam sticlesc ochii, privindu-le… în schimb primiţi de zestre câte-o meserie… Astea de-aici n-au decât sexul… Picioarele şi pântecul… Vira, micuţă sirenă, nu te roşi, plesneşte cetaceul peste bot, dar recunoaşte că are dreptate… Mc Cow l-a abordat pe savantul roşu… Pun rămăşag pe ce vrei că în trei minute are să-i spună trei grosolănii. Mâine, la rubrica mondenă, ziarele au să-ţi publice fotografia cu titluri senzaţionale. Vei primi scrisori discrete, care îţi vor propune un târg de o noapte contra unui cec plătibil imediat la banca ” Victoria”… Trăim pe o insulă în mijlocul oceanului şi bărbaţii se neurastenizează, adunând ciorapi şi chiloţi de la femeile cele mai caste… Don Fernando are să mă suprime cu focuri de pistol… E un mare dezamăgit… Sărmanul. Îi plâng de milă… Mc Cow i-a sedus femeia, apoi a părăsit-o. Nenorocita s-a spânzurat… Un dezamăgit şi un laş… Cumming are de la el câteva poliţe… Cumming şi Mc Cow… Atenţie, intrăm în ceaţă. Se pare că domnii sunt foarte interesaţi în ceea ce spune Savantul vostru. L-au înconjurat ca la vânătoare de lupi.

— Să mergem acolo, papa Lyautey… Naturalistul nu se simte bine între atâţia străini… Îi recepţionez glasul, nervos, uşor tremurat, abia distingându-se în rumoarea celor din jur.

— Dar te rog, Mc Cow, insistă tare Van der Verf. O asemenea întrebare nu-şi are rostul aici şi acum… Domnul mi-a scăpat viaţa…

— Mai bine nu ţi-o scăpa, dragul meu droogstoppel, *râde Mc Cow… Ţi-ar fi fost mult mai bine pe fundul oceanului, decât între datornici…*

— Papa Lyautey, ce-nseamnă droogstoppel?

*— O insultă, micuţa mea stea de mare… Dr*oogstoppel e *un fel de erou al prostiei olandeze…*

— Şi cum rabdă să-i spună aşa?

— Tu nu ştii ce-i aceea concurenţă, frumoasă străină… Ssst… Ascultă… Savantul a pus mâna pe comandă. Împarte câţiva umeri în stânga şi dreapta, făcându-mi loc înainte. În jurul lui Mc Cow şi al Fosilei se adună întreg salonul. Valentina Van der Verf, cu toată pieliţa ei şocolatie, păleşte. Naturalistului îi tremură nările. La rădăcina părului i se ivesc broboane de sudoare. Are totuşi o figură inteligentă. Ceva dincolo de banal îi străluceşte pe faţă şi-n ochi… Se calmează. Îi simt. Îşi ia aerul profesoral semn că merge bine… Se uită în ochii Valentinei Van der Verf… Bizar. Femeia aceasta, toată numai voluptate, numai sex, cum spunea papa Lyautey, înţelege. Ori e prea rafinată, ori ştie ce-i aceea un areal…

— La întrebarea distinsului… Dar mă rog cu cine am onoarea?

— Mc Cow.

Naturalistul mimează o preocupare adâncă.

— Mc Cow!… Mc Cow!… Dacă nu mă-nşel aţi scris un tratat amplu asupra lui Tadorna cristata*…*

Mc Cow îşi muşcă buzele… Va să zică nu-i un prost.

— Nu, domnul meu! N-am scris niciun tratat asupra titlului, Ta… Tatorna…

— Tadorna cristata, *mister… sau Călifarul nordic…*

În ochii mari, negri şi adânci ai Valentinei, deosebesc o urmă de maliţie.

— Hombre, solfegiază ea cu glasul de alto… Se pare că amicul Mc Cow începe pentru întâia oară o discuţie în afara cursului bursei… Să ascultăm, să ascultăm, doamnelor şi domnilor.

Dinnere albe, smochinguri, fracuri sau numai haine de seară fac reverenţe discrete, semne de încurajare, surâd slugarnic acestei stele masculine, ca şi cum ar purcede la un mare meci de box. Diademele, decolteurile, umerii rotunzi, albi patinaţi, bronzaţi, pudraţi să acopere anii, antrenaţi la tenis sau la canotaj, ochii încercănaţi se grupează savant, în poziţii apetisante, din profil sau din faţă, sub cascada de lumini a policandrelor, sau în semiîntunericul salvator al colţurilor, nişelor şi tapiseriilor.

— Mica meu Doctoriţă, îmi şopteşte papa Lyautey la ureche, gâdilându-mă cu barba pe gât. La tropice, albele devin sterile… Mordieu, aşa *se explică şi lipsa lor de ruşine… Uită-te cum îl asaltează pe mâncătorul ăla de gumă…*

Valentina Van der Verf se aşază într-un fotoliu, ridicându-şi evantaiul până-n dreptul ochilor. Naturalistul se cufundă în ochii Valentinei… Şi-mi jura credinţă, trădătorul. Inginerul plasează „sensibilograful” în unghi de prindere optimă spre fotoliul creolei. Treaba asta nu mă mai amuză de loc.

— Scuzaţi confuzia, mister Mc Cow… La întrebarea atât de amabilă, îngăduiţi-mi să caut răspunsul în paleontologie…

— La Yale am studiat sociologia…

— Noi îi spunem economie politică…

— Voi faceţi politică şi din religie…

— Spre deosebire de alţii, care fac din religie un business.

— Bravo!… K.O. În prima repriză…

Capetele pieptănate cu grijă, câteva monocluri, buze subţiri se întorc dispreţuitor spre bietul papa Lyautey. Îl strâng de braţ şi bătrânul îmi trage cu ochiul. Naturalistul profită de momentul creat să-şi şteargă ochelarii cu batista.

— Ei bine, da, mister Mc Cow… Studiul fosilelor şi. al arealelor unora dintre speciile dispărute sau pe cale de dispariţie ne confirmă această implacabilă lege o vieţii, a învelişului biologic. Aş lua ca exemplu leul şi gândacul de Colorado, Daryphora decemlineata *ori, dacă vreţi,* Leptinotarsa decemlineata… *Leul,* a*cest splendid* Felis leo, a avut o*dinioară condiţii să trăiască în tot sudul Europei şi poate, de ce nu, în nordul friguros. Coama nu este altceva decât rămăşiţa blănii impusă de condiţiile ancestrale. Dinastiile din Egipt, Asia şi Chaldeea şi l-au făcut camarad de luptă. Ramses al II-lea deschidea bătăliile însoţit de leul său, Anta-m-Nekth. A fost adorat la Leontopolis şi Heliopolis. A fost vânat la Guzrat în Armenia, pe Gange, la graniţa Afganistanului cu India, în regiunile Katiawar şi Rajputana. În Arabia şi Mesopotamia. Leul de Persia are coama brună şi neagră… Dar câţi lei mai găsim în Persia? În Spania? În Grecia?… Arealul leului se restrânge în mod constant.*

Naturalistul se încălzeşte. Curios! Englezii, vânători tradiţionali, îl ascultă cu religiozitate… Valentina Van der Verf îl priveşte aţâţător, cu o nuanţă stranie de posesiune şi ironie. Femeia asta începe să mă intrige. Îi fac semn Inginerului să-nchidă emisia. Ridică din umeri, prostănacul.

— În săpăturile întreprinse la poalele Himalaiei, colinele Sivalik, printre alte animale specifice Africii au fost descoperite resturi de lei.

— Adevărat, întăreşte mister Cumming… Eram directorul lui „Indian”… dar asta n-are nici o importanţă.

— O, ba da, mister… Intervenţia făcută are pentru mine o valoare deosebită. Aţi spus „eram” directorul lui „Indian”… Poate o bancă indiană cu capital englez?

Mister Cumming îşi muşcă buzele subţiri.

— Astăzi nu mai sunteţi… Aţi devenit directorul unei bănci din Seişe. Cu câteva mii de kilometri mai aproape de patrie. Asta s-ar putea numi revenirea speciei spre centrul de apariţie.

Feţele câtorva englezi sunt impasibile. Plantatorul spaniol îşi lasă capul în piept. Glasul Naturalistului răsună când monoton, când cu inflexiuni tăioase. Nu-l credeam capabil de atâta concizie şi niciodată nu m-am gândit să leg arealul istoric al leului, de arealul limbii engleze, al lirei sterline, dolarului sau colonialismului, aşa cum o face el. Mc Cow şi Naturalistul au stricat toată serata. De asta sunt sigură, văzându-l pe

mister Cumming părăsind salonul cu paşi mecanici, sonori şi ostentativi.

Naturalistul îi mai vorbeşte încă lui Mc Cow despre fosilele capitalismului: prostituţie, bancrută, cartel şi nu mai ştiu ce, pe care istoricii viitorului le vor studia aşa cum studiază el astăzi fosila lui Aepyornis hildebrandti. *Mc Cow râde puternic, sănătos, fără ipocrizie:*

— O.K. Savantule… M-ai convins… Voi aveţi un mare talent oratoric… Deocamdată, pentru mine „Goodyear" se află în faza de „dispersiune iniţială" sau, cum spuneai, de „lărgire a arealului". Să bem în cinstea lui „Goodyear" şi a celei mai frumoase femei din sală.

— Totdeauna ai amestecat acţiunile cu dragostea, Mc Cow, răspunde Valentina Van der Verf, ridicând paharul oferit de american.

14

Rând pe rând limuzinele părăsesc vila olandezului. Fâşâit de pneuri pe nisipul aleii. Portiere care se trântesc. Voci de bărbaţi binecrescuţi şi de femei uşor ameţite. Valentina îşi abandonează mâna în mâna Savantului.

— Sunt profund impresionată de ceea ce i-ai spus astă-seară lui Mc Cow, şopteşte creola, trimiţându-i în obraz respiraţia parfumată. Mi-ar plăcea să mă vizitezi cât mai des… Dumitale?

Naturalistul bâiguie ceva, plecându-se stingher asupra braţului de catifea. Din grădină se tălăzuiesc valuri dense de parfum, îmbibând aerul până la saturaţie. Van der Verf se instalează la volan.

— Mc Cow, mai rămâi? întreabă el răguşit.

— Te aştept, Van der Verf!… încă nu mi-ai dat un răspuns hotărâtor…

Olandezul ridică din umeri, apăsând pe acceleraţie. Mc Cow urmăreşte lumina roşie, până când se pierde dincolo de colţul grădinii.

… Un mic budoar în care străbate o lumină difuz albăstrie. Perdelele subţiri de mătase javaneză se-nfioară la suflul uşor al brizei. Mc Cow răsturnat pe divanul minuscul, împletit din pai de orez, acoperit cu perne, admiră satisfăcut colierul de diamante pe care gazda şi l-a petrecut în jurul gâtului.

— Numai tu poţi da valoare diamantelor, Valentina. Fără gâtul şi carnaţia ta, pierd cincizeci la sută din efect.

Valentina Van der Verf se priveşte în oglindă, lăsându-şi capul când pe-un umăr, când pe celălalt. Mc Cow se congestionează. Se ridică brusc. Face câţiva paşi. O prinde de umeri, răsucind-o spre el..

— De un an te aştept, gâfâie, căutându-i sânii cu buzele…

Ochii Valentinei strălucesc sălbatic. Îi dă un cot peste gură. Se mlădiază, scăpându-i din braţe. Aleargă la toaletă, şi când se-ntoarce, în mână îi luceşte un mic pumnal cu lama curbată.

— Fără contră cost, Mc Cow, şuieră femeia. Eu nu sunt donna

Isabella.

— Fiuuu! fluieră a pagubă Mc Cow, vârându-şi mâinile în buzunare. Apoi râzând: Să lăsăm dragostea, draga mea. Se pare că nu ne putem înţelege decât în afaceri,

Aşa se pare, zâmbește aspru Valentina Van der Verf. Aşează-te în fotoliu şi spune ce vrei de la mine?

— Simplu! Tubul de aluminiu. Un *droogstoppel* ca al tău nu va fi niciodată în stare s-o găsească. Îţi dau jumătate. Şi aşa nu urmăreşti decât averea. Te fac cea mai bogată femeie din Oceanul Indian.

Valentina Van der Verf îşi petrece degetele peste frunte.

— Treci poimâine, Mc Cow. Atunci am să-ţi dau răspunsul.

Mc Cow se ridică. Faţa i se-mpietreşte într-o expresie dură, nemiloasă.

— În dragoste tu nu eşti donna Isabella. O.K! Dar să-nţelegi bine, frumoasă doamnă, că-n afaceri eu nu sunt Van der Verf. Pentru cei cincizeci de mii de dolari, neacoperiți încă în safeurile lui Cumming, îmi datorezi tubul de aluminiu. Atât… Altfel vă arunc pe amândoi în stradă… Noapte bună, senora Valentina Van der Verf.

15

O potecă strecurată pe sub cocotieri duce până-n ţărmul golfului. Coboară şerpuind printre stânci, se caţără pe spinarea unei creste granitice, trece un podeţ curios împletit din liane, apoi intră în teritoriul lui papa Lyautey. În vremea fluxului, pe sub podeţul de liane curg bolborosind apele oceanului şi atunci teritoriul se rupe de uscat. În vremea refluxului, nisipul auriu al plajei rămâne acoperit de scoici, crabi, alge şi nuci de cocos. Atunci, teritoriul se poate aborda cu piciorul. E un careu granitic, ieşit ca un pinten în apele golfului, acoperit cu laterita adusă cu barca. În laterita fecundă papa Lyautey a semănat arbuşti de vanilie şi cacao, câţiva palmieri, o mică grădină de zarzavat. Casa ridicată din bârne pare o probă de brik. În loc de ferestre, hublouri.

Pilotul şi Naturalistul au venit cu pneumatica la invitaţia făcută prin Doctoriţă. Pilotul receptase pe ecranele cinemafonosens-ului atât chipul straniu, aproape uitat al creolei, cât şi chipul acestui papa Lyautey, în vreme ce pe ecranul „E” al psyhonilor se produsese un foarte violent bombardament de o culoare aqua-marin, avusese loc o limpezire, apoi, printr-o asociaţie bizară, generată de starea de flotabilitate a psyhonilor, printr-un proces nesesizat de inducţie, memoria îi fusese conectată la întâmplările acelea dureroase prin care trecuse în Bahrel-Gazal şi-n Uniaenmbè, ţara fermecată a Lunii, acum mai bine de un deceniu. Persistent, pe ecranul „A.F” (aparenţă-figurativ) figura acestui Lyautey, diformată, foarte virilă şi fără

barbete. Se pare că cinemafonosens-ul începe să intervină dincolo de procesul de cunoaştere, obiectiv, în însuşi destinul lor, sensibilizând zone ale conştiinţei până mai ieri indiferente. Pilotul gândeşte la posibilitatea severă de a-şi cenzura pe viitor această imixtiune a zonelor obscure în procesul cotidian al prezentului. Stau amândoi la masă în vreme ce papa Lyautey pregăteşte cafeaua pe un reşou electric. În afară de bucătăria minusculă, odaia este singura încăpere a casei.

Hărţi marine. O planisferă. Un glob terestru. Câteva machete de vechi ambarcaţii polineziene. Fotografii reprezentându-l pe papa Lyautey în uniformă, cu barbetele în vânt şi cu luneta la ochi…

— Mă bucur că te-am cunoscut, comandante, spune amfitrionul… Până la expediţia voastră de salvare a astronavei comandorului Allan Page am considerat navigaţia cosmică drept o nouă nebunie a secolului. V-am urmărit prin releele de sateliţi. A fost magnific. Ei da, bătrâne Lyautey… Iată o nouă dimensiune a omului, mi-am zis… Haide. Te plictisesc. Ştiu că n-ai venit numai să vezi un bătrân marinar francez eşuat la Port-Victoria. *Mordieu*. Nu te scuza. Te-am mirosit de cum ai acostat. Ai venit să mă tragi de limbă.

Pilotul se-ntreabă ce anume l-a adus aici. Ce raţiune intimă îl face să-i ofere credit în alb acestui papa Lyautey vorbăreţ, încuviinţează, râzând:

— Ai ghicit! Hărţile nu înregistrează ultimele schimbări în barierele de corali, în recifuri sau cele produse de activitatea vulcanică. Hidroul, cu toate calităţile lui, are chila delicată…

— Prea delicată pentru bară, mormăie papa Lyautey. Mai bine-ţi echipai un vas.

— Pe urmă, relaţiile cu agenţiile de la uscat. Cambuza. Plinul. Tichetele către bancă. Cecurile.

— Mda!… Da!… Toate câte se leagă de capul bietului căpitan… Cunoaştem… N-ai secund la bord?

— N-am!

— Se pare că e mai multă contabilitate, aici, decât în Cosmos!

Papa Lyautey îşi trece privirea inteligentă peste capetele oaspeţilor, pufăind din lulea. Apoi:

— *Parbleu,* tânărul meu savant. Urmează o discuţie plicticoasă despre agenţii comerciali din Seişe şi despre calităţile lubrefianţilor companiei „Schell”… Port-Victoria are un muzeu de ştiinţe naturale cu care se poate mândri.

— Excelent, spune Naturalistul, luminându-se brusc, spre surprinderea Pilotului care-l constatase acid, irascibil şi claustrat, o dată cu întoarcerea de la serata dată de Van der Verf.

16

— M'sieur, nu refuza cererea unui vechi marinar… M-am jenat s-o fac în prezenţa tânărului Savant, care m-ar fi ironizat.. Asistă la ridicarea pavilionului pe insula Mahè.

Pilotul îşi consultă ceasul.

— Cam târziu. Cam târziu, mormăie papa Lyautey, înfundându-şi cascheta pe urechi.

…Cocotierii, nemişcaţi, cu trunchiurile fine, încremeniţi sub bolta de azurit. Din oceanul nesfârşit şi din aerul dens, lumina se-ntrupează atotbiruitoare, scăldând insula în irizări de safir. Papa Lyautey ocoleşte prova casei, ajungând în dreptul unui mic catarg de abanos lustruit, de care spânzură inert drapelul francez. Cu gesturi solemne, încet, marinarul îl ridică până-n vârf. Rămâne cu mâna la vizieră într-un salut solitar, în vreme ce peste golf, peste promontoriu şi peste fort, se sting sunetele metalice ale unui cornist. Pilotul speră în buna credinţă a omului de lângă catarg şi nu-l suspectează de cabotinism.

— Mulţumesc, comandante!… Mulţumesc!… Probabil, aşa cum demonstra aseară Savantul, epoca micului Tartarin dincolo de ape s-a terminat de multă, foarte multă vreme. De fapt, aparţin secolului trecut… Acum haidem în bătrâna mea arcă. Am să desfund o sticlă de Madeira. Îţi stau la dispoziţie, cu condiţia să mă asculţi cinci minute. Înainte de a începe ploaia, am să-ţi prezint un compatriot. Cu toate că nu e decât un băcan, ţi-ar putea fi totuşi de folos.

— Te ascult, căpitane.

— O clipă, dragul meu… O singură clipă… *Milledious,* niciodată nu nimeresc afurisitul ăsta de chepeng… Mi-au slăbit telescoapele, comandante.

Tot boscorodind, dă în lături covorul împletit în fibră de palmier şi apucând zdravăn inelul de fier ridică chepengul. Sub podeaua camerei, un beci, o hrubă ceva, fără ca nimic să o trădeze. Pilotul îşi freacă bărbia. Inventariază rapid încăperea. Îi atrage atenţia un binoclu de cea mai recentă fabricaţie, spânzurat deasupra planisferei. Masivitatea neobişnuită a combinei „Radiotele"… Când lunecă pe chepeng, acest papa Lyautey nu are nimic din anchiloza bătrâneţii. După cum nu are nici acum, când urcă în odaie cu o sticlă prăfuită în mână.

17

A doua zi la ancoră în Port-Victoria. Activitate febrilă. Pe ţărm, în stânga firmei lui „Koninklije Roterdamsche Lloyd" au apărut două camioane cu ţevărie şi oameni. În mai puţin de trei ore se ridică o schelărie metalică înaltă, pe care muncitorii prind litere uriaşe, trăgându-le cu macaralele. De pe hidro, probabil şi de la multe mile în larg, se poate citi „Goodyear". Valentina Van der Verf într-un costum

marinar, pantalon alb, bluză fără mâneci cu acelaşi decolteu savant, purtând un şirag de perle, ne fardată, pilotându-şi singură barca-automobil, întoarce vizita echipajului.

Îi cere Inginerului s-o filmeze, fixându-l insistent şi Inginerul îi spune Doctoriţei în timp ce manevrează aparatul:

— Diavoliţa asta vrea să ne seducă în masă. Fosila a turbat integral.

— Tu?

— Rezist încă.

— Eroule.

— Asta-i condiţia mea naturală, fetiţo.

Doreşte să viziteze „ceea ce are acest hidro, nou şi nemaipomenit, mai ales în posibilităţile de a investiga profunzimile oceanului", la care Inginerul tuşeşte doctoral şi-i răspunde:

— Pe viaţa mea, aveţi ce vedea, frumoasă doamnă.

Creola scoate mici sunete de admiraţie. Mângâie felin butoanele de bachelită. Se aşază în scaunul Pilotului, spre totala nemulţumire a Doctoriţei, căreia i se pare că debordarea de feminitate electrică violează atmosfera sobră de la bord. Stă acolo, caldă, inteligentă, cu fruntea bombată umbrită de gânduri, cu ochii plini de tăceri şi negură, o amantă dezamăgită şi tristă, parcă… În laborator dovedeşte o cultură ştiinţifică remarcabilă. Se schimbă aproape instantaneu. Nici mişcări lascive, nici voluptate, nici reverie… Într-o ramă, deasupra habitaclului pentru microscop, fotografia Savantului pozat la braţ cu Pilotul, în faţa vechiului „Pescăruş albastru", folosit în expediţia africană, cu mulţi ani în urmă. Valentina Van der Verf se pleacă spre fotografie. O cercetează cu atenţie. Se face dintr-o dată palidă. I se albesc buzele. Transpiră.

— *Hombre*… Mi-e imposibil să suport mirosul de benzină şi ulei… Se clatină… Ajută-mă, draga mea, să urc la aer.

Doctoriţa vrea s-o culce. Nu acceptă. Urcă pe punte. Stă acolo, parcă părăsită de ea însăşi. Dintr-o dată un şoc. Îşi revine. Zâmbeşte. Coboară sprinten în barca-automobil, pornind nebuneşte spre debarcader.

— „Sensibilograful", îşi spune Doctoriţa, cu o urmă de necaz pentru starea de cvasi paralizie în care o pune prezenţa acestei femei.

Vin doi reporteri fotografici. Un negustor de lapte condensat şi fructe exotice zaharisite. Acum, papa Lyautey şi don Fernando, spaniolul melancolic.

— *Pocap de dious*… Don Fernando, cred că te osteneşti zadarnic!

— „L'Hirondelle" aparţine oceanului, Lyautey-Huot!

— *Milledious*… Taci şi fii politicos… Micuţa mea stea de mare, comandantul *en chef* îţi transmite salutări. A rămas la bancă să facă plăţile către „Koninklije Roterdamsche Lloyd". Savantul s-a dus la muzeu şi de-acolo la Van der Verf.

Cercetează amândoi hidroul. Papa Lyautey face consideraţii despre Seişe şi Amirante. Asupra posibilităţilor de imersiune. O avertizează asupra rapacităţii rechinilor… Când pleacă, don Fernando îi strecoară în mână un bileţel. Procedeu care ar fi jignit-o şi determinat-o să-i dea o replică usturătoare, dacă nu i-ar fi întâlnit privirea. Are atâta rugăminte în ea, atâta disperare, încât se cutremură. Citeşte biletul zmângălit în grabă:

„Stimată senora!!!… Atenţie!!!! Nu vă lăsaţi induşi în eroare. Crima pândeşte la fiecare pas. Comoara îi înnebuneşte”…

O pată, ca şi când un strop de apă ar fi căzut pe hârtie, ştersese restul…

… Seara, întorcându-se la bord, Naturalistul a dat peste cadavrul lui don Fernando, la capătul debarcaderului. Avea craniul sfărâmat cu un corp tare. Poliţia l-a ridicat după ce un agent a făcut câteva fotografii la lumina lămpilor cu arc voltaic. Privind prin binoclurile noapte, Doctoriţei i s-a părut că recunoaşte între cei strânşi la debarcader silueta lui papa Lyautey. Tot la acea oră Pilotul controlând sensibilograful a avut senzaţia că asistă la o furtună psyhonică, fără să poată distinge nimic în afara unui vacarm de culoare violacee.

18

„Încerc să-mi limpezesc gândurile şi sentimentele. Ne-am adunat cu toţii la postul de pilotaj. Pilotul desfăşoară harta arhipelagului.

— Dragii mei, spune el cu glasul acela bărbătesc, calm şi adânc, care-mi creează starea de echilibru şi siguranţă la bord, când coborâm din latitudine în latitudine — dragii mei coechipieri, din clipa asta vă stau la dispoziţie. Savantule, „Pescăruşul albastru” poate executa în condiţii tehnice perfecte o deplasare în zona coraligenă, pe timp de zece zile, fără întoarcere la Port-Victoria. Dacă doreşti, „Koninklije Roterdamsche Lloyd” ne alimentează şi-n larg. Cu asta am terminat. Rămâne în scaunul lui, înconjurat de toată tehnica uluitoare, complicată — zeci de cadrane, manete şi contacte — care-l ajută să se regăsească pe sine, în acest fel de a fi al eului mereu călător. Are o duritate împietrită în trăsături, un fel de hotărâre care intimidează. Spre deosebire de Pilot, Naturalistul are cearcăne adânci şi privire de halucinat. S-a schimbat uimitor de azi-noapte. Fără-ndoială s-a-ndrăgostit nebuneşte de Valentina Van der Verf. Se străduieşte penibil să-şi adune minţile. Apucă harta cu gesturi crispate, posesive, care-mi amintesc de mâinile lacome, acoperite cu păr roşu, ale olandezului.

— După informaţiile culese astăzi la muzeu, va trebui să explorăm atolii de formaţie mai veche, cuprinşi între 7° 50’ şi 5° latitudine nordică şi 53° 25’ şi 55° longitudine estică.

Naturalistul are ceva cu totul străin. Vorbele îi vin şuierat şi chinuit.

Pune degetul pe un grup de insuliţe şi se uită la ele ca şi când ar conţine toate răspunsurile la „Biocenoza atolilor coraligeni”.

— Credeam că te va interesa îndeosebi insula Praslin! se miră Pilotul.

— Nu! M-am hotărât pentru această zonă.

Pilotul îşi muşcă buzele. Răspunde târziu:

— Atunci, decolarea în zori… Inginerule, calculează-ţi capetele compas. Intri de cart după miezul nopţii. Personalul ştiinţific are nevoie de odihnă. Surâde. Îl priveşte intens pe Naturalist: Sunt sigură că nu-i convine dispoziţia comandantului şi că vrea s-o şteargă la ţărm…

… Nu pot dormi. De afară se strecoară insinuant şi persistent miresmele care mă tulbură şi-mi creează starea aceea de euforie permanentă. Fişele mele stau albe şi imaculate, aşa cum le-am aranjat în fișiere. Nu ştiu de ce nu răspund eu de sensibilograf?! Ce rost are să-l ţină Naturalistul? Există în el un presentiment al patologicului. De unde? De ce?… Doamne, cum de-am uitat. Biletul nenorocitului don Fernando!… Iată un motiv bine venit să-nfrunt severitatea comandantului.

*

* *

Cabina magazie luminată palid prin eclerajul de control. Naturalistul, străveziu. Ochelarii mari, cu rame de baga, par disproporţionaţi pe faţa suptă, cu pometii ieşiţi Peste pijamaua de mătase, halatul de lucru. Rămâne deconcertat. Confuz. Se-ntoarce brusc.

— Veneai la mine?

— Nu ştiu, bâiguie… Poate…

Îl apuc de braţ. Tremură.

— Ce ai? Vrei să-ţi dau un calmant?

— Isprăveşte cu tonul ăsta de doctor de nebuni… Caut sensibilograful. Unde dracu e sensibilograful?!

— Poate la comandant.

— Apropo! Te-ai purtat ca o cocotă, de cum am intrat în afurisitul ăsta de „Pescăruş albastru”… M-ai neurastenizat cu cochetăria ta nesuferită. Nu mai pot… Parcă stau închis într-o cuşcă, alături de o femeie goală, în văzul lumii, clipă de clipă, ceas de ceas… Mi-ajunge.

— Ai isprăvit? Nu mai da ochii peste cap, că nu te prinde. Mă confunzi cu Creola!

Parcă i-am înţepat creierul mic. Are un şoc nervos. Plânge un plâns mut. Fără lacrimi. Crispat. Interiorizaţi Stăpânit până la nebunie. Îmi ia mâna. Se frânge deasupra ei. Ştiu că nu l-am iubit niciodată. Că n-am să-l pot iubi nicicând. Revine la fizionomia indigestă de fiecare zi.

— Simţeam nevoia să-ţi vorbesc, văzându-te cum te pierzi.

— Înduioşător.

— Eşti mai mult decât o simplă fetişcană… Savantul…

— Lasă-l. N-are niciun amestec.

— Sunt din clipa asta responsabil de buna reuşită a expediţiei.

— Te încarci cu prea multă răspundere.

— Mă încarc cu ceea ce-mi revine de drept… În numele prieteniei noastre, doresc să mă asculţi.

Se lipeşte de mine. Gestul firesc odinioară are o nuanţă străină. Vulgară. Privirea doctă îmi coboară pe gât. Rămâne acolo cu stăruinţă neruşinata.

— Te duceai la pilot… Nu te-mbăţoşa… Te priveşte… Îţi spun doar că individul nu merită nici cea mai mică consideraţie. Un primitiv sinistru, cu trecutul dezgustător.

— Nici o vorbă în plus!… Ai înnebunit total?

— Mai lucid ca oricând!… Află, frumoasă şi cochetă Doctoriţă, că iubitul dumitale a fost societarul lui Selim Ben Raschid în marea întreprindere de „abanos", împotriva căreia a fost lansat cu bună-credinţă.

— De o mie de ori minciună!

— Posed dovezi, drăgălaşă coechipieră!… Dovezi!… Înţelegi tu, dovezi!

Sunt descumpănită. Mă atacă vehement.

— Un individ rămas în etapa omului vânător. Un eu nedezvoltat. Ce motive de atitudini noi a găsit în viaţă? Totul preconceput. Prefabricat. Încadrat în cutare sau cutare paragraf de regulament… La acest individ sinistru excitaţiile răspund cu imagini stereotipe. Varietatea lor cu atitudini emoţionale stereotipe. Figura asta împietrită. Privirea rece. Gesturile mecanice. Nimic uman. Nimic sensibil. Nimic capabil să vibreze. Să recepteze mesajele abia perceptibile, dincolo de obişnuit. Tonurile, nuanţele, inexistente. Îi neg viaţa afectivă…

— Eşti de legat.

— Apelez la raţiunea ta ştiinţifică şi ea, raţiunea, îţi va domina până la urmă feminitatea.

Revarsă o mie de argumente puţind a chimie, a psihologie, a neurologie şi fiziologie. Războinice, argumentele înarmate cu formule, cu numele savanţilor de reputaţie mondială şarjează fără milă în Pilot.

— Un om cu eu-l deficitar. Nu visează decât sânge… Nu acţionează decât în urma unor habitudini. Trage de manşă. Reduce manetele. Le pune în plin după cum vrea să decoleze, ori să amerizeze… Acolo în interior e gol. Pustiu. Pustiul ăsta are să te-ngheţe. Are să te ucidă. În fundul acelui gol: crima… Da! Crima oribilă care-l urmăreşte ca un blestem.

Îmi trimite în obraz răsuflarea gâfâită, mirosind a pastă de dinţi şi incunabul. Simt că-mi ucide raţiunea.

— De ce crimă vorbeşti, pentru numele lui Dumnezeu?

— El a vândut-o lui Selim Ben Raschid pe Valentina Van der Verf… O clipă de prostraţie totală. Filmul halucinant al unor imagini dezlânate. Dispariţia lui anunţată în toate ziarele, acolo în inima Africei ecuatoriale. Cartea despre vânătorii de sclavi. Valentina Van der Verf palidă, atunci când l-a recunoscut în fotografie. Valentina Van de Verf în pragul leşinului. Fuga ei aproape dementă.

Nimic nu poate fi adevărat, îmi spune ceva din adâncul inconştient al

fiinţei mele, pe când raţiunea mă torturează cu zeci de întrebări chinuitoare care ţes în jurul Pilotului un păienjeniş de nestrăbătut…”

PESCUITORII DE PERLE

1

Atolul atins de „Pescăruşul albastru”, la o jumătate de oră după răsăritul soarelui, se află spre centrul platoului mărginit la est de siluetele albăstrii ale insulelor Praslin, Mahè, Curieuse şi Alfonso, iar spre vest de linia zimţată a arhipelagului Amirante. Peisaj edenic. De jur împrejur, semănate pitoresc pe mătasea de lapislazuli a oceanului, cele treizeci şi patru de insule şi insuliţe câte adună Seişele. Unele abia încrustate în transparenţa fluidă a oceanului. Altele ridicându-se pieptiş din voluptatea leneşă a undelor, cu palmierii arcuiţi extatic deasupra valurilor molatece, vag muzicale.

După ce trage hidroul până-n ţărmul de corali coborât vertical în apele lagunei, Pilotul taie motoarele, încrucişându-şi braţele deasupra volanului manşei.

— Cu asta am isprăvit pentru zece zile, savanţilor.

Zâmbeşte… Acelaşi zâmbet bărbătesc de totdeauna, căruia Doctoriţa îi descoperă urme de cinism. Naturalistul deschide portierele. Iese pe punte. Trece la prova şi de acolo pe ţărm. Pilotul constată dincolo de graba firească — se pregăteşte de ani pentru întâlnirea cu atolii coraligeni — o neconcordanţă vizibilă în gesturi. Un facies turmentat, privirea mobilă, fără să fixeze nimic, voalată, reticentă. Îi vede luând-o la fugă. Escaladând ridicol cele câteva stânci granitice care închid laguna spre vest. Catapultează ancora de uscat şi după ce lasă ancora din prova tribord, conectează sensibilograful la aparatul cinemafonosens, relaxându-se în fotoliul de comandă o broască ţestoasă uriaşă, purtând pe carapace mileniile speciei, se târăşte pe plaja albă, strălucitoare. Pe celălalt mal al lagunei un stol de pescăruşi se ceartă ţigăneşte în jurul unui rest de peşte. Păsările guralive bat din aripi, se ridică într-o decolare verticală, revin amerizează, vântură apa, se dau la fund; imprimând conturelor de acuarelă accentul viu care le lipseşte.

2

Dincolo de stâncile granitice care închid laguna, atolul se prelungeşte în ocean printr-o limbă semicirculară de roci eruptive, nu mai lată de o jumătate de kilometru, acoperită cu o veritabilă pădure ecuatorială. În arcul descris de capriciile erupţiilor străvechi, un golf îşi odihneşte apele de smalţ cretan. Nu adie nici un fir de vânt. Atmosfera diafană, uşor îmbălsămată, mângâietoare, aşterne peste

lume o pace biblică. Naturalistul îşi scoate casca tropicală. Rămâne nemişcat. Aude limpede, glasul Doctoriţei cerând echipajului să-i ridice cortul-laborator sub cocotieri. Inspiră lacom aerul dens. Iată-l aici. Ar vrea să asimileze acest microunivers prin toate simţurile. Nu-l interesează nici o categorie abstractă, nimic din ce ţine de metoda lui de a cunoaşte lumea înconjurătoare. Trăieşte o explozie senzorială, a potenţare a materialităţii. Se pleacă, îşi frânge degetele în nisipul fierbinte, se lungeşte pe plajă, aleargă până la cel dintâi cocotier, îi uită numirea latinească, îşi trece palmele peste scoarţa lucie, constată aproape cu disperare că nu poate încorpora organic lumea asta luxuriantă, plină de seve şi miresme aţâţătoare, se constată uluitor de mărginit, în imposibilitate de a intra printr-un proces de osmoză în intimitatea fenomenelor vitale care irup de jur împrejur într-o profunzime a vegetativului, constată poziţia excentrică a celor două universuri, al atolului şi al lui, îşi revine şi cu gestul obişnuit de laborator, îşi scoate stiloul şi carnetul herbar… în clipa aceea reface imaginea Valentinei Van der Verf… Ultima lor întâlnire. Îl pătrunde o durere tăioasă, de-o materialitate stranie… Pe ecranul sensibilografului, Pilotul înregistrează un bombardament psyhonic, de culoare verde spre albastru, apoi un fel de aglutinare ciclonică susţinută de stridenţe sonore…

…Naturalistul se-nfundă în pădure. Trăieşte, simultan un sentiment de veneraţie pentru universul care-l înconjoară şi alt sentiment, izbucnit de undeva din necunoscutul subconştientului, pe care-l credea uitat, ori mort, ori epuizat o dată cu istoria deceniilor cinci şi şase, atunci când el abia se născuse, un sentiment numit în literatura vremii „cupiditate”, de care el nu fusese niciodată conştient… Se sustrage potenţându-şi atenţia în exterior. Iată, în sfârşit, raiul visat în lungul atâtor ani de pregătire. Nimic nu se aseamănă cu miile de pagini asimilate lacom, cu secţiunile desemnate după planşe, cu colecţiile de herbare sau cu exemplarele din grădina botanică a Institutului… Linişte. Profundă. Valurile spălând plaja cu foşnete vuite în surdină. Briza în frunzişul cocotierilor. Lumina filtrată prin vitraliile verzi ale coroanelor, ajungând jos firavă şi spectrală. O pădure parcă pietrificată, cufundată într-un lichid translucid. Naturalistul trăieşte un fel de paroxism al sentimentului de muncă. Vrea să lucreze până la epuizare totală. Până când va ucide în germene izbucnirea celuilalt sentiment, pe care-l credea fosil, depistat în subconştient şi pus în valoare de Valentina Van der Verf.

Iată minunatul cocotier de mare, *Lodoicea seychellarum,* propriu acestor insule, care prin fructul său dublu îşi asigură locul întâi la greutate şi mărime în flora lumii. Urmăreşte silueta fină, robustă, înflorită în evantai dincolo de treizeci de metri. Ochii Valentinei. În frunzişul prin care se filtrează lumina se deschide uşa spre budoarul

înecat în lumină albăstruie şi-n miresme de vanilie şi cuişoare… Papagalii. Cârâitori. L-au descoperit. Multicolori. Agăţaţi în poziţii imposibile. Se urcă din creangă-n creangă ajutându-se cu ciocul. Gâlcevitori. La dracu. Dincolo de pădure, dincolo de toţi aceşti *Lodoicea seychellarum, de* aceşti câţiva arbori de santal care-şi au originea în insulele Timor, rătăciţi cine ştie cum până aici, dincolo de mimozele paraziţi, dincolo de toate esenţele subtile strecurate printre ferigile arborescente, ei bine, dincolo de toate astea se află la capătul promontoriului Stânca roşie… Susurul brizei în frunzişul cocotierilor se transformă în glasul fascinant, cu inflexiuni muzicale, cald şi plin de promisiuni, care-l cheamă dinspre Stânca roşie.

3

Aglutinarea de formă ciclonică se sparge într-un flux continuu de psyhoni, dominaţi de o tangentă de culoare violet-albastră. Pilotul îşi spune că există desigur o corelaţie directă între felul de a fi al Naturalistului de când a cunoscut-o pe Valentina şi mişcarea în ciclon a psyhonilor, fără să înţeleagă rolul şi rostul tangentei, la fluxul psyhonic, ca şi sensul culorii violent-albastre. Îl nelinişteşte lipsa de pătrundere şi cu toate că şi-a impus atitudinea fermă în relaţii cu echipajul, doreşte s-o consulte pe Doctoriţă în legătură cu această viaţă de esenţă reflectată pe ecranul sensibilografului. Mârâie, pentru că este altceva la mijloc, un sentiment pe care-l crezuse uitat în junglă, ori lăsat în Marte, un sentiment descojit din învelişul lui, analizat rece, obiectiv şi clasat, zicea el atunci, printre rudimentele arhaice ale omului cosmic.

Mută grila spre el însuşi. Acordează recepţia. Pe ecran apare un flux sinusoidal de culoare roşie, cu puls continuu, cu amplitudini sensibil egale, peste care se suprapune alt flux ondulatoriu, de un roşu mai intens nuanţat, cu puls variabil şi, se pare, muzical. O seamă de sunete vagi, împletindu-se pe un motiv melodic, ceva aducând cu susurul unui izvor prelins pe o piatră şlefuită de ape multă vreme, ori cu căderea vântului în molidişurile de primăvară. Pilotul ascultă surprins acest fel necunoscut de a fi al propriului său eu, fără să observe prezenţa Doctoriţei. Tresare atunci când aude glasul coechipierei:

— Iată un eu perfect echilibrat, de mare sensibilitate… Pe cine-l captezi, comandante?

— Pe Naturalist, se precipită, răsucind brusc butonul convertizorului.

4

— Sol de laterită, notează Naturalistul în carnet, îşi priveşte mâna.

Umedă. Îi tremură. Îşi spune că anii de laborator i-au ucis raţiunea practică. Că ştiinţa singură nu-nseamnă nimic, atunci când pe Pământ trăiesc femei ca Valentina Van der Verf. Că şi-a pierdut zece ani de viaţă, repetând până la mecanic, atitudini stupide: sculatul la şase, bărbieritul, micul dejun, maşina, laboratorul, dejunul, iarăşi laboratorul, cina, laboratorul. Şi totul de la capăt, cu exasperare şi iarăşi totul de la capăt, zile şi luni şi ani, în vreme ce afară erau toamne policrome, ori ierni albe, strălucitoare, dar mai ales valurile foşnitoare ale oceanului, briza în frunzişul palmierilor şi Valentina pe o plaje de vis, cu nările fremătătoare, închizând sub pleoape mistere pentru o trilogie… Formaţie superficială rezultată vizibil din descompunerea granitului vulcanic sub acţiunea ploilor calde, bogate în acid carbonic… Pune punct. Îşi trece palma peste fruntea brobonită… Brusc, o rupe la fugă spre locul unde bănuieşte ţărmul. Se împiedică în rădăcini. Cade. Se ridică. Gâfâie. Lianele i se leagă de picioare, Fuge. Lianele îi biciuie obrajii. Îl trântesc la pământ. Se târăşte pe sub ferigi enorme, umede. Pădurea se răreşte. Simte mirosul sărat al oceanului. Ţărmul… Privire hăituită spre lagună. Nu vede nimic. Cortină vegetală între el şi golf. Nu-l urmăreşte nimeni! Cine să mă urmărească?… Şi totuşi. Are senzaţia acută a unei alte prezenţe. Apăsătoare. Răzbate prin crângul des de rafie. Nisip coraligen alb, fluid. Susurul unui izvor. Totdeauna solul vulcanic, fertil, poros şi permeabil favorizează izvoarele termale… La dracu constatările astea banale… O sete cumplită îi sfredeleşte gâtlejul… Iată-l. Un pârâu cu ape oţetii se prelinge pe sub coasta unui bolovan, sare câteva lespezi, apoi îşi dă drumul în ocean de la înălţimea celor câţiva metri cât are faleza, îngenunche lângă un bazin în miniatură. Soarbe nesăţios. Se stropeşte pe faţă, pe gât. Îşi toarnă apă în despicătura cămăşii… Pe ocean se adună pâclele vestitoare ale ploii cotidiene, Străbate din nou crângul de rafie. Iese la baza granitică a promontoriului.

Stânca roşie!

Îşi simte pulsaţiile inimii. Neîndemânatic, începe escalada. Nu poate fi nici o confuzie. Prin cine ştie ce alchimie, stânca păstrează-n ea vine groase de pirită. Ajuns în vârf se lungeşte pe burtă pe creasta granitică. În faţă se deschide gura golfului. Deşurubează capacul stiloului, cu mişcări frânte. Scormoneşte în capac cu vârful unui ac păstrat în reverul cămăşii tropicale. Trage afară un sul din foaie de calc. Îl desfăşoară cu degete tremurânde. Foaia de calc are suprafaţa unei palme, îndestulător de mare să poată conţine schiţa golfului… Iată Stânca roşie… Iată insula Maria în prelungirea promontoriului, la nici o milă depărtare. Iată stâncile Hovas, iată reciful punctat de palmieri şi iată locul unde trebuie că zace „L'Hirondelle". Are o senzaţie puternică de vomă. Numai la cinci sute de metri de golful salvator, la capătul recifului submarin stau îngropate sub undele

impasibile comorile inestimabile ale principelui tonkinez Tay-Den… Se-ntunecă. Norii îşi unesc crestele la zenit.

Din adăpostul unor tufe uriaşe de ferigă, numai la câţiva zeci de paşi în spatele Naturalistului, un om îi urmăreşte toate mişcările. Deodată, omul, un alb, îşi scoate binoclul din tocul de piele spânzurat la gât. Şi-l îndreaptă spre stâncile Hovas. Din spatele insulei Maria se iveşte un prao malaez cu două catarge. Corabia navigă lin, strângând în pânze vântul dinaintea ploii.

— *Caramba!* scrâşneşte omul, vârându-şi binoclul în toc şi făcându-se nevăzut.

În aceeaşi clipă Naturalistul descoperă prao-ul, care se-ndreaptă hotărât spre îmbucătura golfului. Fără să mai pregete, îşi dă drumul să alunece la vale. În momentul când atinge plaja, încep ropotele ploii. Pe aici prin preajmă, trebuie să fie grota de care i-a amintit Valentina. Ud până la piele, cu ochelarii aburiţi, Naturalistul bâjbâie printre stânci.

5

Plouă de-o zi şi-o noapte… Ploaie musonică, spune Naturalistul… Suntem în a cincea zi de când lucrăm pe atolul Sf. Dominique. Sesizez mutaţii în felul nostru obişnuit de a fi. Peste o oră am convocat întreg echipajul la un control psihic, prin intermediul sensibilografului. A venit timpul să utilizez aparatul. Să-l înţeleg. Mă depăşeşte pur şi simplu. Mai mult. A creat la bord o stare de anxietate. Am început să ne suspectăm. Se pare că fiecare din noi ar vrea să-l folosească pentru cunoaşterea celorlalţi, mai puţin pentru propria cunoaştere. Cel mai iritat, Naturalistul. În cea dintâi zi nu s-a-ntors decât târziu. Ud. Cu privirea exaltată. Misterios. Mi-a dat să analizez laterita. Să conserv câţiva crustacei, un arici de mare, nişte muguri enormi de cocotier. Muncă de laborantă, umilitoare pentru că nu-mi împărtăşeşte nimic din ceea ce gândeşte. Nu vrea să mă asocieze elaborării planului de lucru general. Nici măcar secţiunii „Biocenoza atolilor coraligeni”. A pus stăpânire pe barca pneumatică. Pe cortul-laborator. Doarme acolo singur. Lucrează până noaptea târziu. Îi trimitem lumina de la bord printr-un cablu întins de Inginer. Alături de Pilot, Inginerul este perfect echilibrat, în afara oricărei teme neliniştitoare. Îi invidiez. Pilotul?… N-am ţinut în viaţa mea un jurnal intim. Mi se pare un lucru leşinat de demoazelă sentimentală, ipocrită şi bigotă. De ce-l ţin astăzi? Doresc o sinteză spirituală. O descifrare totală a eului. Sensibilograful atestă, fără posibilitatea negaţiei, o viaţă afectivă infinit mai bogată decât suntem dispuşi să ne recunoaştem. El descifrează zonele, unde bănuiesc, se-ntâlnesc vibraţiile cele mai subtile ale materiei vii, începând cu celula şi sfârşind cu laboratorul multilateral care este creierul. Nu ştiu. Sunt total deconcertată… Ploaia a devenit obsedantă.

Înnebunitoare. Cerul, din cârlţi, a coborât până la suprafaţa oceanului. Nu-l mai pot privi în ochi pe Pilot. Undeva, în fiinţa mea cea mai intimă, există un echilibru perfect vis-a-vis de el…”

Doctoriţa îşi opreşte stiloul. Alături, pe masa lucie a laboratorului, fişele de analiză. La infinit fiole? Microscoape? Catalizatori? Acizi? Maşina cibernetică cu promptitudinea ei înfiorătoare? Cu gândirea ei mecanică, — de-o implacabilitate de robot? Fără o tresărire de umanitate? Fără să geamă o singură dată. Fără să se plângă de ploaia asta monotonă? Fără să-i facă o confidenţă? Fără măcar să-l bârfească pe Naturalistul ieşit în faţa cortului-laborator şi scrutând zarea în aşteptarea nu se ştie cărei minuni?… Cuplează creierul automat:

— Ce doreşti, întreabă cu glasul monocord, „Cib”.

— Prognoza.

— Cuplează-mă la „Ansexteron IV”.

— Poţi să-mi răspunzi la o întrebare, „Cib”?

— Dacă ai trei termeni matematici din patru necesari.

— Am.

— Cuplează-mă la microfon… Te-ascult.

— Instabilitate psihică. Anxietate. Insatisfacţie spirituală… Poftim. Ai trei termeni.

Pauză. Un fel de huruit rapid, ca atunci când „Cib” îşi încurcă circuitele.

— Am cerut termeni matematici… Ai altceva să mă întrebi?

— Nu, „Cib”, draga mea. N-am nimic altceva decât prognoza.

— Cuplează-mă la „Ansexteron IV”.

Pauză. Apoi glasul monocord, de angrenaje mecanice puse în circuit cu banda de magnetofon, laringele din corzi metalice şi microfoanele:

— La orele 22,35 înseninări parţiale. La 22,50 senin 10 pe 10. Timp frumos pe încă trei zile. „Ansexteron IV” are circuitul 102 defect. Îţi dădeam prognoza pe 12 zile.

— Mulţumesc, „Cib”.

— Nu uita convertizorul. Decuplează-mă. Apasă pe A_5, A_7, A_{10} în ordinea comunicată. La revedere.

Brusc, Doctoriţa simte nevoie de oameni. Se aşază în faţa oglinzii. De când Naturalistul a avut izbucnirea penibilă, făcând-o cocotă, nu se mai fardează! Îşi piaptănă părul băieţeşte. Poartă mereu acelaşi halat de lucru. Îşi contemplă ochii încercănaţi.

— Să rămânem totuşi oameni, îşi spune cu glas tare.

Rujul. Dermatograful. Pieptănul. La dracu halatul ăsta sufocant. Mirajul orizonturilor fără sfârşit nu se poate rezuma la dimensiunile carlingei-laborator. Glasuri. Ridică perdeaua hubloului. În faţa cortului, doi malaezi scunzi, de unde-or fi răsărit, cu apa şiroind pe costumele din pânză albastră, îi explică ceva Naturalistului, arătând

spre capătul lagunei. În microdifuzorul intercomunicaţiei glasul care-o face să tresară neplăcut:

— Doctoriţa este invitată pe punte, echipată pentru intervenţie.

6

Ploaia răpăie diluvian pe mantale. Merg în monom. În faţă unul din malaezi, Doctoriţa, Pilotul şi celălalt malaez care închide coloana. Amândoi străinii vorbesc perfect franţuzeşte. Poveste simplă. Pescuitori de perle, în acelaşi timp căpitanul se ocupă cu negoţul de copra şi guano. Unul din pescuitori a fost atacat de un rechin pe când escalada bordul. I-a retezat laba piciorului drept.

Marşul sub biciuirea averselor îi face bine. O descarcă de nelinişstea adunată în lungul orelor de nemişcare. Pădurea, inundată. O miră franceza literară vorbită de călăuzi. Între două stânci, pe ţărmul golfului, o perdea ţesută din fibră. Călăuza le face semn să se apropie. Ţăcănitul metalic al închizătorului. Pilotul şi-a armat pistolul. Doctoriţa are senzaţia acută a necunoscutului. A unei alte lumi, în care trebuie să fii mereu la pândă, în care o clipă de neatenţie îţi poate fi fatală. Lume dură, rapace, în care valorile etice n-au nici un conţinut… Grotă spaţioasă, luminată slab de câteva lămpi cu ulei. Într-un perete, o altă ieşire neacoperită, care dă în malul golfului. O pirogă cu pupa până-n mijlocul grotei. Saltele din frunze de rafie, acoperite cu pături, înşirate de jur împrejur. În lumina pâlpâită a lămpilor, câteva feţe şocolatii, bărbăteşti, lucioase, cu ochii uşor oblici. Oamenii poartă costume identice din pânză albastră, cu bluza scoasă peste pantalon. Se-nchină ceremonios cu mâinile la piept, într-o tăcere profundă. Sunt foarte tineri şi gravi. De pe un maldăr de rafie se ridică într-un cot un bătrân impunător. Doctoriţa se miră văzând un malaez cu barbă albă, patriarhală.

— Domnule doctor, se adresează Pilotului într-o franceză ireproşabilă, scuzaţi-mă că v-am tulburat pe o aşa vreme.

Doctoriţa îi vede piciorul înfăşurat în pânză ordinară, îmbibată cu sânge. Deschide trusa. Când se pleacă să-i taie legăturile de fibră, bătrânul schiţează un gest de apărare.

— Doctorul sunt eu…

— Scuzaţi-mă, doamnă… Este atât de neobişnuit…

Lămpile de ulei fumegă, proiectând umbre fantastice pe stâncile poroase, îmbibate de umezeală. Pilotul sterilizează instrumentele. O asistă pe Doctoriţă atent, concentrat, îndemânatic şi tăcut, proiectând asupra rănii oribile fascicolul de lumină al lanternei.

7

Întoarcere la hidro. Conform prognozei lui „Cib” norii se spulberă în neant, descoperind un cer de vis. O briză la început uşoară, apoi puternică se statorniceşte dinspre nord-est. Poartă cu ea toate miresmele insulelor suprasaturate de seve vegetale. Palmierii şi cocotierii îşi foşnesc frunzişurile. Atolul prinde viaţă. Oceanul fosforescent ca niciodată îşi desfăşoară întinderile indigo până sub orizont.

— S-a stabilit musonul, şopteşte Pilotul.

Doctoriţa refulează orice tentaţie lirică. Reface dialogul penibil cu Naturalistul… Asociază tăcerile Pilotului. Faciesul lui dur, impenetrabil. Teroarea Valentinei Van der Verf. Merge alături de el în lungul litoralului. Aude talazurile care se sparg de recif. Se contractă speriată când Pilotul îi ia braţul. Atât de firesc, încât o paralizează. Mâna puternică, sigură de ea, liniştitoare, a vândut-o pe Valentina. În secolul XX, în deceniul cinci sau şase. Îngrozitor.

— Eşti obosită… Odihneşte-te câteva minute.

Glas blând, cu inflexiuni dominatoare. Procedeu ieftin de crai de tavernă. Ce s-a-ntâmplat acolo în junglele Africii, între acest bărbat cu profilul sculptat şi Valentina Van der Verf? Foşnetul palmierilor se estompează uşor. Răsare luna. Pe ocean se deschide o pârtie de aur. Câţiva cocotieri îşi penelează siluetele la capătul promontoriului. Prao-ul malaezilor încrustat în orizont îşi aruncă umbrele fine ale catargelor până la picioarele, lor… Linişte… Un sentiment brusc de linişte profundă. De echilibru. Un sentiment ca un flux magnetic, cu un preludiu muzical, căruia i se abandonează împotriva raţiunii. Prao-ul cu forme muzicale, fluxul magnetic pe care-l înregistrează, liniştea.

— Ai mâini de aur, draga mea… Îţi mulţumesc! Se-ntoarce spre Doctoriţă. Îi ia mâinile în palmele mari, vânjoase. I le sărută.

— Haidem!… Ne aşteaptă ceilalţi, mânuţă de aur ! Doctoriţa se sprijină de braţul Pilotului. O pătrunde o sfârşeală plăcută, vecină cu somnul. Vag simte nevoia să plângă. De ce? Luna fulguie fluturi de lumină astrală. Nisipul le îngroapă paşii. Undeva, în adâncurile apelor, peştii luminoşi îşi desfăşoară feeria procesiunilor nupţiale.

8

Van der Verf stă la biroul masiv de abanos, cu fruntea sprijinită în palme. Are umerii căzuţi. Privirea rătăcită. Pe cristalul care acoperă biroul, două scrisori. Una din ele poartă antetul societăţii „Koninklije Roterdamsche Lloyd” tipărit cu litere negre şi solemne, cealaltă antetul judecătoriei din Port-Victoria. Cea dintâi îl anunţă că datorită lipsei de orientare şi maleabilitate de care dă dovadă este nevoie să renunţe la serviciile lui, cea de-a doua îi fixează termenul de licitaţie pentru plantaţie, întrucât poliţele scadente faţă de banca „Victoria” n-

au fost achitate, cu toate păsuirile. Van der Verf e un om ruinat. Mc Cow s-a ţinut de cuvânt. Ca un adevărat gentleman, îi pune încă la dispoziţie postul de expeditor şef la „Goodyear".

Olandezul râde prosteşte. Se scoală greoi, pipăie biroul, călimara de coral roşu, mângâie lacom fotografia Valentinei fixată într-o ramă de aur, apoi se îndreaptă spre odaia ei. O găseşte făcându-şi valiza mică de piele. Bărbatul se reazemă de tocul uşii.

— Pleci, aşadar?

— Plec, Van der Verf!

Valentina îi vine aproape, apucându-i reverele cămăşii. E palidă şi hotărâtă.

— Van der Verf, fii bărbat… Ştii că nu te-am iubit niciodată. Îţi mulţumesc pentru tot… Te voi face cel mai bogat om din Oceanul Indian, repetă ea fără voie cuvintele lui Mc Cow.

Van der Verf zâmbeşte stupid.

— Ştefano e singurul bărbat pe care l-am iubit. Ţi-a salvat viaţa.

— Da, Valentina… Pleci aşadar?!

— *Caramba,* Van der Verf!

Ochii creolei strălucesc fascinant. Are ceva din măreţia unei regine antice.

— Tu ai copiat harta?

— Eu, Van der Verf… Singură expediţia poate s-o scoată la suprafaţă în linişte.

Olandezul îşi freacă bărbia în neştire. Se-ntoarce în birou, bălăbănindu-se. Cu mişcări mecanice saltă călimara ornamentală de coral, trăgând din interiorul unei volute un tub subţire de aluminiu. Nu vede umbra strecurată pe balcon, care-l priveşte prin despicătura perdelelor. Deşurubează capacul tubului. Scoate un sul de hârtie chinezească. În clipa aceea, omul de pe balcon îşi duce mâna la brâu. Înainte de a putea face o singură mişcare, un al doilea bărbat căţărat fără niciun zgomot pe iedera care acopere casa îi cade în spate, izbindu-l puternic în tâmplă cu patul pistolului.

— *Mordius, aventurados!*… De data asta ai scrântit-o! mormăie papa Lyautey, aşezând cu grijă, pe jos, trupul lui don Alvez.

Van der Verf schiţează un gest, ca şi când ar vrea să se întoarcă în camera soţiei lui. Revine, zâmbind enigmatic. Înainte ca papa Lyautey să se dezmeticească, Van der Verf dă foc sulului de hârtie chinezească, suflând cenuşa rămasă pe placa de cristal. Stă pe gânduri câteva clipe. Oftează. Trage sertarul biroului. Scoate un pistol şi se împuşcă în tâmplă.

Valentina îl găseşte prăbuşit în fotoliu, cu capul atârnând peste spetează, cu tâmplă arsă picurând sânge, cu ochii goi, nespus de goi şi de osteniţi.

9

Papa Lyautey coboară cu grijă din balcon, făcându-se nevăzut în arbuştii de cafea ai parcului. Interceptând un drumeag de picior care duce spre ţărm, o ia în pas gimnastic, ţinându-se sub umbra plantaţiilor. După o bună jumătate de oră, ajunge în preajma „Hanului portughezului". La una din ferestre se vede lumină. Se strecoară cu grijă în desiş, ocolind clădirea mătăhăloasă, astfel încât să iasă în dreptul stâncilor de sub verandă, înainte de a părăsi pădurea, şuieră uşor. Îi răspunde alt şuier, din dosul unui cocotier apropiat.

— A venit Croissy? şopteşte papa Lyautey.

— Venit… Mc Cow a picat abia acum:

— Mesajul?

— „Ariel" a plecat la drum.

— Zanzibarul?

— „Jamaica" trebuie să ridice ancora mâine la miezul nopţii.

— *Milledious*… O vom face să întârzie încă şase ore. Adică tocmai atât cât îi trebuie lui „Ariel" să intre în apele Seişelor. Aparatul de emisie, busola, sextantul, pneumatica, explozibilul?

— La locul lor!

— Ai adus barca?

— E la ponton!

— *Parbleu !*… Nu ne rămâne decât să ne strecurăm pe „Jamaica" şi să aşteptăm evenimentele.

— V-aţi gândit bine?

— E ultima noastră şansă.

— Dacă „Ariel" nu soseşte la vreme?

— *Pocap de Dious!* Atunci ne-am încheiat cariera, scumpul meu Croissy! Şi acum haidem la barcă, până nu se trezeşte don Alvez. De altfel, cred că în urma informaţiei mele, foştii policemani ai majestăţii sale britanice l-au şi înhăţat de guler.

Coboară treptele săpate în piatră, urcându-se în barca ascunsă sub ponton. Până la capătul promontoriului vâslesc la umbra malurilor. Dincolo de promontoriu, la numai câteva sute de metri în larg, cei doi francezi văd silueta mătăhăloasă a unui vas. Tot atunci, un mic yacht de plăcere cu vela strângând musonul, alb că un vis, lunecă rapid între „Jamaica" şi stâncile argintii ale recifului.

— Valentina Van der Verf îşi caută dragostea, spune papa Lyautey. Apoi numai pentru sine, mormăind în barbă: *Mordious,* frumoasă doamnă. Orice, în afară de încărcătura de pe „L'Hirondelle".

10

La cererea Naturalistului „Pescăruşul albastru" îşi schimbă locul de

staţie. După un zbor de câteva minute hidroul amerizează în golful deschis, acolo unde reciful de corali se pune la dispoziţia cercetătorilor. Cortul-laborator este ridicat din nou alături de grota malaezilor. În zori prao-ul ia largul, navigă cu vântul travers, execută un rondou pe ancoră şi rămâne nemişcat la o jumătate de milă dincolo de capătul recifului. Se disting siluetele cufundătorilor, gata să-şi înceapă lucrul submarin. Poartă măşti simple de scafandri autonomi şi labe de raţă. La ţărm rămăseseră doi marinari zdraveni, care-şi fac de lucru spălând rufele echipajului. Musonul indian odată stabilit adie blând, încreţind apele translucide ale golfului.

Naturalistul cu ochii căzuţi în orbite, încercănat şi nebărbierit, cu ton iritat:

— Mă mir, comandante, că prezenţa pseudo malaezilor ăstora nu ţi se pare suspectă, tocmai dumitale care-ai avut de-a face cu vânzătorii de sclavi ai Africii.

Pilotul îşi stăpâneşte greu rictusul buzelor. Doctoriţa îi priveşte intens.

— Că sunt pseudo malaezi, de acord… Dar suspecţi nu mi se par… Nişte bieţi pescuitori de perle şi-atât.

— Să i-o spună altuia, nu mie… Perle pe un fund ca al atolului Sf. Dominique. Ha.

— Mi-au arătat câteva scoici.

— Câteva, comandante… Asta nu-nseamnă rentabilitate, după cum o singură sclavă vândută la orice preţ nu-şi poate îmbogăţi stăpânul… De acord?

— Ai obsesia sclaviei negre, taie Pilotul… Fii fără grijă, aici eşti în afara oricărui pericol… Nu eşti negru şi nici prea arătos… Să trecem la treabă.

— Dar dac-aş fi arătoasă, comandante, arătoasă, să zicem ca…

Respiră greu. Îşi tamponează fruntea brobonită… Pilotul îi întoarce spatele. Se vede perfect tot ceea ce se-ntâmplă pe puntea prao-ului şi în cele două piroge ancorate cu câte-un bolovan. Fiecare pirogă e armată cu doi vâslaşi şi doi scafandri. Scafandrii încalecă bordajul scund. Iau între picioare o funie de capătul căreia e legată o ghiulea de fier. Inspiră profund prin tub. Îşi desprind mâinile şi se duc la fund în apa străvezie, aplatizându-se până nu se mai văd decât ca nişte mase negre, informe. După un minut şi patruzeci şi cinci de secunde, cronometrate riguros de Inginer, la suprafaţa oceanului încep să iasă bule de aer. Vâslaşii trag funiile cu lestul. După patru minute, masa informă se desprinde din adânc, îşi regăseşte forma pe măsură ce se apropie, apoi sparge oglinda, ţâşnind afară până la brâu.

— Ăştia n-au habar de palierele de decomprimare, bufneşte Naturalistul. Şi mai la urma urmei scoicile perlifere nu se caută înotând în cercuri concentrice pe fundul oceanului.

În gabia corăbiei veghează doi oameni. Alţi doi scrutează apele, sprijiniţi de copastie. Cu carabinele între genunchi. După câte-şi poate da seama Pilotul, sunt carabine americane, tip 1967, din cele folosite de puşcaşii marini în războiul din Vietnam. Căpitanul invalid stă trântit pe un maldăr de rafie şi din când în când strigă comenzi într-o limbă ciripită şi muzicală. Atunci pirogile îşi schimbă poziţia. Scafandrii iau locul vâslaşilor. Scufundările încep din nou, monotone, sub razele toride şi suflul amplu al musonului.

— Ce barbarie, spune Naturalistul, fixându-şi butelia cu oxigen. Nu le-a ajuns piciorul căpitanului. Se expun şi-mi atrag aici toţi rechinii din Oceanul Indian… Peste câţiva ani nu mai dau o para chioară pe bojocii lor.

— Taci, cobe, spune Inginerul, pregătindu-şi costumul de imersiune. Scuipă-ţi în sân şi zi Doamne fereşte. Doctoriţo, fetiţo, cuplează drăcia aia de sensibilograf. Sunt tare curios să ştiu cum arăt pe dinăuntru, când cobor în apele astea împuţite, pline de ăia… Nu le pomenesc numele, că vin grămadă…

Îşi fixează la cască grila specială de imersiune, de forma unei antene telescopice. Naturalistul îl ia de braţ pe comandant şi-l trage sub batiul motoarelor. Priveşte mereu peste umăr, ca şi când s-ar teme să nu fie auzit:

— Ascultă, comandante!… Nu ţi se pare suspect că malaezii ăştia ai dumitale pescuiesc numai la baza recifului?

— Mi-ai mai spus-o odată… Nu văd nimic suspect în asta… Suspectă mi se pare starea dumitale fizică… Obsesia pe care-ai făcut-o pentru sclavele frumoase.

— Ce vrei să zici?

— N-ai dormit de câteva nopţi… Eşti extenuat… Lucrezi prea mult şi prea singur… Sensibilograful indică o stare de alertă psyhonică.

— Mă suspectezi? Mă controlezi cu aparatul acela pe care nu-l cunoaşte nici măcar inventatorul lui?

— Fără isterie… La ce adâncime vrei să coborî?

— N-are nici o importanţă.

— Are. Şi una capitală… Te subalimentezi…

— Nu… Altceva… Obsesia re…

E dintr-o dată alb. Cu privirea pierdută. Pilotul îi strânge umerii.

— De rechini n-ai nici o grijă. Cuplaţi sistemul de alarmă pe locatorul de imersiune. Fiţi atenţi la indicaţiile mele. Haide. Eşti surescitat. Destinde-te.

— Mulţumesc, comandante… Mulţumesc… Am obsesia spectacolului din noaptea solstiţiului… Mulţumesc.

Pe obrazul livid, supt, cu perii bărbii crescuţi, i se ivesc broboane galbene de sudoare… încearcă să-şi agaţe privirea mioapă de ochii Pilotului. Nu stăruie decât o clipă. Şi-o lasă să vagabondeze peste

întinsul oceanului.

— Cred că ar găsi perle mai degrabă lângă stâncile Hovas, bâlbâie, alunecându-şi palmele spre instalaţia „alarmă-locator”… Spune-le-o într-un fel… Prezenţa lor mă stinghereşte… N-ai idee ce mult mă stinghereşte…

Întinde mâna. Şi-o abandonează moale şi rece în mâna comandantului. Se-ntoarce pe călcâie, îndreptându-se spre scara de aluminiu. După doi paşi se opreşte.

— Îţi mulţumesc, comandante! Pentru noaptea solstiţiului îţi mulţumesc.

Pilotul rămâne surprins. Cu deosebire de schimbarea bruscă a atitudinii omului căruia voia să-i interzică imersiunea. Glasul îşi redobândeşte fermitatea. Trupul, rigiditatea profesorală. Privirea trădează o încordare lăuntrică supraomenească. Nu-i poate refuza satisfacţia victoriei câştigate asupra lui însuşi cu atât de vizibil şi dramatic efort.

— Dacă execuţi imersiunea la 30 de metri, ai încă trei ore de lumină aproape de verticală… Echipaj, la posturile de imersiune.

Naturalistul îşi închide vizetele. Coboară treptele scării până. Când apa îi ajunge la brâu. Şovăie. Îşi lipeşte spinarea de coca hidroului. Schiţează un pas înapoi. Se pleacă peste oglinda oceanului, ca şi când ar vrea să descifreze tainele adâncului. Se întoarce spre Pilot.

Comandantul încălecase prova. Cu carabina electrică pe genunchi, pufăie liniştit din lulea.

Naturalistul îşi desprinde mâinile de pe balustrada scării. Se cufundă cu un plescăit metalic în apele de safir topit ale oceanului.

11

Doctoriţa recitează avid ceea ce notase pe fişa Naturalistului, supraveghind sensibilograful:

„Emanaţie sinusoidală cu amplitudini pe abscisă, relativ uniformă, în contradicţie cu iritarea aparentă şi faciesul turmentat. Culoare violet, de intensitatea 3. Se pietrifică faciesul. Gesturi stăpânite. Furtună psyhonică. Se dereglează vizibil fluxul sinusoidal. Intensitatea culorii scade la 2, 1, cu tendinţe spre albastru. Cred, un moment de criză interioară care-i paralizează sistemul central... Pilotul înşelat de acest calm aparent… Moment imersiune... Furtuna psyhonică atinge maximum de intensitate. Haşuri violente de culoare verde, cu stridenţe sonore. De undeva din exterior, alt flux, roşu intens, foarte intens, profund muzical. Stare de vibraţie florală la fluxul de psyhoni intens roşii… Cine să fie eul? Pilotul? Nu ştiu să interpretez nimic. Medicina curativă şi profilactică a uitat omul în totalitatea lui. Îl tratează pe părţi, pe mecanisme, e încă rudimentară şi neştiutoare…”

12

Senzaţiile fizice ale contactului cu mediul lichid sunt atât de puternice şi contradictorii, încât se anulează. Posibilitatea mişcării pe trei dimensiuni îi creează impresia stranie de libertate fizică totală, căreia i se asociază euforia libertăţii spirituale. Are impresia că se prelungeşte în spaţiul tridimensional, concomitent cu o prelungire în timp, că face contactul cu modalităţi arhaice de viaţă ale speciei, fără să renunţe, la bunurile câştigate de inteligenţă, că într-un fel specific reprezintă o esenţializare a speciei. Raţiunea i se purifică o dată cu stabilirea controlului conştient asupra inhalatorului. Aparatul acustic înregistrează plonjonul Inginerului. Apele sunt străvezii până la fundul pe care se proiectează umbra hidroului. Inginerul îi trece înainte cu mişcări line, executând o voltă ascendentă plină de graţie. Încearcă un paroxism al mândriei pentru specia lui, stăpână pe toate dimensiunile fizice ale Terrei şi Cosmosului, laborioasă, multilaterală, comportându-se plural şi adaptându-se tuturor mediilor prin intermediul tehnicii. Inginerul îşi lipeşte casca de cristalul observatorului submarin al hidroului. Face un semn de salut, îşi foarfecă picioarele prevăzute cu labe de raţă, ţâşnind spre adânc.

Naturalistul se ridică până sub cocă. Figura Doctoriţei cu trăsăturile deformate de ondulaţiile line ale undelor îi zâmbeşte. Telegraful submarin:

— Atenţie!… Atenţie!… Semnalul de pericol, fascicol luminos intermitent.

Apoi comunicaţia radio, în fonie.

— Răspundeţi dacă aţi înţeles! Control Naturalist.

— Perfect!

— Control Inginer!

— Perfect!

— Cum vă simţiţi?

— Excelent.

Vede clar niturile, îmbucătura plăcilor din dural, pârghiile de escamotare ale trapelor, miriadele de fiinţe agăţate de cocă. Sentoarce lent şi coboară pe o secantă spre reciful de corali încrustat policrom în azuritul dens al apelor.

13

Biotopul însumează o revărsare fabuloasă de floră şi faună ecuatorială. Se cufundă într-un ţinut de vis, feerie şi luxuriant, adăpostit sub clopotul de cleştar fluid. Reverberaţiile policolore ale luminii. Un curent submarin lent, aproape aerian, poate o urmă a curentului ecuatorial. Sau numai cel musonal, înfioară pădurile de

alge fine, abia penelate, roz şi verzi, portocalii şi albastre, alge nenumărate, necatalogate şi neetichetate, care-l transportă în lumea visată dintotdeauna, creându-i o detaşare totală. Fundul, aparent plat, înregistrează la adânc o fizionomie tulburătoare. Mişcările seismice stinse în negura veacurilor geologice şi erupţiile recente l-au îmbogăţit cu văi tainice, unde coralii arborescenţi *Erytina* îşi desfac pe verticală coroanele filigranate. În văile cu sinuozităţi dulci apele se-ncheagă în albăstrimi dense şi umbroase. Peşti fosforescenţi alunecă printre ramuri. Stele de mare se lasă uşor spre fund. Naturalistul se abandonează peisajului. Hoinăreşte la voia întâmplării, îşi stăpâneşte mişcările de înot. Nu tulbură cârdurile de peşti multicolori care-i dau târcoale din ce în ce mai aproape, privindu-l cu ochi reci, inexpresivi şi bulbucaţi. Îşi spune că s-a integrat atât de fidel mediului, încât acesta îl încorporează firesc. Constatarea îi produce o stare de imponderabilitate spirituală.

Iată o stâncă paralelipipedică uriaşă, dintr-un granit poros, năpădită de colonii coraligene. Probabil un contrafort al fundamentului de care s-a agăţat reciful. Spre baza stâncii, algele *Lithothamnium* şi *Halimeda* înregistrează vag scurgerea unui curent de fund, care se pierde într-o vale perpendiculară pe direcţia recifului. Mai sus cu câţiva metri, stânca are o ieşitură în formă de terasă, năpădită spre extremităţi de corali-ciupercă, acei *Fungia patella* verzi, cu vagi încrustaţii de clorofilă. Înoată până deasupra terasei, lăsându-se pe stâncă, în mijlocul coloniei coraligene. Are să-l roage pe Inginer să-i monteze aici aparatele de filmat. Stânca paralelipipedică în ansamblu îşi dezvăluie arhitectura fabuloasă. Volute baroce ornate cu specia de coral nobil *Corallium rubrum,* uşor arborescentă, roşie-sângerie, cu ramuri fine căutând verticala. Despicături oferite mareelor de care s-au agăţat poetici trandafiri submarini *Actinia equina* şi *Actinia cari,* de formă sferoidală. Platforme, uşor înclinate, mărginite de pereţi verticali închipuind tuneluri, căptuşite cu polipieri ai căror ramuri sensibile, apar aici umbrelifere ca ale lui *Cerianthus membranaceus,* dincolo în formă de corolă alburie ca la *Anemonia sulcata.* Toate acestea, volute baroce, despicături canionice şi platforme înclinate, retezate perpendicular pe versantul estic, prăbuşit într-o prăpastie lichidă, cu inflexiuni de indigo şi violet.

Naturalistul rămâne nemişcat. Îşi imaginează un laborator-vilă submarin, de tipul „Cousteau", o microstaţiune experimentală, în acest peisaj edenic. Realitatea mirifică, dincolo de oricare posibilitate de reprezentare a imaginaţiei, îi năpădeşte conştiinţa, inundându-i-o cu emoţii, inexplicabile, încărcate cu electricitate…

…Pe ecranul sensibilografului, Doctoriţa determină cu precizie o nouă ipostază psyhonică. Atât de izbitor nouă, încât cuplează aparatul la „Cinemafonosens", pentru filmare. În locul mişcărilor sinusoidale

apare o imagine complexă formată dintr-un nucleu central de o culoare violet-albastră, înconjurat de două cercuri concentrice în degradeuri de albastru; iar în exterior, îmbrăcând această formă închisă, o emanaţie psyhonică dinspre în afară spre centru, ca un bombardament care ar încerca să rupă unitatea acelor cercuri concentrice. Această mişcare de „bum" a psyhonilor produce o gamă de sunete melodice, evocând fluxul, curgerea unei ape, ori musonul în frunzişul cocotierilor.

Notează pe fişa „Naturalistul":

„Probabil inconştientul şi subconştientul refuză participarea imediată. Conştientul suprasolicitat, în acord cu mediul. Inconştientul de un conservatorism tiranic… Este o supoziţie. Ce rost au cercurile concentrice? Nu exprimă oare lumi închise?"

…Naturalistul încearcă să asimileze global abundenţa coloritului, diversitatea infinită şi straniul formelor care-l înconjoară. Urmăreşte circulaţia pe verticală, această imensă respiraţie cotidiană a oceanelor, care coboară spre fundul uşor opac planctonul animal, după care se ţin cârdurile de peşti. Adierea curenţilor submarini spală coralii de mâl. *Plectognatii* fălcoşi, peşti endemici biotopului, cu maxilare puternice, gen cioc de papagal, ciugulesc ramurile, în care-şi caută adăpostul şi hrana viermii tubicoli, gasteropodele şi crustaceii. Natura oferă tainele adâncului lichid şi el se lasă vrăjit de ceea ce bănuieşte perfect şi logic şi raţional dincolo de orgia de forme şi culori aparent haotice, rod al imaginaţiei unui demiurg fantast.

14

Pentru Doctoriţă ziua se scurge cu alternanţe chinuitoare. Ucigătoare de lungă în jumătăţile de oră când Naturalistul şi Inginerul intră în imersiune, precipitată şi zgomotoasă atunci când cei doi scafandri ridică la bord plasele pline cu vietăţile coralofile. Se lucrează în tot timpul ploii de după-amiază. Laboratorul se populează cu sumedenia borcanelor şi borcănaşelor pline de spirt, etichetate, în care-şi iau locul aricii de mare, meduzele, probele de plancton îmbibate cu *Pteropode, Sifonofore, Annelide* şi *Tunicieri.*

O jumătate de oră înaintea apusului.

Doctoriţa lucrează în laborator, plecată peste microscop.

Naturalistul îi ceruse o analiză precisă a *zooxantelor,* algele monocelulare trăitoare în cavitatea gastrică a coralilor. Cu toată pasiunea pentru ştiinţele naturale, cu toţi anii de muncă alături de Savant şi Naturalist, la dracu, are altă specialitate. Tirania profesorală a Naturalistului o agasează. O foloseşte ca pe o simplă laborantă, tratând-o de la înălţimea viitoarei lui catedre universitare. Să fie sănătos. Oboseala îi atârnă de creier, opacă şi gelatinoasă. Fixează

lamela în cutia numerotată. Se aranjează distrată în oglindă, spunându-şi că va cere comandantului să se ocupe de revelaţia acestei expediţii „Sensibilograful". Este o crimă abominabilă să fii în prezenţa eu-lui uman în cele mai variate ipostaze şi să te ocupi de zooxante. Ei nu-şi dau seama? Ori se tem de revelaţiile sensibilografului? Ăsta e adevărul. Se tem. Numai inconştienţa totală ar putea acuza atitudinea lor de până acum. Inconştienţa sau teama. Frica de a fi descoperiţi, de a rămâne exclusiv în esenţă, dincolo de aparenţa pe care şi-au impus-o. De ce nu se teme Inginerul de sensibilograf? De ce nu se teme ea?… Destul cu acest echivoc penibil… Trece în carlingă, hotărâtă să-i ceară comandantului sarcina de a se ocupa în principal de sensibilograf. Naturalistul şi Inginerul dorm duşi în cuşetele lor. Descifrează pe obrazul Naturalistului expresia canonită a unei întrebări chinuitoare. Apelează zadarnic la imaginile psyhonilor. Nu poate face nici o corelaţie logică şi legică între imaginile acelea şi expresia chinuită a Naturalistului.

Stând lângă cuşeta lui, încearcă un sentiment acid al inutilului. Dacă Naturalistul, tobă de carte, cu o carieră strălucită, urmaşul recunoscut al Savantului, nu se găseşte pe el, nu-şi găseşte echilibrul, n-a acordat, încă intimul cu socialul, prezentul cu devenirea, dacă el nu-şi găseşte poziţia în universul intim, dacă el nu este factorul activ, director al acestei expediţii care i-a pus la îndemână tot ce-şi poate dori un cercetător, atunci unde să caute motivele etice superioare, unde să caute exemplarul, forţa fascinatorie a împlinirii, a exemplului? Atunci când s-au îmbarcat erau trei oameni de ştiinţă tineri, uşor exaltaţi, plini de răspundere şi fericiţi că dintre toţi colegii de generaţie Savantul, i-a ales pe ei să reprezinte culorile ştiinţei româneşti în acest an geofizic internaţional. Şi iată că de sub sacoul sobru al Naturalistului, de sub aerul lui doctoral, din carapacea omului de laborator apare într-o împrejurare banală — întâlnirea cu o femeie exotică — un alt om, cu teorii discutabile asupra personalităţii, cu tendinţe anacronice spre individualismul exacerbat până-n zonele patologicului, gelos, apărându-şi munca de creaţie, cum odinioară vechii meşteri breslaşi îşi apărau secretul profesional.

A crezut că cel mai exemplar bun câştigat de omul erei cosmice este acordul esenţelor, exprimarea lor plenară în faptă. Iată că faptele pledează vehement pentru Pilot şi-mpotriva Naturalistului. Mai ales acum, când s-a rupt de echipaj, alcătuindu-şi o lume agitată şi contradictorie, absconsă, torturată de incertitudini vizibile pe ecranul sensibilografului, cu toată necunoaşterea fenomenelor psyhonice.

Iese pe punte.

Pilotul controlează ceva sub capota motorului propulsiv.

Dinspre prao-ul malaez se apropie o pirogă vâslită de patru bărbaţi goi până la brâu. Auzind plescăitul uşor al padelelor, Pilotul îşi scoate

capul de sub capotă.

— Bună seara, mânuţă de aur… Eşti trasă la faţă. Palidă. Naturalistul vă munceşte ca pe sclavi.

Doctoriţa tresare. Pilotul face un tur de orizont cu binoclul.

— Aha! Pânză la orizont… Trei carturi prova… Te rog să petreci un ceas la aer… Mi se pare că pseudo malaezii, vorba Fosilei, ne caută cu tot dinadinsul.

— Poate pe mine!… Apropo… Nu-mi mai spune „mânuţă de aur”… Am impresia că mă bagatelizezi.

— Aţi devenit foarte sensibili… Nu e rău, atunci când sensibilitatea asta exacerbată nu deranjează restul colectivităţii.

Piroga abordează „Pescăruşul albastru”. Cârmaciul se ridică în picioare, înclinându-se ceremonios…

…Pilotul acceptă fără să lase impresia unei deliberări — Doctoriţa ştie cu precizie că această deliberare a avut loc — invitaţia cârmaciului de a-l vizita pe căpitanul corăbiei. Doctoriţa îl priveşte insistent. Îi face semn să coboare în pirogă.

— Cu ocazia asta ai să-ţi vezi pacientul… În microfon, după ce trece contactul pe semnalul deşteptător din cuşeta Inginerului… Te rog scoală-te. Gardă la bord până mă-ntorc. La orizont, trei carturi prova, vas cu velă. Răspunde-mi dacă te-ai odihnit?

— Perfect… Am ieşit la aer… Plimbare plăcută… Comandantul sare în piroga care se-ndepărtează cu viteză. Soarele atinge vârfurile cocotierilor, proiectându-le umbrele fine până-n mijlocul golfului.

15

Prao-ul, corabie joasă din lemn de *teak,* scump şi inegalabil în construcţia de nave, este curat şi întreţinut ca un vas de război. Marinarii malaezi îşi văd de treburi tăcuţi, mişcându-se felin, aşa cum Doctoriţa observase de la-nceput Cârmaciul îi conduce sub punte, pe o scară dreaptă, lungă numai de câteva trepte. Locul e luminat de o lampă cu ulei. Miroase vag a scoici intrate în putrefacţie. Pilotul descifrează cu uşurinţă interiorul bine chibzuit, care aduce mai curând cu al unei nave de lux, decât cu al uneia de comerţ. Uşile cabinelor au încrustaţii de santal, abanos şi fildeş. Broaşte cu clanţe masive din bronz aurit, lucrate în forme de dragoni. Pereţii lambrisaţi. Totul cu patina nobilă a timpului. Mirosul de carne putrefiată se amestecă cu altul puternic, de mirodenii arse în amfore.

— Bizară corabie pentru nişte sărmani pescuitori, mormăie Pilotul… S-ar putea ca Naturalistul să aibă mai multă dreptate decât eram dispus să-i acord până acum.

— Cine spune, că ar trebui neapărat să fie nişte „sărmani pescuitori”? Tot atât de bine corabia ar putea apar ţine unui nabab

oriental excentric, şopteşte Doctoriţa… Stai… Ciudat… Foarte ciudat.

— Ce anume ţi se pare atât de ciudat?

— Nu ştiu. De când cu sensibilograful, halucinez.

— Explică-te.

— Mi s-a părut că mă-nvăluie un flux de linişte… Nu ţi se pare straniu?

— Nimic nu mi se pare straniu, Doctoriţo. Am…

Înainte ca Pilotul să-şi continue fraza, cârmaciul deschide o uşă, făcându-le semn să între. Cabină ortogonală, scundă, căptuşită în întregime cu lemn de santal lustruit. La mijloc măsuţă, de asemenea octogonală, din abanos, pe suprafaţa căreia, încrustată cu fildeş, o tablă de şah. Figurinele, opere de artă, migălite după tehnica siameză. Pat îngust împletit în pai de orez, cu baldachin de mătase sângerie. Câteva lămpi de bronz în colţuri, semnificând dragoni fantastici şi cruzi, cu ochi de rubin ceylonez, pur. Scrin deschis, cărţi, manuscrise, condeie de trestie, călimări şi un stilou masiv, total anacronic. Pe jos blăni enorme de tigri bengalezi cu căpăţânile naturalizate. Cu toată austeritatea mobilierului, interiorul degajă acel ceva misterios, fastuos şi inegalabil propriu orientului, în care ştiinţa străveche a armonizării culorilor se-mbină desăvârşit cu simţul special al formelor moi şi arcuite, o expresie disimulată a voluptăţii carnale, care anulează stridenţa unghiurilor drepte şi monotonia linearului. Tavanul asimilează unghiurile pereţilor, topindu-le încrustaţiile vinelor de santal şi teak. În jurul măsuţei stau aşezaţi pe blăni de tigru trei bărbaţi. Căpitanul cu barba patriarhală. Un om. Fără vârstă, cu trăsături sculpturale, înţepenit parcă în poziţia de meditaţie a înţelepţilor indici. Un atlet negroid, suplu, muşchiulos, cu ochii vii şi iscoditori.

— Fiţi bineveniţi la noi! spune căpitanul în franceza lui ciripită… Pacientul pe jumătate vindecat vă este adânc recunoscător. Să fac prezentările de rigoare: Înţeleptul Sahabji Babu din Dayalbagh-India, profesor de ezoterică al Radha Soamiţilor. Paleontologul hovas Majunga, din Madagascar, refugiat politic.

Văzând mirarea celor doi, cu zâmbet uşor:

— Astăzi am primit confirmarea adevărului asupra misiunii dumneavoastră… Şi tot astăzi am hotărât să apelăm la ajutorul frăţesc pe care ni-l puteţi da. Înţeleptul Sahabdji Babu m-a sfătuit să am deplină încredere în Pilot… Râde uşor în barba albă, imaculată… Nu! Nu!… N-avem de unde procura gazete la bord şi Sahabji Babu n-a luat parte la convorbirea mea radio cu patria. Sigur că pentru dumneavoastră…

— În sfârşit. Vom afla cu cine avem plăcerea, taie Pilotul uşor iritat.

— Tuyen-Ouan, profesor de istorie la universităţile Hanoi, Kuala Lumpur şi Rangoon. Acum, căpitanul, prao-ului „Libertatea” sub

pavilionul Federaţiei Ştiinţelor Orientale.

16

Doctoriţa constată sec inexistenţa Temporalului. Sau lipsa lui de valoare, în situaţia de faţă. Este conştientă de constelaţia bărbaţilor stăpâni pe ei, siguri pe ceea ce vorbesc, interiorizaţi, masivi, care o-nconjoară, aducând între pereţii de santal istoria şi filosofia a trei continente. Stă lângă indianul Sahabji Babu. Îşi spune că este medic, cu o formaţie ştiinţifică riguroasă, completată lângă Savant cu studii ample de ştiinţe naturale şi chimie şi că, în general, a făcut greşeala întregii ştiinţe contemporane, absorbită în medicină de omul fracţionat pe sisteme şi organe, fără să se-ntrebe prea mult dacă nu cumva doctorul Alexis Carrel avea dreptate când şi-a scris cartea intitulata „Omul fiinţă necunoscută". Savantul a descoperit „Sensibilograful" şi dintr-o dată, a apărut un om nou, omul spiritual, atât de slab cunoscut ştiinţei. Probabil unui anumit aspect al activităţii omului spiritual îi datorează capacitatea de a recepţiona efluviul emanat de Sahabji Babu, care-o învăluie într-o seninătate şi pace profundă. Un fel de eliberare, ca şi când activitatea fiziologică de la nivelul celulelor până la nivelul creierului ar fi degajat energii superioare, înarmându-i gândirea cu o disponibilitate totală.

Tuyen-Ouan explică rostul prezenţei prao-ului „Libertatea" în apele atolului Sf. Dominique. Ca oricare erudit veritabil, nu scapă tentaţiei de a face istorie. O face agreabil şi interesant. Paleontologul Majunga îl ascultă cu nările fremătând. Are-n el ceva de pasionat al ideilor, de om care-şi joacă destinul pe-o singură carte. E îmbrăcat într-o bluză tropicală kaki. Pantalon scurt. Picioarele goale. Indianul pare absent. Poartă tunică albă, impecabilă, închisă până sub bărbie, cu guler înalt, pantalon lung, sandale romane. Doctoriţa se abandonează stării de imponderabilitate spirituală. I se pare că trăieşte într-o zonă imediat superioară nivelului cerebral, care-i îngăduie o resorbţie în sensurile celor povestite de Tuyen-Ouan. Până la identificare cu esenţa.

— Străvechiul imperiu Annam din Indo-China orientală străbătut de maiestuosul Song-Koi, sau Fleuve Rouge, cum îl cunosc europenii, a căzut sub stăpânirea franceză sub a Treia Republică. Tatăl meu a luptat împotriva lui Francis Garnier, ca şi a lui Revière sau amiralului Courbet, cuceritorul capitalei Huè… îmi este sfântă amintirea luptelor duse de poporul meu. Eram şi suntem un popor tânăr, activ, muncitor, cu o civilizaţie străveche şi strălucitoare… Numai după cinci ani de la cucerirea capitalei — în 1900 prinţul tonkinez Tay-Den s-a răsculat. Ajutat de Steagurile Negre — vechii rebeli chinezi, a-nceput lupta de guerilă în deltă. A fost trădat, prins şi executat. Averea lui fabuloasă, care se ridică la câteva zeci de milioane de dolari, a fost îmbarcată pe

fregata „L'Hirondelle" cu toate că în rada Hanoiului staţionau câteva crucişătoare cu aburi. „L'Hirondelle" a naufragiat în acest punct. Nu se ştie cum. Nu se ştie de ce… Au trecut de atunci 86 de ani… Ştiţi ce s-a-ntâmplat cu poporul meu după cel de al doilea război mondial Poate s-a-nscris printre popoarele martire ale Terrei… Astăzi, guvernul a cedat Federaţiei Ştiinţelor Orientale, comoara prinţului Tay-Den… Vrem, recuperând-o, să expunem în muzee ceea ce este reprezentativ pentru arta naţională. Ceea ce reprezintă valoare comercială, vrem să transformăm într-un fond unic pentru universităţile Federaţiei Ştiinţelor Orientale… Suntem încă prea săraci să fi armat o expediţie prevăzută cu aparataj modern. Pe urmă, am fi bătut la ochi… „L'Hirondelle" este căutată de guvernul francez. De câteva asociaţii clandestine pentru valorificarea vaselor naufragiate… Ca singurii legatari legitimi ai prinţului Tay-Den, am fi fost trimişi la fund înainte de a ajunge în apele atolului Sf. Dominique.

Doctoriţa are senzaţia că asistă la un ceremonial străvechi. Barba albă a profesorului Tuyen-Ouan străluceşte patriarhal. Ochii uşor oblici, verzui ard mocnit.

— Iată de ce vă cerem ajutorul. Marinarii mei sunt în acelaşi timp studenţii mei… Pilotule, reprezinţi o ţară tânără, de mult recunoscută ca o campioană a ideilor celor mai echitabile… Ajută-ne… Iată ordinele guvernului meu, către prao-ul „Libertatea",

Apasă pe unul din pătratele tablei de şah. Tăblia mesei se desface în două, lăsând liber piciorul. Din scobitura secretă cu care este prevăzut, Tuyen-Ouan scoate un sul de hârtie chinezească de mătase, întinzându-i-l Pilotului. Acesta îl refuză cu un gest energic.

— S-ar putea să fie un document fals, spune în englezeşte Sahabji Babu.

— Aţi ghicit, răspunde Pilotul.

— Şi vreţi să luaţi încă în noaptea asta contact cu guvernul dumneavoastră?

— Aţi ghicit şi de data asta… Mi se cere un lucru deosebit, drept şi cinstit în cazul când… nu vreau să jignesc pe nimeni…

— E obligaţia dumneavoastră să fiţi prudenţi, spune Tuyen-Ouan…

— Angajând un popor prieten, ne angajează fără nici o reticenţă… Pentru că sunt totuşi un materialist european, cum aţi subliniat cu oarecare ironie, permiteţi-mi să cunosc câteva amănunte în plus…

— Cu plăcere.

— Să precizez. Toate amănuntele tehnice. Întâi: Ce şi cine v-a întărit în convingerea că „L'Hirondelle" a naufragiat aici şi nu aiurea? Doi: Cine cunoaşte încă poziţia epavei? Trei : Cine vă bănuieşte identitatea? Patru: Cine nu doreşte ca avuţiile prinţului Tay-Den să între în posesia legală a Federaţiei Ştiinţelor Orientale?

Doctoriţa sesizează o perturbaţie în fluxul emis de Sahabji Babu.

Întrebările Pilotului o deconectează de la starea de imponderabilitate spirituală, aterizând-o brusc într-un lanţ de cauzalităţi foarte terestre. Indianul se-ntoarce spre Pilot, subţiindu-şi pleoapele până când din iris nu se mai vede decât o dungă fosforescentă.

— Printre alţii, în afară de Selim Ben Raschid III, pe care-l cunoşti şi banda lui de ticăloşi, coechipierul vostru, Naturalistul.

— Imposibil, tresare Doctoriţa, adresându-se Pilotului în româneşte.

— Foarte posibil, spune indianul în engleză…

Apoi, abia mişcându-şi buzele, mai mult ca o părere, ca o iluzie:

— Crede nestrămutat în Pilot… Nestrămutat, Doctoriţo! Nestrămutat!…

17

— Nu se poate, îşi spune Doctoriţa. Nu mă las pradă nici unei mistificări. Nici unei vrăjitorii de bâlci.

Cu tot protestul ei spontan, privirea subţire ca o lamă de pumnal a profesorului de ezoterică se materializează în conştient, stăruind acolo ca o a doua natură interioară, interogativă şi în acelaşi timp atotcunoscătoare. Trebuie să recunoască forţa spirituală a indianului, posibilitatea lui de a transmite un flux puternic de psyhoni… Rămâne perplexă… Adevărul acesta atât de simplu, cunoscut în fenomenele telepatice, fluxul de psyhoni, „Sensibilograful” şi dincolo de flux, ce altceva? — O a doua natură umană sub formă de vibraţii, îi răspunde Sahabji Babu, zâmbindu-i… Apoi întorcându-se spre Pilot:

— Eşti aşteptat la bord, domnul meu. Simt până aici chemarea noului sosit.

Doctoriţa nu vede nimic hieratic, nimic mistic, nimic înfricoşător la omul care spune toate aceste lucruri surprinzătoare cu aerul cel mai firesc. Paleontologul din Madagascar şi profesorul universitar din Hanoi surâd discret.

— Mâine vom stabili amănuntele cercetării, încearcă Pilotul o redresare.

— Comoara va fi descoperită în noaptea asta… Ai grijă de coechipierul dumitale, comandante.

Îşi deschide pleoapele. Se ridică. Fluidul care-o-nconjurase pe Doctoriţă slăbeşte brusc, deconcentrând-o. Tuyen-Ouan le întinde mâna. Când iese pe punte, Doctoriţa aleargă la copastie. Nu-i vine să-şi creadă ochilor. Lângă „Pescăruş”, sub clarul nopţii ecuatoriale, pe luciul de smalţ al oceanului, ancorat un yacht, cu aripa velei lăsată, o mare lebădă albă ajunsă la liman după un drum lung şi ostenitor.

TAINA RECIFULUI

1

Un ceas după căderea nopţii. Naturalistul se trezeşte dintr-un somn greu şi agitat. Hotărârea pe care nu îndrăzneşte s-o ia îl macină cu îndărătnicie. Situaţia la bord i se pare unică. Comandantul şi Doctoriţa la prao. Inginerul de santinelă. Intră în laborator. Cercetează absent borcanele cu exemplare rare, recoltate sub apă cu preţul… Refuză să gândească preţul plătit din el, lupta surdă dintre laşitate şi conştiinţă, căreia i se însumează perturbaţia fiziologică — acel rău al adâncurilor care-l sâcâie, trădându-i slăbiciunea trupului sustras sistematic de la antrenamentele de înot şi atletism… Întrevede completările pe care le va aduce secţiunii „Biocenoza atolilor coraligeni”. Îndeosebi se vor referi la raporturile lumină pigment, privind coralii. La activitatea chimică a zooxantelor privită sub acelaşi aspect şi poate la câteva studii asupra faunei luminoase care populează recifele coraligene… Borcanele astea vor lua calea muzeelor. Vor fi aliniate în rafturi. Mii de priviri profane vor trece peste ele plictisite şi ignorante. În lumea ştiinţifică se va discuta pro şi contra lucrării „Geomeridul şi activitatea chimică a planetei”. Unii au să-l laude, abia ascunzându-și invidia. Alţii au să-l acopere cu giulgiul perfid şi ucigaş al tăcerii. Somităţile de cabinet şi reverenţe, cocoţate spre vârful ierarhiei administrative, au să-l trateze cu condescendenţă binevoitoare, în chip de graţie acordată unui începător… Vor fi desigur şi cercetători interesaţi, acei pasionaţi, comici în cotidian, obsedaţi de universul căruia i s-au dedicat, oameni care au să-i trimită scrisori de mulţumire şi comentarii, cărora datele adunate de el le vor deschide o perspectivă nouă, vor adăoga încă un teren infim teritoriului certitudinilor.

Dar el?… Viaţa lui?…

De undeva, penetrând plăcile de dural ale hidroului, o prezenţă aproape materială… Ceva care aparţine altui eu perfect echilibrat, interogativ.

— *Honor alit artes,* spune Cicero!

— Sunt un demiurg solitar, amice. Membru al unui biotop în care ranchiuna şi invidia alcătuiesc nu rareori humorile esenţiale.

— Ce-are asta cu comoara.

— Ori cu Valentina Van der Verf?

— Fără indiscreţii.

— Cucereşte femeia. Cumpără-ţi o plantaţie. Construieşte-ţi un ultra laborator.

— Trăieşte din plin între ştiinţă şi dragoste.

— Ştiinţa n-are patrie.

— Nici dragostea.

— Ridică-te la libertatea lui *homo cosmicus*.

— Călătoreşte în numele ştiinţei.

— Iubeşte în numele dragostei.

— Uită vulgarizatorii stupizi care tropăie prin ştiinţa în numele dogmelor.

— Laşule.

— Transfugule.

Borcanele cu echinoderme saltă protestator. La fel cele cu meduze şi peşti coralofili.

— După John Stuart Mill, eu-le netrebnic…

— Fugi de-aici cu lozincile.

— Ascultă-mă pe mine, Fosilo.

— Ai fost şi-ai rămas un copil teribil.

— Ţi-am oferit posibilitatea ca dintr-un biblioraft…

— Dintr-o discotecă savantă…

— Să devii un CREATOR!

— Refuzi?

— Haide. Mă-ntristezi. Nici acum nu ştii ce vrei.

— O doreşti pe Valentina?

— Comoara tonkinezului?

— Un CREATOR!… Ha! Ha! Ha!

— Haide. Nu mai pregeta. (Echino dermă stupidă, îşi spune Naturalistul şi vede în borcan figura lui Flavius Nestor Vasilescu, idiotul de lector de la Fiziologie vegetală, veşnicul nemulţumit de laboratoare, de instrumentar, de studenţi, de climă, de anotimpuri etc., etc.). Te-aşteaptă o viaţă de basm, într-un peisaj de rai…

— Buteliile de oxigen legate în serie sunt pregătite.

— Poţi sta sub apă patru ceasuri, dacă le preferi măştii de absorbţie-oxigen.

— Ai descoperit intrarea într-un tunel submarin deschis în peretele recifului.

— Probabil de un braţ deviator al curentului de fund.

— Calculele (nu-i nimic că le-ai făcut în secret — numele sacru al ŞTIINŢEI poate acoperi micile poltronerii) demonstrează existenţa unei grote care face oficiul de termostat al apelor limitrofe.

— S-ar putea ca acolo să zacă „L'Hirondelle".

— De ce şovăi?

— Toată viaţa ai şovăit.

— De ce mă împingi de partea cealaltă?

— Eu?

— Nu-ţi dai seama, tu, originea subtilităţilor, că sunt victima unui adânc proces de conştiinţă?!

Borcanele râd bădăran. Îi trag neruşinat cu ochiul.

— Adânc.

— Proces.

— De conştiinţă…

— Ho, ho, ho!

— Te-ai vândut de când ai văzut sânii creolei!

— De când ţi s-a promis un ultra super laborator, numai al tău.

Naturalistul curmă polidialogul stupid. Îşi îmbracă costumul de imersiune. Iese pe punte. Îi spune Inginerului:

— Urmăreşte-mă pe locatorul de imersiune. Cuplează sensibilograful.

— Să-ţi aprind proiectoarele de cercetare pe verticală, ori numai balisajul submarin?

— Proiectoarele.

— În regulă. Altceva…

— Dacă… Hm…

— Dacă şi cu Parcă s-au urcat în barcă…

— Isprăveşte cu idioţeniile.

— Adio, speranţă a ştiinţei naţionale şi internaţionale. Fie-ţi coborârea lină, fără rechini ori alte răpitoare tainice… Stau de veghe… Apropos… Ia-ţi emiţătorul de poziţie… Stai să-ţi înşurubez grila de imersiune… S-a făcut. Arăţi ca sir Allan Page când se plimba pe cosmonava lui rătăcitoare, aşteptând sfârşitul. Dacă dă peste tine vreo fiară, anunţă-mă…

… Naturalistul coboară în ocean atunci când yahtul Valentinei Van der Verf dublează promontoriul de est sfârtecând cu etrava mătăsurile foşnitoare ale golfului.

2

Lamele incandescente ale proiectoarelor se-nfig în piciorul recifului alcătuit din madrepori pietrificaţi. Frica de rechini, îndoiala asupra acţiuni imediate, blestemata îndoială care-i lestează conştiinţa, aspectul nocturn al adâncului lichid brăzdat de misterioase şi vagi dâre fosforescente, singurătatea lui, faptul că Pilotul nu stă de veghe, îi creează o stare de tensiune amplificată de presiunea celor 30 de metri de ocean aflaţi deasupra…

Dă o raită pe stânca unde Inginerul fixase trepiedul aparatului de filmat. Curăţă reflectorul şi obiectivele jumelate, de crustacei şi alge. Fixează priza încolăcită de tentaculele unui *Sandalojis melancholicus* albăstrui. Liniştit în privinţa drumului de întoarcere balisat de aceste surse puternice de lumină, părăseşte euforia policoloră a coralilor, cufundându-se în abisul violet, cu luminiscenţe blânde, deschis între stâncă şi recif.

Pe măsură ce se depărtează de „Pescăruş” i se accentuează sentimentul izolării, al singurătăţii. Ştie că polidialogul din laborator n-a fost decât un mod vulgar de a ocoli esenţialul, după cum, constată cu luciditate extremă, acţiunea lui în imersiune nu se datorează unei hotărâri deliberate. Tentaţia Valentinei şi a ultrasuperlaboratorului sunt superflue. Altceva, o forţă obscură, încă nedefinită, poate curiozitatea ştiinţifică sau altceva asemănător pe care se grefează lăcomia ancestrală în formă pură, fără scopuri lucrative şi încă altceva, o voinţă străină eului său, care-i interceptează procesul legic al gândirii, substituindu-se comenzilor elaborate de creier îl împing spre adânc: îşi reprezintă fidel deasupra Oceanului Indian, bolta înstelată, pe care constelaţiile îşi desemnează traiectoriile de aur. Constată că pe măsură ce se depărtează de „Pescăruş” se obiectivizează faţă de el însuşi până la indiferenţă. Undeva, dincolo de imensitatea oceanului, lumea obişnuită cu metehnele şi frumuseţile ei atât de vechi şi atât de actuale.

— Aceleaşi perechi de îndrăgostiţi, drăguţă, de pe vremea preafrumoasei Elena. Suspină leşinat la lună, în timp, ce mâinile şi epidermele se supun fiziologiei omului cavernelor, divorţând flagrant şi brutal de poezia sentimentului.

— Aceleaşi întrebări străvechi puse cerului de astronomii telescoapelor electronice, ca şi aceleaşi răspunsuri echivoce de pe vremea gnomonului folosit de la Anaximandru la Eratostene sau Ptolomeu.

— Ascultă-mă pe mine. Omul epocii cosmice a câştigat un singur bun incalculabil: singurătatea. Marea singurătate. Care-l eliberează de cătuşele unei istorii amorfe şi sălbatice. Morală. Fidelitate. Patriotism… Aderenţe la sisteme sociale. Ori mai grav: la sisteme filosofice. Prietene, consider ridicol ca individul cu posibilităţi de sinteză, cu dreptul libertăţii interioare depline, să rămână ancorat în biotopul naţional, atunci când tehnica îi deschide toate dimensiunile geomeridului şi-l înstăpâneşte în spaţiile cosmice, oferindu-i deopotrivă coordonatele oceanelor ca şi pe cele interstelare… Dă-mi, te rog, un pahar cu apă.

Flavius Nestor Vasilescu cu obrazul plin de coşuri, pipernicit şi rahitic, amestecat într-un cocktail cu mizantropii cu nume în filosofia europeană. Nu putea părăsi garsoniera lui plină de nuduri, pentru că nu era sigur că acolo unde se va duce, va găsi un bideu la baie. Vegetarian şi refulat sexual, comprimat între bibliotecă şi garsonieră, vindea idei nihiliste cu aere de superman cosmic.

Naturalistul nu poate urmări procesul conform căruia i se dublează personalitatea. Mai exact i se disociază în aşa fel, încât ceea ce are incert şi amorf asimilează personalitatea confecţionată a acelui Flavius Vasilescu exaltând-o până-n zonele paranoiei. Gândeşte:

— Care poate fi deosebirea dintre această graţioasă meduză luminoasă cu inflexiuni dulci de violet, a cărei umbrelă se-nfioară unduind lin, lipsită de fantezii, condiţionată de mediu până la cea mai stridentă evidenţă şi *Homo cosmicus,* produsul fatal al libertăţii de gândire şi mişcare din deceniul opt? Până când popoarele vor revendica dreptul unui biotop stenoterm, ca acesta al coralilor? A te naşte, a asimila condiţiile locale ale dezvoltării istorice, a vocifera în numele lor, a te ridica undeva în ierarhia societăţii naţionale, a coborî apoi în mâl, mişcare exclusivă pe verticala arealului naţional, unilaterală, de un primitivism depăşit până şi de planctonul animal? Ridicol. Cum sunt ridicoli regii democraţi circulând pe biciclete. Ori mitropoliţii moderni plimbându-şi fustele cu avionul… Omul a epuizat sistemele sociale, înălţându-se pe scara evoluţiei lui interioare, la adăpostul naţiunii, până la valoarea omului universal…

Aici părăseşte deliberat personalitatea de împrumut, îşi spune că omul contemporan este obligat să-şi găsească noile adaptări, faţă de noul mediu. Ce-a fost, aparţine istoriei… Arheologiei… Morţii… Muzeului… Raţiunea, singura religie. Libertatea absolută, singura condiţie.

Se felicită pentru dialectica lui irefutabilă.

Dincolo de ea există raţiunea absolută a comorii tonkinezului…

… Pe fundul îngrăşat de sedimentele organice, cu mâl din schelete de rizopode se iveşte o pădure de corali arborescenţi, ancoraţi între plăci orizontale de lavă.

Dincolo de pădurea coraligenă, reciful se-nalţă într-o ţesătură barocă, policromă. Curentul pe care-l urmăreşte îşi mână apele la baza recifului, unde pădurea de corali arborescenţi se deschide într-o poiană largă, acoperită cu alge printre care înfloresc ca nişte firme de reclamă cu neon frunzele de *Pennatula phosphorea* şi se strecoară ondulând în mijlocul trenei fosforescente, peştele cu trup de şarpe, *Macrostomias longibarbatus.*

La capătul estic al poienii, madreporii recifului alcătuiesc o boltă măreaţă, cu marginile împletite în ghirlande de *Millepora* şi *Alcionarii.*

Naturalistul înoată în derivă, atingând fundul poienii. Curentul submarin se pierde în întunericul tunelului, dobândind consistenţa unui lingou de safir.

— Încotro, se-ntrebă, vrăjit de lumea fabuloasă a nopţii submestre.

3

Luna imensă aureşte reciful, insula şi oceanul. Padelele bat apa ritmic şi prelung. Pilotul şi Doctoriţa stau alături, pe bancheta îngustă a pirogii. La pupa yachtului ancorat lângă „Pescăruşul albastru” se distinge o siluetă nemişcată.

— Comandante!

Pilotul îşi întoarce faţa măslinie spre Doctoriţă. Rămâne surprins văzându-i trăsăturile descompuse,

— Ce s-a-ntâmplat, draga mea?!

— Sunt obosită. Sunt mai ales neliniştită. Raţiunea mea refuză să-nţeleagă fenomenul Sahabji Babu…

— El există, Doctoriţo.

— O spui pe tonul ăsta profetic ca şi când… Ca şi când te-aş avertiza împotriva simplismului,

— Am dat dovadă?

— N-aş vrea să dai de acum încolo!

— Te interesează asta în mod deosebit?

— În calitatea pe care-o am, da!

— Mereu tonul ăsta de serviciu… În sfârşit… Ce amestec poate avea Naturalistul în aventura asta cu comoara?! Ce lanţ al crimei se leagă aici?… De ce mă stăpâneşte încă fluxul hipnotic emis de Sahabji Babu?…

— Stăpâneşte-te.

— Mă stăpânesc de când am urcat la bord şi ţi-am întâlnit faciesul ăsta de „comandant". Spune-mi măcar un cuvânt omenesc. Un cuvânt care să nu fie un ordin… Puţin îmi pasă în noaptea asta dacă eşti comandantul „Pescăruşului albastru", sau al tuturor hidrourilor din lume. Puţin îmi pasă că sunt Doctoriţa imatriculată în ordinea de bătaie a expediţiei pe care-o conduci… Puţin îmi pasă de toate regulamentele de bord. Auzi?

— Perfect!

— Lasă ironiile. Zborurile cosmice ţi-au îngheţat trăsăturile umane, probabil… Sunt femeie şi-mi datorezi răspuns, dacă eşti cât de cât bărbat şi nu mimai o uniformă, reprezentând chintesenţa funcţiilor totalitare la bord.

Se aude plescăitul padelelor. Foşnetul apei sub chila pirogii. Pilotul mârâie ceva pentru el.

— Dacă poţi, articulat, spune Doctoriţa.

— Ai devenit agresivă, draga mea.

— Nu e rău. Fără draga mea… Altă constatare?

— Acum două mii de ani punctul vernal se găsea în constelaţia Berbecului. Astăzi a ajuns în constelaţia Peştilor. Polul ceresc Nord execută un cerc în decurs de 24 000 de ani, sprijinindu-se pe Polul Sud. În prezent Polul ceresc Nord se apropie de steaua Alfa din Ursa Mică sau de Steaua Polară. Peste 6 000 de ani Steaua Polară va fi Alfa din Cefeu, iar peste 13 000 de ani, luni ea va avea ca Stea Polară, Alfa din Lira, adică pe minunata Vega. Orion va deveni invizibilă în Europa. S-ar putea ca îndrăgostiţii europeni ai viitorului să contemple Crucea Sudului.

— Ai s-aştepţi până atunci să…

— Te rog nu mă-ntrerupe… În general nu iubesc decât zborul. Astronomia. Vânătoarea. Când e vorba de femei, vreau să le cuceresc…

— Credeam că să le vinzi…

Pilotul îi încleştează umărul. Atât de puternic încât Doctoriţa geme.

— Nu te prinde neghiobia, frumoasă doamnă… Deci, îmi place să le cuceresc. Folosind toate mijloacele, începând de la „expresiile mimice, ca o asociere de reflexe impuse de trebuinţele organismului", cum a notat pe fişa mea, iubitul, cinstitul şi bravul nostru Naturalist şi sfârşind cu dramul de subtilitate cu care m-a dăruit natura… Sunt obişnuit să lupt pentru a-mi câştiga porţia de bucurie cotidiană.

— Eşti aproape un monstru, comandante.

— Unul care nu foloseşte nici stiletul, nici calomnia. Care poate stârni spaima. Nu scârba.

— Mulţumesc pentru lecţia de astronomie. A fost cu totul instructivă.

— Stimez prea mult femeia, Doctore, să irosesc dragostea în mici idile stereotipe. Şi am o oarecare stimă pentru mine însumi…

— Păstrează-ţi-o!… N-a atentat nimeni la pudoarea dumitale.

Pilotul ridică din umeri. Oceanul iluminat festiv ca-n fiecare noapte, doarme profund şi imobil.

— Selim Ben Raschid III şi Sahabji Babu, trecutul meu şi Naturalistul, crima şi binefacerea, comoara prinţului Tay-Den îngropată în misterul apelor, identitatea dubioasă a lui papa Lyautey sau naufragiul curios suferit de Van der Verf, toate astea, Doctoriţo, au o logică interioară şi-n descifrarea acestei logici stă o parte din farmecul straniu al existenţei… Nu găseşti?

— Mi-e tare frig aici, lângă dumneata, comandante!

Piroga abordează hidroul. Când Pilotul sare pe punte, scrutând yahtul, silueta încremenită la pupa scoate un strigăt de bucurie, străbate ambarcaţia cu paşi uşori, trece pe aripă şi de acolo se repede la Pilot, înlănţuindu-l:

— Ştefano!

Femeia izbucneşte într-un potop de vorbe rostite într-o limbă sălbatică, guturală şi sonoră. Livid, Pilotul se desprinde într-un târziu din îmbrăţişarea Valentinei Van der Verf.

4

Moment penibil. Doctoriţa îi priveşte năucită.

— Ia-le ca pe lucruri fireşti, Doctore… S-ar părea că hazardul are foarte multă imaginaţie de câteva zile încoace.

— Poate prea multă, îşi revine fata.

— Te rog fii înţeleaptă… Apoi în engleza lui negramaticală care-o irită pe Doctoriţă.

— Valentina, soţia mea, aşteaptă să i te prezint.

Femeia se dezlipeşte de el, ridicându-şi fruntea monumentală. Poartă acelaşi costum marinar, fără mâneci, decoltat, pe care-l avusese când vizitase hidroul la Port-Victoria. În clar-obscurul nopţii tropicale pare sculptată în abanos.

— *Hombre,* Ştefano!… Noi două ne cunoaştem, solfegiază, ţintuind-o incandescent pe Doctoriţă… Nu-mi închipuiam… O fetişcană… Ai îmbătrânit, scumpul meu Ştefano!

Inginerul, ascuns după batiul motoarelor, îşi semnalează prezenţa, tuşind.

— Savantul e sub apă de aproape două ore, comandante.

Pilotul se detaşează de Valentina.

— Cum era echipat? întreabă calm.

— Cu inhalatoarele în serie. A refuzat să îmbrace autonomul cu plasmă absorbţie-oxigen!

— Relaţii?

— Adâncimea 40… Cursul normal spre sud-est până acum trei minute… A dispărut de pe locatorul de imersiune. E prezent pe reţeaua de ascultare. Respiraţia normală.

— Bine… Apoi în dialectul kisuaheli: Valentina… S-ar părea că unul din ai mei te slujeşte… Pe Dumnezeu că n-am uitat nimic în ăştia cincisprezece ani… Spune-mi cinstit ce vrei de la noi… Altfel te ucid… înţelegi tu?… Pe unde-ai trecut, n-ai lăsat în urmă decât moartea şi ura.

— Pe tine te-am iubit… Te iubesc încă… Am părăsit totul, să te caut. Ştii că te pot face fericit…

Îl îmbrăţişează din nou, cu mişcări prelinse.

— Numai tu cunoşti toate farmecele Valentinei, şopteşte pătimaş, suflându-i pe buze respiraţia parfumată şi fierbinte… Ce-mi pasă de copila care ţi-e nevastă?… Pe care-o iubeşti din milă? Ori din plictis?… Te cunosc mai bine decât îţi place ţie să recunoşti. Îţi trebuie o femeie pe care s-o stăpâneşti. Care să-ţi fie şi sclavă şi stăpână. Pe care s-o învingi, dar să te şi învingă… Ce faci cu micuţa Doctoriţă? Adu-ți aminte de nopţile noastre în Unyanyenmbè!

— Adu-ţi aminte că m-ai părăsit pentru Selim Ben Raschid.

— Adu-ţi aminte c-ai fost mai slab decât el… Eram tânără şi sălbatică.

— Păstrează-ţi demnitatea. Trebuie să cobor după Naturalist… Spune-mi repede dacă „L'Hirondelle" e aici. Dacă Naturalistul o ştie de la tine.

— Şi una şi alta… Dar tu?… Tu de unde-ai aflat?

— Satana!… Nimic împotriva Doctoriţei… Nimic împotriva

hidroului… Altfel?!

Valentina se dă un pas înapoi. Izbucneşte în râs.

— *Caramba,* Ştefano!… Jumătate din ceea ce găseşti, despăgubire nevestei… Restul pentru noi!… Haide! Sunt nerăbdătoare… Nu te teme pentru micuţa Doctoriţă… E prea neînsemnată pentru combinaţiile mele… Acţiunile la „Goodyear" ne pot asigura o viaţă de prinţi. Am oarecare relaţii în lumea financiară a Seişelor.

— Cred că emoţia revederii s-a mai temperat, spune Doctoriţa ironic… Faceți-ne să participăm cu toţii la discuţia care pare extrem de interesantă… Cu atât mai mult cu cât soţul meu — aici Doctoriţa zâmbeşte — mi-a povestit atât de multe despre dumneavoastră, doamnă… Haide, dragul meu… Grăbeşte-te… S-ar putea ca Naturalistul să aibă nevoie de ajutorul tău… Ne vom strădui să-i oferim doamnei o găzduire plăcută… Să coborâm în laborator, senora Valentina Van der Verf — accentuează numele de familie — şi să-i lăsăm pe bărbaţi să-şi vadă de lucru…

Cu cel mai firesc aer se apropie de Pilot. Se ridică pe vârfuri, sărutându-l. Uşor… Abia şoptindu-i:

— Mulţumesc, comandante… Atenţie la evoluţia punctului vernal… Jocul poate deveni periculos..

5

Ceasul de perete „Paul Garnier", demodat, din cabina căpitanului de pe „Jamaica" arată ora 23,30. Decorul, sinistru. Un fel de studio cu arcurile împungând tapiţeria slinoasă. Aşternuturile jegoase, vraişte. Miros de sudoare şi stătut. Un fotoliu larg, câteva scaune fără spetează, cu fundul împletit din fibre de palmier, un bar şi o masă de joc. În toată cabina, duhoare grea de ciorapi nespălaţi şi whisky. Reflexele moi ale oceanului poleit de lună joacă pe tavanul metalic, cu vopseaua crăpată. La masă, Mc Cow îmbrăcat într-un costum tropical şi don Alvez, cu capul bandajat. Podeaua trepidează înfundat. De afară se aud răcnetele şi înjurăturile lui Barbă Roşie, căpitanul vasului.

— Ascultă, Alvez, crezi c-o să scăpăm din afacerea asta, cu banda ta de criminali?

— Nu mai avem de ales, Mc Cow. Singuri nu putem face nimic.

— Tu ai încredere în Alfonso?

— Atât cât poţi avea într-un ocnaş evadat.

Americanul îşi strânge maxilarele puternice, încruntându-şi sprâncenele.

— Odată va trebui să curăţim apele de toţi ticăloşii, oricât ne-ar costa treaba asta… În fond, cu ce se ocupă „Jamaica"?

Don Alvez ridică din umeri.

— Nu-mi place să mă amestec în afacerile altuia.

— Se şi vede, râde Mc Cow, arătându-i bandajul.

— Lăsă asta, răspunde portughezul… Mc Cow, nu sunt mulţumit de participaţie.

Oricât este de stăpân pe el, americanul tresare.

— Cum? ...Nu eşti mulţumit să-ţi cadă din cer cincizeci de mii de dolari, pentru o noapte de lucru?

— Uiţi echipajul hidroului.

— Un fleac. Patru oameni. Îi pot ţine la respect, până terminăm, cu un singur pistol… Sunt savanţi…

— Alfonso mi-a comunicat că s-au împrietenit cu pescuitorii de perle.

— Te temi de prao?

Don Alvez se pleacă peste masă, fixându-l cu o privire ameninţătoare.

— *Hombre !*… Nu mă tem nici de dracu… Dar când Mc Cow plăteşte zece mii de dolari pe un jurnal de bord şi-mi dă mie cincizeci de mii pentru trei zile de stat în larg, când la toate astea adaugă douăzeci şi cinci de mii echipajului, înseamnă că ştie ce face. Sunt sigur că ţi-ai asigurat o dobândă de cinci sute la sută.

— Don Alvez, eşti un cretin… Cheamă căpitanul. Contramandez totul.

Auzind uşa cabinei vrea să se întoarcă. În clipa aceea pumnul căpitanului îl izbeşte în tâmplă. Mc Cow se prăbuşeşte din scaun, fără un scâncet.

— I-am luat piuitul, râde gros Barbă Roşie, brută masivă cu ochii îngropaţi sub frunte şi barba arămie tunsă scurt, încadrându-i fălcile pătrate.

— Să nu-l fi omorât… Haide… Trage-l în fotoliu şi priponeşte-l…

În timp ce Barbă Roşie îl leagă fedeleş pe americanul leşinat, Don Alvez scoate din buzunar un carnet de cecuri şi un stilou.

6

Papa Lyautey se dă jos de pe sacii de făină, unde se cocoţase să asculte ce se vorbeşte în cabina căpitanului.

— *Porap de Dious,* şopteşte… Mc Cow a căzut ca un ciocârlan… Îl credeam mai deştept.

— Trebuia să-i denunţăm printr-o anonimă identitatea lui don Alvez.

— *Mordius,* dragă Croissy!… Atunci n-am fi aflat niciodată unde se află L'Hirondelle… Şi nici nu i-am fi avut în labă pe toţi, aşa cum îi avem acum.

— Mai curând, aşa cum ne au ei… Am intrat singuri în vizuină.

— *Milledious!*… Nu mai cobi… Scoate antena şi încălzeşte

convertizorul. Peste zece minute intrăm în legătură cu „Ariel”. Am să stabilesc punctul. După cum o ţinem, să-mi razi barbetele dacă nu nendreptăm direct spre atolul Sf. Dominique.

— Mai mult către stâncile Hovas!

— *Parbleu…* Timonierul e beat… Atolul Sf. Dominique îţi spun, dacă mai ştiu să ridic punctul. Scoate te rog fotografiile şi vezi dacă poţi recunoaşte mutra cambuzierului.

Cu sextantul special, o bijuterie minusculă lucrată de cei mai buni tehnicieni ai Parisului, papa Lyautey se strecoară până la hubloul prin care se vedea cerul înstelat.

Discuţia celor doi francezi are loc în cambuza vasului, sau şi mai precis în dosul proviziei de făină unde-şi stabiliseră tabăra. Între saci şi pereţii cambuzei întinseseră harta şi deasupra hărţii, busola. Aparatul de radio-emisie-recepţie cu antenă telescopică, scos din husa rucsac, începe să bâzâie abia perceptibil. Croissy, un francez din nord, masiv şi greoi, aşază câteva zeci de fotografii ca pe cărţile de joc într-o pasienţă. Răbdător, plimbă lumina lanternei de la o fotografie la alta.

— Aha!… Şefule, cred că ne-a pus Dumnezeu mâna în cap… Vino şi n-ai să-ţi crezi ochilor.

Papa Lyautey îngenunchează alături de Croissy. Raza puternică de lumină cade pe faţa unui bărbat tânăr, cu trăsături drepte şi hotărâte. Croissy ia o altă fotografie, de data asta din profil, alăturând-o celeilalte…

— *Milledious, Mordious, Pocap de Dious!* Pe barba profetului, ăsta-i satirul din Argenteuil… Unsprezece violuri de minore, opt minore tăiate după viol cu satârul. Condamnat la moarte! Evadat! Dispărut fără urme.

— Ai o memorie straşnică, şefule… Fişa y nr. 028.301.

— *Parbleu!* Unde l-ai văzut?

— E mecanicul-şef… Are cabina vis-à-vis de cambuză…

— Un vas de sceleraţi, mormăie papa Lyautey… Haide, treci la aparat şi comunică punctul. Barbă Roşie a ştiut ce face atunci când a transformat careul, în cambuză… Nu ne puteam găsi un loc mai bun de observaţie… Ssst… Stinge lanterna. Închide aparatul… Pistoalele la mână… Atenţie…

Cei doi bărbaţi aud paşi furişaţi. O cheie învârtindu-se în broască. Hârşâitul lacătului. Uşa se întredeschide, lăsând să pătrundă raza palidă de lumină a unui bec ofticos, aerul fierbinte din sala maşinilor îmbibat cu miros de ulei şi motorină, apoi siluetele plecate a patru oameni. În cambuză se răspândeşte duhoare aspră de tutun, prost şi de pipă necurăţată.

Papa Lyautey ciuleşte urechile. Cei patru vorbesc în şoaptă.

— Ascultă, irlandezule, spune un glas sigur pe el. În idiomul marinarilor din Pacific, un amestec de argo englez şi francez, pipărat

cu înjurături în toate limbile… Ai recepţionat bine trăncăneala lui Alfonso?

— Pe conştiinţa mea!… Zicea să se grăbească… Altfel zboară păsărică şi rămâne cu buzele umflate.

Un moment de linişte. Apoi glasul de la-nceput.

— Atunci rămâne cum ne-am înţeles. Tu, Labă păroasă, uşcheşte un butoiaş cu rom şi dă-l la pileală. Voi să nu vă atingeţi de aghiazmă, că vă sting felinarele… Pe Barbă Roşie să mi-l lăsaţi mie. Am o socoteală mai veche cu el.

— Singapore, chicoteşte grosolan cineva.

— Mucles!… Punem laba pe grangurul american şi-l ţinem ostatec, până se răscumpără… Cu restul mergem la Manila. Ne facem oameni pe toată viaţa… Acum cărăbăniţi-vă şi staţi pe-aproape… Care răsuflă, îl pupă mă-sa rece… Nu ieşiţi decât atunci când aruncăm ancora… Vă strângeţi cu toţii în sala maşinilor.. Am să paradesc injectorul… Barbă Roşie o să coboare ca un turbat… Tu, Papy, vezi de balenieră. S-ar putea…

— Pe mă-ta!… Ori, ori!… Ne-ai spus că ne jucăm capul cu *„abanosul”*… M-am săturat să-l îmbogăţesc pe portughez. Sunt îmbarcat de doi ani… Am rămas tot calic… Ce, dai îndărăt?

— Când ţi-oi rade o sarma peste mestecătoare, Papy îngeraşule, te umplu de borş.

— Pe conştiinţa mea că sunteţi băuţi… Veniţi să vă dau bomboanele… Cinci încărcătoare de cap… Mai mult nu mi-a vândut Chelbosu.

În cambuză răsună clinchetul metalic al încărcătoarelor vârâte prin buzunare… Apoi, trei din cei veniţi se furişează afară. Al patrulea, cambuzierul, închide uşa, zăvorând-o pe dinăuntru. După ce pipăie în stânga şi dreapta, izbind o stivă de lăzi cu fidea, după ce înjură bălos şi cu patimă, se opreşte să aprindă un chibrit. Auzind băţul frecând cutia, papa Lyautey iese tiptil din spatele sacilor. Dintr-un salt cade în coasta individului, pocnindu-l cu patul pistolului în moalele capului, în timp ce cu stânga îi acopere gura.

— Croissy, la mine… Cătuşele şi căluşul… Dă drumul la convertizor.

Trage trupul inert după sacii de făină, lungindu-l pe jos. Îi proiectează lumina lanternei pe obraz.

— Nr. 015;018 recită Croissy… Proxenet la Marsilia. Contrabandist de opium la Alger. Doi vameşi la activ. Condamnare pe viaţă în Guyana.

Un răcnet neomenesc răzbeşte până-n fundul cambuzei. Apoi altul şi un geamăt de om care se stăpâneşte.

— Au început să-l chestioneze pe Mc Cow, şopteşte papa Lyautey… Haide, grăbeşte-te. Într-un fel trebuie să-l scăpăm de chinuri. În fond,

nu-i decât un afacerist.

7

Tunelul submarin în care intră Naturalistul este o înlănţuire de grote şi galerii nu mai înalte de şase metri, cu pereţii poroşi, sfredeliţi în zeci de direcţii de alte grote şi galerii. Undele mari, cât să poată pătrunde un om în picioare. Altele scunde, înguste, accesibile peştilor coralofili şi crustaceelor. Naturalistul înoată ajutându-se îndeosebi cu labele de raţă. Curentul, din ce în ce mai puternic, îi măreşte viteza simţitor. Din când în când proiectează fascicolul lămpii de imersiune, lateral sau în sus. De fiecare dată razele luminoase desprind din opacul apelor reverberaţia multicoloră a coralilor, ca un fundal mirific în avanscena căruia se dezlănţuie festinul nocturn al adâncurilor. Natura îşi etalează în complicitatea mută a grotelor toată cruzimea ei măreaţă. Speciile se devoră după implacabila lege a celui mai tare. Într-o volută barocă alcătuită din *Ceriantys membranaceus,* polipieri aşezaţi la intrarea unui canal lateral, se zbate o pereche de Plectognaţi. Minaţi de jocul dragostei n-au sesizat ramurile perfide care le încolăciseră trupurile, trăgându-le încet spre cavitatea gastrică. Ochii bulbucaţi ai peştilor n-au nici o expresie. Pe tot parcursul polipierii îşi consumă prada cu încetineală de rafinaţi. Îi atrage atenţia un peşte sabie, *Xiphias gladius.* Urmăreşte înverşunat un peşte zburător rătăcit la adânc. Trecând la rasul unui perete, dintr-o bortă săpată în madrepori ţâşnesc două tentacule căptuşite cu ventuze şi *Xiphias glasius* dispare fulgerător.

Pe măsură ce înaintează, grotele scad în înălţime. Se strâmtează. Curentul devine atât de puternic, încât îl târăşte cu viteza unui vas rapid… Trece printr-un şoc care-l conectează la aparatul logic. Îşi dă seama că are o singură salvare: el însuşi. Fără îndoială, pe aci nu se va putea întoarce… Atunci?… Abia are timp să vireze scurt şi să prindă în proiector caracatiţa luminoasă *Histioteuthis ruppelli,* cu terminaţiile tentaculelor fosforescente, gata să-l înşface. Bate apa cu putere, revenind în mijlocul curentului. Panica îi foarfecă toate simţurile. Urmăreşte avid echilibrul raţiunii care se păstrează lucidă şi promptă… A făcut o nebunie. E nebun de legat. Coloniile de polipieri îi furnizează cel mai rudimentar exemplu al forţei unei societăţi organizate. Plectognaţii, destinul implacabil al indivizilor izolaţi. Raţionamentul rudimentar îl satisface. Caracatiţele au viteze uimitoare. De *Histioteuthis ruppelli* nu trebuie să se toarnă… E prea mică să-l poată învinge… Hiatus mental… Atât?… Asta e tot… Sub vizetele largi, ochii i se injectează, îţi trebuie un motiv esenţial să rezişti la o asemenea imersiune, îşi spune… Se destinde… Curentul îl târăşte printr-o galerie lucitoare, lucrată în mii de arabescuri stelare

din care fascicolul de raze se reflectă într-o reverberaţie multicoloră. Toţi pereţii sunt zidiţi de *Siderastraea,* corali albi, alcătuind un peisaj polar, fascinant. Galeria se strâmtează într-un jet. Pericolul strivirii, al sfârtecării costumului devine iminent. Deodată, canalul submarin înregistrează o uşoară curbă ascendentă. Pereţii, fug lateral. Viteza curentului scade. Naturalistul este proiectat de inerţie, într-o lagună opacă, populată de nesfârşite colonii coraligene din mijlocul cărora se ridică spre suprafaţă o coloană aproape cilindrică, alcătuită din corali de piatră arborescenţi, *Madrepora muricata.* Apele lagunei sunt neobişnuit de fosforescente. Undeva, la baza coloanei cilindrice, fundul emite străluciri rubinii. Naturalistul şovăie câteva clipe, apoi se ridică la palierul de decomprimare.

8

Se află în mijlocul unei lagune cu diametrul de cel mult o sută de metri, înconjurată cu un ţărm madreporic surprinzător de înalt. Vede cerul din care-l priveşte galben, luna. Siluetele filigranate, ale câtorva palmieri semănaţi sub Crucea Sudului. Foşnetul valurilor spărgându-se de recif în plin flux, motiv simfonic îndepărtat şi monoton. Spre est ţărmul prezintă intrânduri cu pereţii umbriţi… îl încearcă un fior de beatitudine. Pluteşte pe spate, între două ape, îşi restabileşte respiraţia şi ascultă zgomotul liniştitor al detentorului. Cu o noapte înainte studiase amănunţit toate teoriile în legătură cu devierea produsă de rotaţia pământului asupra curenţilor submarini. Direcţia recifului, adâncimea şi relieful fundului îl făcuseră să întrevadă existenţa acestei lagune interioare, al cărui nivel îl bănuieşte sub nivelul oceanului… A fost o secvenţă a imersiunii, până a nu intra în tunel, de perfectă relaxare spirituală, ca şi când o forţă spirituală excentrică ar fi intrat în interferenţă cu discontinuităţile lui de gândire, echilibrându-i-le. L-a părăsit în tunelul străbătut instinctual şi acum îl echilibrează din nou, pentru că se gândeşte detaşat să-şi verifice şi cealaltă ipoteză, privitoare la fregata „L'Hirondelle". Se ştie aproape de capătul drumului. Nu mai păstrează nimic din incertitudinile cleioase cu care intrase în imersiune. O sfârşeală fizică încropită din apele calde ale lagunei îl toropeşte, îndemnându-l să doarmă… Aruncă o privire de rămas bun lunii în comă. Execută o voltă pe spate, pătrunzând în adâncul înfiorat de străfulgerări tainice în care clocotul vieţii, multicolor şi divers, se proiectează pe fundalul lespezilor lichide. Apele aparent nemişcate la suprafaţă sunt mişcate leneş în flux uniform spre adâncime, de curentul care l-a adus aici.

Dacă Athanasius Kirscher, acel Humboldt al secolului XVII ar fi văzut ce vede el, n-ar fi regretat întru totul teoria hidrofilaciilor lui, pantagruelicele grote submarine, adăpostul tuturor monştrilor marini

născociţi de imaginaţia romanţioasă a marinarilor de pe caravele şi galioane. Naturalistul se apropie de coloana cilindrică reperată la sosire, dându-i ocol într-o lungă spirală descendentă. Peisajul submarin trece în domeniul fabulosului. Fasciile incandescente ale proiectorului sunt absorbite de oglinzile fluide. De miile de prisme şi suprafeţe unghiulare ale coralilor. Reflectate, reflectează la rândul lor construcţiile solide într-o imagine neverosimilă, etern ondulatorie, când concavă, când convexă, învăluindu-le într-o lumină crepusculară, care aplatizează sau lungeşte, care transformă pilaştrii baroci, susţinuţi de cariatide suple în mase plastice, semifluide, îmbibate de culori vagi, cu pigmenţi şterşi amintind moartea şi descompunerea. Tufe de coraline, imense candelabre opaline, pagode de ivoriu, constelaţii sidefii în care s-au încrustat scoici cu pâlpâiri de aur, golfuri minuscule cu ape de azurit sau smaragd în care se odihnesc tetrodoni cu spinarea roşie şi pântecul alb, meduze transparente sau violacee; iarăşi volute decorate cu ramuri de corali sângerii, ogive, bolţi largi bizantine tivite cu alabastru pal, pandantive alcătuite din feeria albă a coralilor *Meandra viridis* sub care apele se transformă în argint lichid; o arhitectură fantastă, risipită în fast filigranat, dincolo de orice imaginaţie „uluitoare în amănunt, copleşitoare în ansamblu.

În spatele omului emoţional, veghează omul de ştiinţă.

Acest al doilea eu, perfect lucid, înregistrează forma tronconică a construcţiei madreporice. Ramificaţiile ei înspre periferia lagunei. Verticalitatea dinspre interior. Indicatorul de adâncime se opreşte la 45 de metri. Adâncime perfectă pentru instalarea unui oraş submarin de studii. Ori pentru o vilă-laborator tip „Cousteau”… Fundul, uşor ridicat spre baza coloniei coraligene. Coborând în pantă lină de jur împrejur. Naturalistul îşi plimbă raza proiectorului peste plăcile poroase de lavă străveche… Nu mai are nici o îndoială. Centrul lagunei a fost odinioară gura unui vulcan. După forma lespezilor de lavă, cufundarea în ocean s-a petrecut în negura timpului geologic. Pe buza craterului s-au prins coralii aduşi de valuri… Dar craterul? Oare n-a descoperit una din acele grote submarine de adâncimi insondabile, care leagă oceanul terestru cu straturile incandescente din centrul pământului? Ce vietăţi necunoscute vor fi populând zona abisală a craterului, dacă el există?

Îşi îndreaptă proiectorul spre baza insulei madreporice. Nu prezintă nici o fisură care să-i îngăduie accesul în interior. Câteva lovituri de craul îl duc într-o pădurice curioasă de corali-ciupercă ridicaţi sub un unghi straniu. Reflexele sângerii observate la intrarea în lagună se concentrează într-un focar pâlpâitor, la numai câţiva paşi. Naturalistul ridică proiectorul. Dincolo de căptuşeala coralilor-ciupercă se deschide o arboradă de alge, încâlcite în lungul unui fus acoperit de scoici… Bizar… îşi aude inima. Are senzaţia că nu-i mai vine oxigen… îşi

consultă ceasul de imersiune. Ora 0,15. Mai are un ceas şi jumătate de aer, fără rezervă. Îi vâjâie urechile… îl copleşeşte sentimentul certitudinii. Al iminenţei. Când îşi pleacă proiectorul şi se apropie de focarul sângeriu, nu-şi poate stăpâni strigătul de mirare şi triumf.

La piciorul unui pinten de lavă cenuşie zace răsturnat un scrin din lemn de teak, cu capacul deschis, acoperit de alge. Revărsate jos, sumedenie de rubine ceyloneze, cât oul de porumbel, care absorb lacom razele lanternei, transformându-le într-o jerbă unduitoare de purpură.

Tremurând, fascinat, gâtuit de emoţie, Naturalistul îngenunche.

Se ridică în aceeaşi clipă, cu părul măciucă sub cască, copleşit de oroare. De-a lungul cufărului zace torsul alb-sidefiu al unui om, ţintuit de lemn cu o sabie mâncată de rugină. Oasele picioarelor cu ligamentele mâncate de crabi, atacate de bacteriile denitrifiante fuseseră împinse de curenţi între două lespezi de lavă…

Naturalistul întoarce lanterna spre interiorul craterului.

Dincolo de cufărul încrustat adânc între ramurile pietrificate ale unui coral arborescent, tigva mortului învelită într-o cămaşă subţire de calcar, îi rânjeşte cu dantură impecabilă.

9

Păduricea de corali-ciupercă nu este decât al doilea bordaj viu, crescut la adăpostul carenei din ulm olandez, rămasă aproape intactă la tribord. Babordul spălat cu putere de un jet rece strecurat printr-un tunel ogival săpat perpendicular în colonia coraligenă, prezintă în prova o spărtură de câţiva metri. Etrava alcătuită din două masive de stejar acum pietrificat, acoperită cu scoici, izbise insula madreporică, aproape de îmbucătura cu chila vasului. Naturalistul înoată deasupra punţii. Întreaga suprastructură devastată de şoc, mumifiată, copleşită de alge şi mormane de carapace calcaroase serveşte drept bază unor tufe dese de mărgean rubiniu, în care pasc câţiva peşti-cufăr. Pe unul din bocaporţii sfărâmaţi țâșnește un şarpe de mare, lung de câţiva metri, bătând apa cu coada turtită lateral în formă de vâslă. Unul din catarge prăbuşit în lungul punţii sfărâmase roata cârmei, habitaclul compasului şi pe cârmaci. Plecându-se deasupra torsului cu şira spinării strivită, Naturalistul goneşte o stea de mare culcuşită între coaste. Puntea, un cimitir. În gura diformă a tambuchiului, alt schelet. Craniul sfărâmat cu o rangă de fier, căzută lângă falangele unui schelet uriaş cu oase late de cabalin. Lângă craniul sfărâmat, acolo unde se mai vedeau vertebrele gâtului, un lanţ de aur cu medalionul ridicat pe un coral-ciupercă. Învingându-şi spaima şi scârba, Naturalistul se apleacă, desprinzând lanţul. După o clipă de ezitare şi-l agaţă de mânerul cuţitului. Intuieşte adevărul. „L'Hirondelle" fusese

victima unei duble drame. Naufragiul şi crima. Împinsă de furtună, sau poate numai de muson, fregata izbise stânca, pe vremea aceea sub nivelul oceanului, după cum o indică spărtura carenei şi poziţia firească a omului din gabie, ale cărui oase zac între sfărâmăturile catargului şi ramurile de mărgean. În acelaşi timp, în interiorul vasului, patimi lesne de ghicit asmuţiseră oamenii unii împotriva altora. Camarazi de bord, poate prieteni, ori numai comandanţi şi subordonaţi, marinarii fregatei încercaseră demenţa devorantă a îmbogăţirii dintr-o singură lovitură… Îşi spune că fabulează. Că adâncimea şi tabloul de groază îi stimulează imaginaţia. Face apel la raţiunea obiectivă. La rolul său de om de ştiinţă. Divaghează… Fuge de tentaţia înnebunitoare a avuţiilor imense pe care le simte iradiind dincolo de punte. Are intuiţia unei vieţi fabuloase, aici, pe atolul Sf. Dominique, transformat într-o colonie de savanţi liber-cugetători — savanţi în sine — supermanii erei cosmice… Îşi îndreaptă proiectorul în lungul punţii. În afara maldărului de cochilii şi carapace calcaroase peste care mişună speciile lucifuge ale adâncului alungate spre unghere neştiute şi ascunse de razele luminoase, corabia pare intactă… Trebuie să meargă până la capăt. Ezită. Câteva din diagonalele care întăreau întrepuntea, frânte, străpung opacul violet şi dens al apei… Se ştie livid sub casca de scafandru… Poartă pe umeri toată greutatea lagunei. A recifului. A întregului Ocean Indian… Ascultă crispat zgomotul detentorului. Regretă, vag, că nu are nimic comun cu literatura. În cazul de faţă constată insuficienţa ştiinţei. Divaghează mental în faţa gurii negre a tambuchiului. I-ar place să extindă analiza şi asupra învelişului biosferic. Să lege viaţa adâncurilor de viaţa care se desfăşoară acolo deasupra, i se pare, la distanţe incalculabile. Are o criză etică. Doreşte să demonstreze, adiacent la „Biocenoza atolilor coraligeni” — frumuseţea saltului din fiziologie la moral… Biocenoza atolilor se reflectă de minune în biotopul uman al acestei zone din geografia lumii, în care individul trăieşte acelaşi sens dramatic al existenţei ca bietul Mola-Mola, peştele lună… *Homo hominis lupus*… Plaut şi Savantul au avut dreptate… Evaziunea din imediat îi face bine. Disimulează intenţia iniţială. Îmbracă mobilul prezenţei lui aici, într-o aură apostolică, de puritate severă. Curaj… în numele ştiinţei, înainte. Coboară în interiorul navei, cu senzaţia providenţialului inundându-i costumul de scafandru autonom. Pluteşte în propria-i euforie, exaltat, conştient de unicitatea situaţiei. Nu observă strălucirea violetă a unei flori imense, cu petalele strânse sub caliciu, oploşită la intrarea în careul ofiţerilor. Nu vede nici când îşi schimbă culoarea, învineţindu-se parcă de mânie… Se consolează pe sine apropo de mobilul imersiunii, îşi spune că Valentina şi poveştile ei exotice n-au fost decât întâmplări adiacente, nesemnificative.

Când isprăveşte pledoaria, vede caracatiţa vampir, *Vampyroteuthis infernalis,* pregătindu-se de atac.

10

Surprins de puterea fascicolului luminos proiectat asupra lui, cefalopodul uriaş îşi flutură scurt tentaculele enorme. Cu o mişcare fulgerătoare şi le strânge spre interior, aţintindu-şi ochii bulbucaţi asupra duşmanului necunoscut. Supunându-se legilor de mimetism ale speciei, caracatiţa vampir împodobită de nuntă începe să se coloreze în verde, topindu-se în culoarea apei. Naturalistul are o clipă de amnezie totală. Sistemul muscular deconectat, rămâne crispat, incapabil de acţiune. Raţiunea scăpată de şoc emite judecăţi telegrafice. Spaima totală se amalgamează cu o curiozitate patologică. Ocazie unică. Mediu natural. Una din cele mai interesante reprezentante a cefalopodelor. Opt tentacule vâscoase strânse ca opt trompe de elefant spre cavitatea bucală, legate între ele până la două treimi din lungime printr-o membrană cărnoasă, încep să se îngroaşe vizibil. Se colorează în vineţiu. Naturalistul ştie că peştii adâncului, atunci când sunt urmăriţi, se colorează în roşu. Roşul, complementar verdelui marin, face ca urmăritorul să-şi scape prada din vedere. El n-are darul mimetismului. Printr-o neglijenţă elementară, a uitat să-i ceară Inginerului montarea unei lentile roşii, escamotabile, la proiector. Se acuză că n-a adus aparatul de filmat. Că nu l-a luat pe Inginer în imersiune… Se acuză de cretinism. Blestemata de comoară l-a tâmpit… Stă faţă-n faţă cu un exemplar splendid, de-o mărime neobişnuită. Nu-l interesează anatomia specimenului. L-au disecat alţii când nici nu se născuse… Obiceiurile. Felul de a răspunde la excitaţiile mediului extern. Nu în captivitate. Aici. În plină libertate. În plină condiţionare a biotopului caracteristic… Stinge proiectorul. Caracatiţa se-nvineţeşte. Dispare. Îl aprinde din nou. Cefalopodul nu se mai pretează experienţei… Țâșnește cu viteză de proiectil. Naturalistul se aruncă pe scara tambuchiului. Foarfecă apa cu mişcări disperate. Trece dincolo de cele două schelete. Se ascunde sub tufele de mărgean roşu… Fără lampă se declara pierdut. Oricând îşi poate sfâşia costumul într-un colț de mărgean.. Tuburile… Racordurile… Buteliile…

Conservatorismul ăsta stupid, anacronic, când putea îmbrăca Costumul special, cu plasmă, prin care se filtrează oxigenul din apă, care-i acorda timp nelimitat de imersiune… Poate s-a temut tocmai de acest timp nelimitat… Cu orice risc, dă drumul luminii. Pe sub ramurile de mărgean se deschide un tunel îngust, prin care nu poate trece decât înotând. Nu ezită. Se avântă în necunoscut. Tunelul şerpuie într-o pantă uşor ascendentă. Ramurile mărgeanului se

îndesesc, împletindu-se cu alge interminabile, căutând verticala… Iată-l transformat într-o specie acvatică… Nimic din habitudinile ancestrale… Nimic din ce-au acumulat generaţiile în folosul mersului pe două picioare… Raţionează că desişurile coraligene, grotele aplatizate, canaletele din interiorul recifelor madreporice slujesc drept adăpost peştilor coralofili… Le va folosi şi el. Niciodată nu s-a suspectat de asemenea reflexe… Canalul se bifurcă. Una din ramuri în sus. Alta pieziş, în jos. Va coborî. Trebuie să pună între el şi caracatiţa vampir cât mai multe obstacole. Goneşte un cârd întreg de ostracioni… Prea târziu. A comis greşeala capitală. Singura pe care-o putea comite, la o cotitură perpendiculară pe vechea direcţie, răspunzând într-o poiană năpădită de alge calcaroase, se întâlneşte nas în nas cu cârdul ostracionilor… Trec înnebuniţi prin faţa vizetelor. Îi ating obrazul cu aripile tăioase, reci. Se mistuie printre alge.

Instinctiv, le urmează exemplul.

Înoată pe verticală.

Întâlneşte jetul de apă rece care spală babordul fregatei. Algele culcate de viteza râului submarin oxigenat puternic, alcătuiesc o ţesătură deasă în continuă mişcare ondulatorie unde s-ar putea adăposti. Cefalopodul este un poiciloterm nu prea dornic să schimbe temperatura constantă şi ridicată a apelor liniştite, pe aceea scăzută a jetului. Nu s-a înşelat. Abia vârât printre straturile orizontale ale algelor, vede trecându-i pe dedesubt, cu viteză incredibilă, caracatiţa uriaşă, vânătă de mânie. Face o voltă deasupra mărgeanului. Pipăie ramurile înflorite cu tentaculele vâscoase. Are mişcări prelinse, sinusoidale. Se aşază la pândă pe sfărâmăturile dunetei, contopindu-se cu verzuiul mediului lichid. Nu-l despart de ea nici treizeci de metri. Bine ascuns între algele salvatoare are un post de observaţie minunat… Scurtcircuit cerebral. Buteliile. Panica lipsei de oxigen. Duce mâna la inelul supapei pentru trecerea pe rezervă… Pipăie înfrigurat… Sub butelii, un corp străin de formă dreptunghiulară… Sensibilograful… blestematul de Inginer i-a agăţat sensibilograful de butelii… Exultă. Brusc, revine la adevărul clipei. Mai poate sta pe rezervă circa 15 minute. *Vampyroteuthis infernalis* are la dispoziţie încă o sută de ani. Duce mâna la emiţătorul de alarmă. Are sub deget luciul butonului de contact. Îl vede pe comandant, în ipoteza fabuloasă că va găsi canalul subteran, înotând lejer spre locul de pândă al caracatiţei vampir. Tentaculele uriaşe ţâşnind intempestiv. Înlănţuindu-l… Imaginea Pilotului zvârcolindu-se în încleştarea de moarte se îmbibă de propria lui imagine… O microsecundă când profitând de moartea celuilalt, ţâşneşte dintre alge spre suprafaţă… Respiră cu economie, îl inundă disperarea. Amăruie. Sălcie. Şi-a pecetluit soarta, singur. Toate răţoielile filozofarde nu valorează nici o centimă în faţa vieţii adevărate. N-a cunoscut bucuria copleşitoare a unui ideal ferm. Nici

lupta istovitoare şi pătimaşă pentru a-l realiza. S-a războit cu morile de vânt. De aici, din culcuşul de alge care-l flagelează, are dimensiunile exacte ale controverselor interminabile, sleite, orgolioase, suprasaturate de panseurile tuturor sfinţilor moderni, citaţi copios, doct, grav, în simpozioane şi reuniuni ştiinţifice, construite cu fast şi bugete suculente… Ar fi fost mult mai util să-nveţe cum poate fi ucis cu cuţitul ori cu pistolul de adâncime — un *Vampyroteuthis infernalis*. La dracu. Pistolul de adâncime… Se caută la şold… L-a lăsat în laborator. Comentează situaţia cu umor macabru. Îngropat de bună voie sub lespezile lichide. În loc de ultrasupralaborator şi farmecele Valentinei, aspirat de ventuzele caracatiţei. Devorat de crabi. Scheletul servind drept adăpost stelelor de mare şi moluştelor vâscoase. Mormânt umed. Fără glorie. Necunoscut… Revoltă. Până în pragul demenţei. Nu se poate să cadă răpus de o bestie neinteligentă care înghite şi apoi evacuează fecalele pe acelaşi orificiu, el care cunoaşte în profunzime întregul biotop al insulelor. Care-şi dă seama de valoarea fiecărei ramuri de coral. Care proiectează asupra mişcărilor instinctuale lumina sacră a inteligenţei. Instinctul, forţa brută a speciei primitive, împotriva raţiunii lui homo cosmicus.

Tresare.

Împietreşte.

Se sufocă.

De undeva, de la suprafaţă, din universul pe care l-a uitat, dintr-un unghi al colonadei coraligene, ţâşneşte o antenă incandescentă. Pipăie bordajul fregatei. Se opreşte insistent asupra spărturii de la prova… Un ţipăt sfâşietor, interior, refulat înainte de a ajunge pe buze…

— Un om!

— Un semen!

— Un prieten!

Crispare. Un prieten oare? Comoara… Nebunia aurului… Imposibil… Pilotul… Nu poate fi decât Pilotul. Adică salvarea. Acţiunea imediată. Hotărâtă. Colectorul şi distribuitorul de energic. De inteligenţă activă. Comandantul… Caracatiţa. Comandantul n-o vede… Uite-l… înoată direct spre fregată, coborând secant pe colonadă… Paralizie totală… Se smulge din el. Din toate ezitările înfipte în neuroni. Din toate laşităţile şi conformismele dizolvate în humori. Se smulge apoi din învelişul protector al algelor, apăsând butonul emiţătorului de alarmă. Proiectorul celuilalt scafandru se stinge în aceeaşi clipă. Naturalistul întâmpină rezistenţa flască a vegetaţiei submarine care-l ţesuse într-o plasmă lipicioasă şi elastică. Face mişcări disperate să se descotorosească. Ajunge în mijlocul jetului. Răsucit, întors, ameţit se simte smuls din ţesătura vegetală. Proiectat spre suprafaţă. Înainte de a schiţa o mişcare de înot, piciorul drept îi este încolăcit de o curea şerpuitoare, care i se prelinge cu

repeziciune până sub genunchi. Îşi zvârle mâinile înainte. Aprinde proiectorul. Îl agită în toate părţile… Prăbuşire în masele lichide. Caracatiţa îl târăşte în jos cu o viteză ameţitoare. Cade în mijlocul unui torent sălbatic. Se frânge de mijloc să frâneze prăbuşirea. Ştie că e inutil să-ncerce tăişul cuţitului în vâscozităţile tentaculelor. Singurul ajutor pe care-l poate da comandantului nu poate fi decât acela de a lumina monstrul.

11

Pereţii de coral zboară în sus. Algele rămân undeva, în urmă. Spărtura din babordul corăbiei îşi cască gura ştirbă, gata să-l înghită. Deodată, cefalopodul îşi schimbă direcţia. Îl târăşte spre pupa. Îi înhaţă piciorul stâng, încolăcindu-i tentaculul până la şold. Strânsoarea monstrului îi paralizează toată partea inferioară a corpului. Încă o smucitură, cu altă schimbare de direcţie. Tufele de mărgean. Pluteşte între leşin şi viaţă. Încercând, cu ultimele puteri să tragă cuţitul, zăreşte fulgerarea prelungă a unui corp enorm, spintecând apa pe verticală. Acolo unde lucrează înotătoarele şi coada noii apariţii se produc vârtejuri. Naturalistul se consideră de două ori pierdut. Un rechin, probabil. Nu… Uită de cefalopod. Caută să stabilească adevărul. Identifică un reprezentant al *Odondocetelor* şi anume caşalotul gigant *Pyseter catodon*… Aha… În faţa duşmanului de moarte şi totuşi duduia *Vampyroteuthis infernalis* ezită să-i dea drumul. Cu celelalte şase tentacule încearcă să paralizeze caşalotul. Spectacol unic. Luptă surdă în vâltoarea înnebunită a apelor. Smucit. Zgâlţâit. Tentacule monstruoase flagelând trupul uriaş. Ochi holbaţi, fosforescenţi. Coadă enormă vânzolind adâncul. E apucat de mână. De umăr. Aproape leşină. Are senzaţia unei mângâieri infinite. O siluetă neagră i se prelinge spre picioare. Câteva clipe. Câteva veşnicii. Strânsoarea tentaculelor se frânge retezată. Pilotul îşi lipeşte vizetele de vizetele lui… înregistrează printr-un şoc acustic sonorităţile de care. Se umpluse laguna. Aude plescăituri puternice. Valuri submestre izbesc coralii. Undele alungate în tuneluri şi grote, presate unele de altele, ciocnindu-se cu cele reflectate de relief, detună până la spargerea timpanelor.

Pilotul îi face semn să coboare.

De undeva de sus alunecă şerpuind, chircindu-se spasmodic, una din tentaculele caracatiţei.

Umbra enormă a caşalotului salvator a dispărut.

Aproape, în faţa lui, la câţiva zeci de metri sub apă, Naturalistul întâlneşte Omul!

12

Naturalistul luptă cu ecourile groazei, sonore în conştiinţă, până la obsesie. În ochii comandantului, când şi-a apropiat vizetele, a citit limpede bucuria regăsirii. Reproşul delicat al prietenului. Îşi aminteşte noaptea când l-a zugrăvit Doctoriţei. Era halucinat de prezenţa fascinatorie a Valentinei Van der Verf. Nebun de gelozie. Înoată neîndemânatic. *Pyseter catodon* n-a făcut decât să continue festinul nocturn dezlănţuit o dată cu intrarea în imersiune. Venit de undeva din sudul antarctic să se reproducă în apele calde şi liniştite ale insulelor coraligene, *Pyseter catodon* n-a fost decât întâmplarea inconştientă. Conştienţa, umanul, eticul descifrează numele epavei scris la prova cu litere mari, de bronz coclit, pe care le rade cu cuţitul:

” L’HIRONDELLE”.

Ultimul din cei doi L, desprins dintr-un şurub, atârnă dat peste cap. În unghiul metalic şi-a găsit adăpost un arici de mare. Pilotul îl întreabă prin semne cât aer mai are. Îi răspunde — 10 minute pe rezerva întâia. Rezerva a doua, pentru decomprimare, intactă. Perfect, răspunde Pilotul. Urmează-mă. Pătrunde în cală prin spărtura cu marginile tivite de mătasea verde şi vâscoasă a algelor. Cala nu conţine nimic în afară de lăzi putregăite. Oricât de puţin s-ar pricepe la construcţia de nave, Naturalistul admiră interiorul robust, lucrat cu migala şi gustul francezului. Diagonalele, montanţii, pontilii modelaţi cu securea par scoşi de curând de pe şantier. După trei sferturi de veac în apele ucigaşe, lemnul rezistă. Şi-a îmbibat porii cu calciu, pietrificându-se… Urmăreşte avid procesul de deconectare de la mecanismele interioare dereglate de spaimă obsesivă şi trecerea pe receptarea datelor externe. Ies în lungul punţii inferioare. Pilotul pătrunde în magaziile cu muniţii. Proiectile de tun, ruginite. Gloanţe căzute afară din lăzi. Arme „Lebel” model 1850 devorate de apă şi timp. Câteva scări sub care mişună aceleaşi specii lucifuge văzute la coborârea lui. Şi iată „L’Hirondelle” începe să-şi dezvăluie secretele.

O uşă. Cheia ruginită în broască. O uşă încuiată pe dinafară. Pilotul o propteşte cu umărul. Îi aude respiraţia precipitată, accelerându-se sub casca cu ecran din plasmă. Îi vede umerii puternici mişcându-se sub costumul subţire de cauciuc… Reușește… Oroare… Cazarma echipajului. Cincisprezece schelete semănate în toate ungherele. Nici urmă de hamace. Nici urmă de haine. Un *Malacosteus indicus,* peşte de pradă mult alungit, se strecoară pe unul din hublourile sparte, semnalându-şi prezenţa prin pata roşie de sub ochii fosforescenţi. Pilotul rămâne în mijlocul cazărmii. Pluteşte uşor, pe verticală, cu capul plecat. Nu se uită la Naturalist şi Naturalistul ştie de ce nu se uită. Are senzaţia că pute a hienă. Că are ceva comun cu insectele necrofore… O primă constatare: — marinarii închişi cu cheia, pe dinafară, în timp ce dormeau… Bucătăria. Atelierul de lemnărie… Armurăria… Crabi mişcându-se scârbos. Carapacele strivite sub

picioare. O stea de mare plutind la înălţimea capetelor. Scări… La pupa, — careul ofiţerilor cu uşa vraişte… Cabina comandantului. Două santinele macabre veghează deasupra armelor ruginite, acoperite de scoici. Tigvele, intacte. Razele proiectoarelor le fac să privească cu găvanele umplute de alge vâscoase, mucede. Pilotul îngenunche. Îşi plimbă proiectorul pe coastele torsului.

— Aici, arată, curăţind una din coaste.

Naturalistul vede limpede lovitura baionetei… Intră în cabină. Îşi spune că buzele moi ale Valentinei Van der Verf l-au coborât în cripta lichidă în care moartea a sigilat cele şase lăzi enorme cu încuietori masive, clădite pe peretele din dreapta intrării. Pe sigiliul morţii scrie cu litere vizibile: CRIMA.

Pat din lemn de nuc aşezat ciudat în faţa uşii. Au mai rămas telurile, rama, câteva cuie de tapiţerie. Masă rotundă, răsturnată. Patru scaune, numai aşchii. Căpăţâna unui tigru încurcată între teluri. Nici urmă de blană. Chesonul deschis. O spadină cu mânerul gărzii din fildeş. Dragonul de aur, înverzit, acoperit cu fire lungi de plante marine. Doi epoleţi cu ţesătura din fir de aur destrămată. Ancore metalice pentru epoleţi. Suportul unei călimări de bronz. Toc de fildeş încrustat cu motive orientale. Lângă spălătorul de fier cu ligheanul de porţelan, cu spatele lipit de perete, scheletul unui piept fixat în două baionete. Craniul căzut peste oasele picioarelor. Cu tâmpla dreaptă fisurată. Alte trei rămăşiţe omeneşti în jurul lăzilor. O mică colonie de alge. Aceiaşi crabi alergând spre unghere. Ramele câtorva tablouri. Un sextant prăvălit pe jos. Glob terestru fixat într-un suport metalic. Lunetă telescopică de care s-a prins foarte de curând o mică tufă coraligenă… La capătul patului, într-o nişă, un serviciu de fumat opium în întregime din fildeş… Două pistoale cu butoi acoperite de rugină.

Pilotul îşi plimbă fasciculul pe tavanul cabinei.

— Ce caută? se-ntrebă Naturalistul, văzându-l desprinzându-se de duşumea. Trage dintr-un colţ al tavanului o butelie pântecoasă de sticlă, învelită într-o reţea subţire de sârmă. I-o dă Naturalistului care-o scapă din mână. Butelia se ridică uşor, lipindu-se din nou de tavan.

— Alarmă!

Fâşâitul strident al oxigenului în valvele de avertizare… Undeva, pe circuit, se pierde aer. Naturalistul respiră sacadat. Cuprinde braţul Pilotului. Cercuri de foc topite în masa violetă a apelor… Spaimă… Leşin…

13

… Se trezeşte în patul din laborator. Revine la realitate printr-un proces lent de asociaţii bizare. Reprezentări filmice, fără continuitate. Absurde. Doctoriţa îl priveşte înlăcrămată… Inginerul se uită perplex

ca şi când ar vedea o fantomă… Haida de… Sunt viu, îşi spune şi vede pe tavanul laboratorului cireşul mătuşii… Cum o cheamă pe mătuşa… Ei drăcie… Cireşul plin de cireşe pietroase, roşii, coapte şi-n cireş, vântul, vrăbiile, iar deasupra, pe cerul albastru de vară, norii… Albi. Turme de nori miţoşi, leneşi… Cald. Miros de mărar din grădină şi copilărie… Ochii Pilotului. Oţelii. Duri…

— Mulţumesc, spune… Pentru tot!…

Se ridică în capul oaselor. Resimte urmele sufocării, îi tremură genunchii. Pilotul îl ia de subţiori, sprijinindu-l. Îi cuprinde încheietura mâinii. Puternic. Îl împinge spre oglindă.

— Nu, încă, ţipă Doctoriţa, izbucnind în plâns.

— Acum, răspunde Pilotul dându-i drumul.

Naturalistul se repede la oglindă, împleticindu-se.

Rămâne acolo, ţintuit locului. Se privește lacom. Halucinat.

Albise.

SAHABJI BABU

1

În noaptea aceea o pirogă face de mai multe ori drumul de la prao la hidro şi înapoi. Cu două ceasuri înaintea zorilor corabia ridică ancora şi cu vântul travers manevrează în lungul recifului, dublându-l spre est, apoi urmărind cu atenţie construcţia madreporică revine spre vest, până la punctul indicat de Pilot pe o mică schiţă desenată la repezeală. Adierea constantă a musonului statorniceşte o hulă domoală, silind „Pescăruşul albastru" să caute liniştea golfului. Valentina Van der Verf îşi ancorase yachtul la câţiva metri de hidro. Fregate elegante evoluează cu aripile întinse pe deasupra golfului, în vreme ce pescăruşii gălăgioşi săgetează albastrul transparent al dimineţii.

Valentina Van der Verf într-un costum de baie alb care-i scoate de minune în relief formele sculpturale, face plaje în faţa cortului laborator.

— Nu desfaci butelia aceea misterioasă, solfegiază, adresându-se nimănui.

— Cât de curând, senara, spune Naturalistul.

— Cred că nu înainte de a rula filmul imersiunii…

Naturalistul se-ntoarse spre Pilot, mirat,

— De ce, comandante?!

— Simplu, Fosilă drăgălaşe, zâmbeşte Inginerul… Pentru că este o ocazie unică să verificăm virtuţile sensibilografului.

— Olala, zâmbeşte Valentina… încă un mister?

— Avem oaspeţi, spune Doctoriţa căreia situaţia i se pare cvasi imposibilă.

Dinspre prao se apropie rapid trei piroge încărcate cu oameni…

… Studenţii Institutului de Ştiinţe Orientale taie cu krissurile snopi de rafie. Câteva crengi de *Lodoicea Seychellarum,* căţărându-se cu agilitate de acrobaţi pe cei 40 de metri înălţime ai cocotierilor. Încropesc îndemânatec un frunzar, cu deschizătura sub muson. Prao-ul „Libertatea" se leagănă la ancoră în îmbucătura golfului. Tuyen-Ouan sprijinit într-un baston cioplit la repezeală, cu barba patriarhală răsfirată de vânt, cu faţa luminată de o bucurie adâncă, împarte ordine ciripite marinarilor săi, care se mişcă fără zgomot. Este evident că se pregăteşte un banchet. La întrebarea Doctoriţei unde se află Sahabji Babu, Tuyen-Ouan îi răspunde zâmbind:

— La momentul potrivit, vă va chema la el, stimată doamnă.

Valentina Van der Verf înoată graţios spre yacht. Atmosfera

laborioasă creată de studenţii-marinari obligă echipajul la participare. Se aşează sub umbrar saltelele de rafie. Apar ca prin minune ghirlande verzi, rafie împletită cu frunze de cocotier. Sunt agăţate de tulpinile arborilor care-nconjoară adăpostul improvizat. Delicateţea gazdelor merge atât de departe, încât la colţurile umbrarului fâlfâie vesel patru fanioane româneşti, încropite din mătase javaneză. Aer sărbătoresc. Golful pictat în aqua-marin se tiveşte cu lungi şi paralele salbe de spumă, deasupra cărora saltă peştii zburători, căluţii de mare şi pneumatica uşoară care-o aduce pe Valentina Van der Verf îmbrăcată într-o rochie superbă, albă, de paiete.

2

La începutul ceremoniei, Doctoriţa încearcă o nelinişte surdă. Îi atrage atenţia perdeaua de rafie aşezată, nu se ştie când, între doi cocotieri, foarte aproape de intrarea umbrarului. Urmăreşte avid lupta dintre nelinişte şi sentimentul de echilibru vădit exterior care-o învăluie cu unde concentrice, cvas imateriale.

— Sahabji Babu, îşi spune.

Se aşază lângă Valentina Van der Verf cu certitudinea prezenţei liniştitoare a indianului. Există ceva solemn în atitudinea echipajului. În gravitatea studenţilor-marinari îmbrăcaţi cu salopetele lor albastre. O solemnitate de claritatea zilei. De albastrul imaculat al cerului. Tuyen-Ouan bate din palme. De la piroga cea mai apropiată se desprind doi marinari purtând pe braţe o ladă lunguiaţă din lemn de santal. Marinarii se mişcă lent, grav, ca într-o procesiune. Doctoriţa înregistrează o sporire a intensităţii fluxului magnetic liniştitor. Pilotul cercetează cinemafonosensul aşezat pe măsuţa pliantă a cortului-laborator. Stă între Naturalist şi Inginer, fără să poată ocoli privirea fixă a Valentinei, care, cu fruntea monumentală ridicată să pricească omagiile celor de faţă, pare regina serbării.

Tuyen-Ouan vine şchiopătând până în faţa Doctoriţei.

Se-nclină profund, cu mâinile la piept.

Moment de tăcere totală.

Cu gesturi măreţe, ca şi când ar fi oficiat pe altarul unei zeităţi atotputernice, deschide capacul lăzii de sân tal. Chipul şocolatiu al Valentinei Van der Verf se goleşte de sânge. Tuyen-Ouan scoate o coroană annamită din aur masiv, încrustată cu rubine de Ceylon, topaze, opaluri cu vine albăstrii, safire minunat şlefuite, aşezând-o delicat pe fruntea Doctoriţei. Urmează un colier de perle legat în aur roşu, pe care i-l petrece în jurul gâtului.

— Să primească România modestul dar al Vietnamului, în semn de recunoştinţă, spune el, înclinându-se din nou.

Apoi, luând un inel masiv în forma unei flori de lotus, cu montura

de aur străvechi, în mijlocul căruia luceşte un diamant regal.

— Să primească Doctoriţa modestul dar al profesorului Tuyen-Ouan.

Naturalistului îi dăruieşte pentru România un dragon de aur cu încrustaţii de email roşu. Câteva statuete de fildeş… Pentru el un inel cu safirul şlefuit în infinite faţete şi unghiuri. Aceeaşi solemnitate la Inginer, care primeşte pentru ţară o amforă de aur masiv, înaltă până la brâu, iar pentru el un inel cu o piatră de topaz montată în gura unui tigru de platină.

În faţa Pilotului, patriarhul stăruie câteva clipe, privindu-l în ochi.

— Fie ca din pulberea trecutului să înflorească minunatele flori ale libertăţii şi progresului.

De pe fundul lăzii scoate o sabie grea. Cu mânerul de fildeş, garda de aur încrustată cu pietre preţioase şi teacă, o minune de filigran, piele şi ferecături în aur. O aşază alături, fără să i-o înmâneze..

— Bărbatului, acest minunat kriss al bravului Tay-Den.

Mimează gestul de a i-l înfige sub centură.

Îl aşază alături de sabie. Îşi încrucişează mâinile pe piept. Krissul are mâner de platină filigranată şi teaca din fildeş de Siam lucrată în scene miniaturale de vânătoare. Se aşterne o linişte încordată. Doctoriţa îşi constată inima golită de sânge.

3

— Ne oprim aici? întreabă Tuyen-Ouan. Naturalistul are o mişcare ciudată, de penitenţă.

Doctoriţa înregistrează creşterea bruscă a fluxului psyhonic, cu aceeaşi dominantă de linişte desăvârşită peste care se suprapune o mutaţie temporală. Mai precis timpul cronologic, prezentul minutelor, cel riguros al secundelor îşi dilată existenţa, ori şi-o anihilează până când, ciudat şi straniu, începe să încorporeze valori absolute, aşa i se pare ei, că trăieşte valori absolute în care timpul există dintotdeauna şi pentru totdeauna, pentru că aude muzica unor coarde de oţel supraelastic şi vede foarte bine spaţiul galactic, cu rotirea întregului sistem solar, totul cufundat într-o lumină siderală, albastru ultramarin şi-n această splendidă şi inimaginabilă polifonie a mişcării aude un glas, desigur Sahabji Babu vorbind în vechea sanscrită, este convinsă că e vorba de vechea sanscrită — trăieşte o stare de acuitate dureroasă — e pe punctul să-nţeleagă un adevăr uluitor de simplu pe care-l relatează Sahabji Babu şi-atunci, în clipa acelei revelaţii, este traumatizată de glasul ciudat de comprehensibil al Pilotului:

— Există un destin comun al prao-ului „Libertatea” şi hidroului „Pescăruşul albastru”, stimatule Tuyen-Ouan?

— Există.

— Un destin comun dincolo de tot ce s-a-ntâmplat până în clipa

asta?

— Da!

— Un destin comun menit să explice această întâlnire?

— Da!

— Care să-i amplifice semnificaţiile?

— Prin tine vorbeşte adevărul.

— Un destin care-ntâlneşte…

— Două ipostaze ale Adevărului şi Permanenţei, Pilotule… Hiatus. Doctoriţa constată rece existenţa unei suprarealităţi. Ori, cu mai multă adresă, a unei realităţi duble, ori a uneia deosebit de subtile, o realitate terţiară, conţinută în înseşi raţiunile fundamentale ale actelor unor civilizaţii, ea nu-şi poate explica asta, dar spune limpede:

— Cinemafonosensul…

4

— Ar fi fost lamentabil ca doi vectori de câţiva mii de kilometri întâlniţi aici, având intensitatea câtorva veacuri de cultură, ori a câtorva milenii, să finalizeze într-o comoară, ca pe vremea redutabilului sir Francisc Drake, îşi spune Pilotul, în timp ce Inginerul îi fixează masca din plasmă absorbantă şi-i înşurubează grila.

— Ce dracu mai speri să scoţi de-acolo, din văgăuna aia lichidă plină de caracatiţe şi schelete, mormăie el, trecându-i sensibilograful peste gât şi amarându-i-l printr-un fir extensibil de centură.

— Esenţa esenţelor, spune Pilotul şi urcă în pneumatică, perfect conştient de prezenţa psyhonică a lui Sahabji Babu.

Are o clipă tentaţia să rememoreze noaptea halucinantă de la factoria lui Selim Ben Raschid II; când Razak nobilul etiopian din tribul gallaşilor le-a ţinut lecţia aceea uluitoare de analiză a vibraţiilor emise de orhidee, sub forma perceptibilă a parfumului, complementând senzaţia olfactivă cu „formele” de suavă pictură impresionistă ale acelor vibraţii-parfum, ori cu perceperea sonorităţilor acelor vibraţii, mici melodii incantatorii ai suavitatea unui menuet. De atunci stă el în pragul cunoaşterii adevărului despre esenţa lucrurilor… Dar?!… Dar! Viaţa modernă, războiul, revoluţia, toate astea au cerut eforturi în altă direcţie. Şi iată-l acum, stăpânit de o emoţie lucidă, conştient până la disoluţie de imanenţa unei descoperiri totale, menită să dea cea mai înaltă valoare expediţiei şi poate… Nu poate… În mod sigur — o simte cu toată fiinţa lui intimă — să confirme descoperirea Savantului.

Pe ţărm, doi tineri aduc pe braţe un sarong de mătase azurie, brodat cu mari flori de lotus din fir de aur, pe care, la un semn al lui Tuyen-Ouan, îl agaţă de umerii Doctoriţei.

Pilotul împinge pneumatica la apă şi Inginerul porneşte motorul,

făcând-o să ţâşnească pe luciul feciorelnic al lagunei interioare.

5

Pe ţărm se continuă ceremonia darurilor. Tuyen-Ouan, cu galanterie perfectă, n-o uită pe Valentina Van der Verf. De o paloare mortală, cu privirea arzătoare, aceasta primeşte cu aer regal, ca un tribut ce i se cuvine, inelul şi o superbă diademă annamită.

Tuyen-Ouan se-nclină profund în faţa Doctoriţei, învăluită în sarongul azuriu. Naturalistul, uşor acid şi deconcentrat, urmăreşte avid mutaţia în spaţiu şi timp care are loc în faţa lui, fără ostentaţie, pentru că gesturile solemne ale lui Tuyen-Ouan nu sunt gratuite, ele nu operează o circumstanţă, ori o convenţie cabotină, ci altceva, mult mai profund, şi asta se vede după expresia hieratică împietrită pe chipul Doctoriţei, căreia lumina puternică a zilei concentrată în arhaica coroană annamită îi conferă strălucirea ruginie a vechilor statui înfăţişându-l pe Brahma.

Cu tot efortul pe care-l face de a rămâne în prezentul atolului şi al momentului, oricât de straniu ar fi acest moment, constată şi el starea de neantizare, dislocarea din timpul biologic şi cronologic, starea de fluiditate supremă a eului, ca şi când toate funcţiile organice şi-ar fi rafinat brusc posibilităţile, ca şi când percepţia lui ar fi devenit universală şi totală, ca şi când glisând unele asupra altora până la suprapunere, reprezentările parţiale, logice şi finite despre tot s-ar contopi într-o imagine strălucitoare, de înţelegerea căreia nu-l desparte niciun fel de limitare materială…

Aude clar sunetul unei tamburine. O vede pe Doctoriţă învăluită într-un nor de fum violaceu. Simte parfumul puternic al unor mirodenii arse în amfore. Tuyen-Ouan oficiază în faţa unui altar. Pe altar statuia în aur a acestei femei. Altarul într-un templu săpat în stâncă. Un templu fabulos, lucrat sute de ani, de sute de generaţii de meşteri cioplitori; sculptori, aurari şi giuvaergii. Pandantive enorme suflate în aur. Prin deschizături practicate savant în tavanul peşterii-templu se filtrează razele soarelui, căzând în trâmbe pe umerii statuii, alcătuind colonade eterate de lumină, dăruind aurului şi pietrelor preţioase, valorile inestimabile ale vieţii.

Peste această feerie luxuriantă se suprapune în clarobscur imaginea fluidă a unui adânc acvatic. Naturalistul are o crispare dureroasă. Densitatea luminiscentă a apelor corali, gene. O siluetă de scafandru autonom, perfect înregistrată. Păduri arborescente, fluide şi vibratile de alge… Corali. Demitente în ultramarin. Tente violente de albastru gros.

— „L’Hirondelle”, strigă.

— Doresc să cunosc adevărul asupra „Coroanei Sfinte”, spune

Doctoriţa, are buzele livide şi Valentina Van der Verf îi face o mică reverenţă.

— Până la moartea lui Tay-Den îl ştii, regină, spune grav Tuyen-Ouan.

— De alunei încoace, bunul meu sfetnic…

Naturalistul are revelaţia imaginilor duble ale acestui timp neverosimil. Al doctoriţei de aici şi al celei reflectate de ecranul „cinemafonosens-ului". Aude foarte limpede glasul celei de aici spunând calm:

— De la timp 15…

Ştie că „el" este cel care se apropie de aparat. Care derulează filmul propriei lui imersiuni până la timp 15. Este el cel care revine lângă profesorul Tuyen-Ouan, în timp ce, printr-o sinteză pe care n-o realizează, ecranul „E", transmite o explozie de psyhoni de culoare roşie rafaeliteană.

— Pilotul a ajuns la epavă, sau poate la Adevăr, spune liniştit Tuyen-Ouan.

6

Amerizează uşor pe puntea fregatei. Deasupra, translucide, apele lagunei. Extrapolează senzaţiile. Nu se lasă copleşit de multitudinea fabuloasă a formelor prin care se manifestă universul, aici, în loja lichidă a teatrului tragic de azi-noapte. Îi este ruşine pentru conformismul lui european, gata să accepte prima descoperire, ca pe cea finală, îi e ruşine de lenea cu care a gândit, de comoditatea în care s-a instalat atât de confortabil.

Puntea înclinată a epavei pluteşte în semitonuri incluse, albastru spre gri, gri spre vernil.

Respiră egal, plasma măştii absoarbe oxigenul din apă cu uşurinţă şi el meditează la setea infinită de cunoaştere a omului, la tehnica care-l multiplică readaptându-l la condiţiile Terrei şi Cosmosului. Vede silueta lui Sahabji Babu. Pe a lui Tuyen-Ouan. Două puncte de emanaţie psyhonică. Două elemente esenţiale de triangulaţie. El, al treilea. Un punct de fixaţie al temporalului: Tuyen-Ouan. O antenă de iradiaţie psyhonică: Sahabji Babu. El: locul geometric sensibil, în posesia meniului materializat în sensibilograf. Vectorul Orient, înțelepciunea. Spiritul analitic. Vectorul Occident. Cutezanţa tehnică. Matematica. Iată nu o cercetare fundamentală, ci însăşi fundamentala!

Ridică sensibilograful.

Este un bărbat încercat. Un bărbat care s-a luptat la cuţit cu Selim Ben Raschid III, spaima Africii ecuatoriale din deceniile cinci şi şase. Un pilot cosmic temerar, recunoscut şi solicitat în cele mai dificile expediţii de salvare. Şi totuşi…

Flux de psyhounde, material, colorând apa în violaceu. Sensibilograful înregistrează o direcţie şi un sens. Totul violaceu, spre roşu-aprins. De jur împrejur vibraţii uşoare, melodice, înscriind deasupra pădurilor de corali şi alge, uriaşe desene florale, de o gingăşie şi formă necunoscute. Se lasă să plutească uşor spre gura tambuchiul Alunecă în interiorul binecunoscut al epavei. Apa sumbră, devine opalescentă iluminată misterios de o forţă necunoscută. Sensibilograful înregistrează o mereu mai accentuată tentă ondulatorie. Cu cât se apropie de cabina tragică a căpitanului, cu atât ecranul devine mai luminiscent, emanând o serie de mici explozii stelare, de culoarea oţelului incandescent.

Există în fiecare mişcare o precizie imuabilă.

Există în cabina inundată, locuită de vietăţile submestre, un flux de psyhounde ale unor forţe pe care le intuieşte şi defineşte cu luciditate. Ştie că este în căutarea unui text integral al ştiinţei despre Brahma: Sat-Avidya-Mahat; vechi de peste 2000 de ani, transcris din generaţie de iniţiaţi în generaţie de iniţiaţi, text care interpretează universul, care se găseşte închis într-un imens colţ de elefant. Sensibilograful emite trei pulsaţii puternice de psyhounde roşii. Ecranul se stinge brusc. Pilotul aprinde proiectorul de imersiune.

Nu se găseşte în cabina căpitanului.

O altă cabină. Îngustă. Cu nimic tumefiat şi traumatizat în ea. Deasupra a ceea ce a fost odată un pat, o placă de aramă… Se apropie. Citeşte:

„Lieutenant de vaisseau Marcel Bonnel”.

Sub placă, deasupra rămăşiţelor patului, pe un suport triplu de aramă fixat în peretele din lemn de teak, un colţ enorm de elefant de Siam, lucrat într-o profuziune de microreliefuri asupra cărora apa mării şi timpul n-avuseseră niciun efect distrugător.

7

— Pe atol. Ecranul „cinemafonosensul de la timp 15. Ecranul „E”. Explozie de psyhoni în culori murdare. Verde-putred. Verde-cenuşiu. Treptat, masa de psyhoni se organizează în câteva centre de iradiere, dispuse semiconcentric în jurul unui centru psyhonic de culoare albastră.

— N-aş fi bănuit niciodată că Tay-Den a fost trădat de fiul lui adoptiv Fu-Vu-Bang, spune stins Tuyen-Ouan.

Pe ecranul „AF” (aparenţă-figurativ) umbre foarte vagi, abia conturate, care stârnesc o animaţie vie în rândurile studenţilor, marinată. Echipajul aude pronunţându-se mereu numele Fu-Vu-Bang şi Tay-Den. Se poate urmări pe acest ecran silueta diformă a unui bărbat îmbrăcat într-un kimono, părăsind cu plecăciuni pasarela unei

nave cu pânze, ori ceva asemănător unei nave cu pânze, peste care, în prim plan. Este proiectat chipul neclar al unui ofiţer cu barbete, în vreme ce pe ecranul „E” psyhoni verzi-albăstrii, verzi-cenuşii, execută o mişcare giratorie în jurul unui nucleu albastru-portocaliu…

— „L’Hirondelle” părăseşte Hanoi, spune Doctoriţa… Fu-Vu-Bang are să facă o criză.

— A murit a treia zi, şopteşte Tuyen-Ouan.

Naturalistul notează febril în carnet. Valentina, cu pleoapele pe jumătate lăsate, pare absentă. Tuyen-Ouan îi vede nările răscroite tremurând, privirea lacomă, inteligentă fixată pe ecranele cinemafonosens-ului, buzele întredeschise, atitudine de fiară la pândă şi-şi spune că „Libertatea” va trebui să coboare câteva grade spre sud dincolo de drumul normal, să urce apoi drept spre nord până-n vederea arhipelagului Chagos şi după ce-l va fi dublat, să pună capul pe Ceylon şi să navigheze prin apele teritoriale ale Indiei. Dintr-o dată imaginea de pe ecranul „AF” se şterge. Se aud sunete distonante. Pe ecranul „E” apare o helicoidală roșietică, iar pe ecranul „AF”, cu tuşe puternice, chipul Pilotului peste care sunt imprimate cu intensităţi deosebite chipurile Doctoriţei şi al Valentinei Van der Verf. În aceeaşi clipă paleontologul Majunga se ridică de lângă Doctoriţă şi urmat de doi marinari voinici, dispare în tufele de rafie. Naturalistul decuplează cinemafonosensul.

— Sahabji Babu, spune Tuyen-Ouan.

— Şi „Comoara Comorilor”, bunul meu sfetnic, zâmbeşte Doctoriţa scoţându-şi, cu un gest delicat, coroana annamită şi sarongul.

Tuyen-Ouan face un semn. Unul din tineri taie legătura perdelei de rafie. Indianul aşezat pe o bucată de pânză, înlemnit în poziţia „Lotus”. Din ochi i se vede doar albul corneei. Sahabji Babu pare că s-a abandonat pe sine… Că în acest abandon a vidat de raţiune întregul atol. Doctoriţa îşi regăseşte personalitatea în momentul când Sahabji Babu începe să se reînsufleţească… Ochii îşi arată pupilele. Sângele pulsează rar în vinele tâmplei. Pieptul înregistrează un suspin uşor. Acum, Sahabji Babu le zâmbește.

— Am fost la Huè acum două mii de ani, apoi la Dayalbag să mă-ntâlnesc cu discipolii mei, spune şi ridicându-se fără efort vine sub umbrar… Tuyen-Ouan şi-a cules perlele de pe fundul mării… La amiază trebuie să ridicăm pânzele. Îl accentuează pe „trebuie”. Iată şi Omul, aducând cu el Principiul. Se înclină profund în faţa Pilotului care duce pe braţe fildeşul patinat.

8

Moment solemn. Tuyen-Ouan înconjurat de tinerii săi studenţi marinari preia fildeşul de la Pilot. Se-nclină profund. Îl înmânează lui

Sahabji Babu. Sahabji Babu îl trece celui mai tânăr dintre studenţi. Acesta colegului său din dreapta. Din student în student, fildeşul lucrat în microreliefuri de mare plasticitate — (Doctoriţa vede acolo scene de masă şi religioase, cupluri reprezentând principiul fecundităţii, şiraguri de elefanţi) ajunge din nou la Tuyen-Ouan.

Bătrânul patriarh este vădit emoţionat. Spune:

— De la Răsărit la Apus, de la Bătrân la Tânăr, Principiul o dată cu Lumina. Apoi, concentrat, ca o incantaţie, o formulă rituală într-o limbă atât de veche, încât cuvintele par mineralizate. Se aşază în poziţia lotus. Se aşază cu toţii. Musonul foşneşte vesel în frunzele cocotierilor. Pilotul îşi aminteşte de antici…

Calm, cu gesturi sacerdotale, palid până la mortuar, Tuyen-Ouan îşi trece degetele lungi, sensibile, peste microreliefuri. Doctoriţa îl urmăreşte avidă. Iată că arătătorul revine asupra şirului de elefanţi. Coboară de la ultimul spre primul. Cinci, şase, şapte… Pauză. O apăsare netă. Al şaptelea elefant rezistă apăsării.

— Sedimentele, spune Naturalistul.

Tuyen-Ouan zâmbeşte indefinit. Din nou apăsare.

Declic. Capătul inferior al fildeşului se deschide cu un uşor sunet metalic. Până atunci făcuse corp comun cu întregul. Tuyen-Ouan scoate un al doilea fildeş, lustruit perfect, ermetizat ca şi cel dintâi, care l-a conţinut… Acest fildeş are un şir de inele din aur, ca nişte întăriturі, de la vârf până la baza obturată printr-un capac de aur masiv. Aceeaşi numărătoare lentă până la cifra şapte. Apăsare. Declic. Capacul strălucitor, parcă atunci ieşit din mâna unui giuvaergiu, se deschide cu acelaşi sunet metalic. Al treilea colţ de elefant, alb patinat, polizat, conţinut în cel de al doilea fildeş. Tuyen-Ouan îl ridică în lumina soarelui.

— Dumnezeule, şopteşte Doctoriţa.

— Sat-Avidya-Mahat, spune clar Sahabji Babu.

— Kalpa, răspunde Tuyen-Ouan.

Privit în lumina strălucitoare a soarelui tropical, fildeşul polizat până la grosimea unei unghii, străveziu, lasă să se vadă în interior sulul de pergament scris într-un alfabet necunoscut.

— De astăzi „Universitatea ştiinţelor orientale” îşi fundamentează teza ei esenţială, doamnelor şi domnilor, spune foarte academic Tuyen-Ouan şi Pilotul nu-şi poate stăpâni un mic surâs maliţios, pentru că, pretutindeni, savanţii sunt un strop preţioşi şi un alt strop ridicoli.

9

— Experienţa la care ne-am supus este definitivă, spune Pilotul. Atât pentru obiectul aparatajului nostru, lumea suprasensibilă, cât şi pentru

aparatajul în sine.

— Probabil că pe acesta din urmă îl cunoaşteţi la perfecţie, domnule Pilot.

— Aici este contradicţia, bunule Sahabji Babu… îl folosim, ştim perfect din ce e compus dar… Doctoriţa ridică din umeri.

— Dar nu ştim să-i interpretăm datele… Tatonăm încă, adaogă Naturalistul.

Un moment de linişte gravă…

— Vă suntem datori ştiinţa noastră… Nu ca pe o formă subtilă a recunoştinţei, Pilotule… O nu… Dacă voi, occidentalii, n-aţi fi venit la noi să găsiţi numai comorile pietrelor şi-ale aurului…

— Bunule Sahabji Babu…

— Ştiu! Aparţineţi unei umanităţi niciodată pirat… Oamenii ar fi trebuit să-nveţe de la înţelepciunea musonului şi-a alizeelor… Să-ncepem cu simplitatea a ceea ce ignoranţii numesc „misterios”… Nobilul Majunga a auzit un foşnet în tufişuri. S-a sculat să cerceteze împrejurimile. Bănuieşte existenţa unui singur om, care de altfel ne-a spionat tot timpul… De data asta paleontologul a greşit.

Sahabji Babu îşi întoarce capul spre una din tufele de rafie. Fluieră o melodie melopeică, cu alternanţe moi, apoi şuierătoare… Din tufa de rafie se prelinge un şarpe enorm, de cel puţin patru metri, din familia Boidelor. Se târăşte prin nisip, lăsând o dâră groasă. Trece printre cei de faţă, atingând Doctoriţa cu coada vâscoasă. Se-ncolăceşte la picioarele lui Sahabji Babu, ridicându-şi capul până în dreptul obrazului înţeleptului. Sahabji îl priveşte blând. Doctoriţa citeşte în pupilele fosforescente dragostea şi pacea. Face un semn. Starea cataleptică a şarpelui se destramă. Reptila îşi vede de drum, pierzându-se între stâncile izvorului termal.

— Totul nu este decât dragoste, spune Sahabji Babu. „Brahma Chinta” sau „În căutarea lui Brahma” scrisă de înţeleptul Bhrigu acum câteva mii de ani, vorbeşte de această condiţie a extazului: Dragostea. Desăvârşirea nu este numai Dragoste!… Este şi Frumuseţe… Noi avem cultul Duhului şi al Frumosului… Pentru noi şi ceea ce ne-nconjoară… Am înfiinţat un oraş: Dayalbagliul — gen republica lui Platon.

— Începi să faci politică, Sahabji Babu.

— Atâta câtă trebuie să ne-nţelegem unii pe alţii, Pilotule… Eşti prea grăbit să ajungem la esenţa imaginilor captate de voi astăzi… Cunoscute de noi o dată cu atomul… O dată cu acest manuscris, unic în bibliografia străveche a Orientului, pe care ni l-aţi redat astăzi.

— Adică?

— De câteva mii de ani, domnule Naturalist…

Studenţii-marinari s-au aşezat pe jos, de jur împrejurul magistrului. Doctoriţa sesizează cu acuitate liniştea lor, calmul desăvârşit ca şi nerăbdarea organică, temperamentală a echipajului. Iată un simpozion

ştiinţific al occidentului tehnic, cu orientul ştiinţelor naturii şi omului. Sahabji Babu îşi pleacă pleoapele.

— Vorbeam de Dayalbagh… Muncă în comun. Contribuţia, tuturor membrilor. Libertate spirituală. Progres tehnic şi economic… Şi yoga sunetului… V-am dat un exemplu… Am înfiinţat un fond succesoral şi un mare loc de adunare pentru meditaţie în comun… Voi l-aţi gonit, pe Hristos. Chemând în locul lui cultul maşinilor… Construiţi maşini în folosul omului şi necunoscând omul, nu înţelegeţi semnificaţia universului descoperit de maşini… Noi nu-l izgonim pe Brahma şi chemăm maşinile să ne ajute în viaţa de fiecare zi.

— Cred că greşeşti, Sahabji Babu… Nu l-am gonit pe Hristos decât în măsura în care vrem să stârpim în sufletele oamenilor resemnarea, supunerea oarbă, iluzia dezarmantă în lumile de dincolo… Vorbeşti mereu de elite, Sahabji Babu. De iniţiaţi. Voi căutaţi indivizii apţi pentru maximum de perfecţiune. Noi căutăm drumul spre conştiinţa de sine cu mulţimile.

— Să lăsăm timpul să verifice Metoda, comandante, spune Tuyen-Ouan.

— În cinstea Metodei voastre, Sahabji Babu..

— În cinstea Metodei voastre, comandante…

Doctoriţa presimte apropierea momentului crucial. Al acelui moment care poate defini sensul esenţial al acestui drum peste latitudini. Musonul foşneşte liniştitor în frunzişul cocotierilor. Oceanul, de cobalt, alcătuieşte un fundal de măreţie absolută. Chemând din eternitate forţa laborioasă a gândirii umane, Naturalistul aleargă interior din dogmă-n dogmă. Din citat în citat. Face un efort deosebit să se poată elibera de bibliografia uriaşă care-i îmbâcseşte memoria. Constată dureros că este robul memoriei, acum, când doreşte să fie liber de ea, să poată asimila datele fundamentale, sau respinge datele necontrolabil ştiinţificeşte. Inginerul pluteşte într-o stare de euforie fizică. Dacă acest bătrân venerabil care se pricepe la domesticit şerpii va stabili câteva lucruri concrete şi controlabile în legătură cu afurisiţii ăia de psyhoni, se cheamă c-au dat cea mai teribilă lovitură a expediţiei. „Biocenoza atolilor coraligeni” o poate studia oricare altă Fosilă de pe glob… Chestia cu psyhonii, însă, o mare… Nu-i displace prezenţa Valentinei şi apreciază că are un bust fenomenal, capabil să-l fericească pe cel mai îndărătnic inginer de pe mapamond.

Pilotul, relaxat, îşi spune: — „Cred că Terenţiu a fost la rându-i un înţelept când a spus: *Homo sum: humani nihil a me alienum puti”*…

— Noi susţinem că sunetul a fost întâia manifestare activă a Fiinţei. Vechii înţelepţi au cunoscut acest sunet şi l-au putut transcrie fonetic. Dacă discipolul îşi îndreaptă voinţa asupra acestui sunet, care există înăuntrul său conform principiului Partea reflectă Totul — prin

controlul corpului, spiritului şi voinţei va putea percepe planul subtil al vibraţiilor emise de structura noastră spirituală… Kabir învăţa ştiinţa sunetului încă din secolul XV la Benares… Voi, dragii mei, nu vă cunoaşteţi corpul. El e capabil de funcţii cu mult superioare celor pe care le folosiţi de obicei. Centrele cerebrale sunt în relaţii cu modalităţi mai subtile ale inteligenţei.

— Cu ceea ce noi numim subconştient şi inconştient?

— Exact, domnule Naturalist. Antrenaţi-l şi-i veţi îngădui să perceapă direct aceste modalităţi subtile…

— Vreţi să spuneţi că aparatura noastră…

— Traduce în imagine ceea ce noi receptăm prin dezvoltarea acestor capacităţi, domnul meu… Studiaţi activitatea glandei pineale… Corpul uman este o prescurtare a universului în înţelesul că toate elementele creaţiei se află în mic concentrate în el. Glanda pineală este lăcaşul entităţii spirituale a omului. Lucraţi cu această glandă, faceţi ca această entitate să ia drumul substanţei cenuşii a creierului şi veţi atinge zonele universalului… Lărgiţi conţinutul uneia dintre legile fundamentale ale Dialecticei… Totul condiţionează Partea… Iubitule Tuyen-Ouan, simt ameninţarea venind către prao… Îmbarcaţi-vă… Voi rămâne încă un ceas cu prietenii mei.

10

Tuyen-Ouan pluteşte spre prao, în mijlocul studenţilor săi, după ce şi-au luat rămas bun şi Doctoriţa simte dureros această despărţire, atribuindu-i semnificaţii deosebite.

Duce cu sine fildeşul conţinând acel manuscris apreciat la valori inestimabile, după ce i-a dăruit Pilotului sabia şi krissul. Există în tot ce s-a-ntâmplat în ultimele ore „ceva” care răstoarnă obişnuitul. O optică stranie şi revelatoare… Este evident că Sahabji Babu a vrut să rămână singur cu expediţia şi se pare că prezenţa Valentinei Van der Verf nu-l deranjează.

— Împreună cu unul din discipolii mei, un inginer strălucit, am imaginat un asemenea aparat, spune Sahabji Babu… L-am şi realizat. Cu mai multă forţă de cristalizare a imaginaţiei… Nu-l folosim… Rămânem totuşi la ideea perfecţiunii umane… La gradul de dezvoltare al ştiinţei omului la care sunt cei din Dayalbagh, maşina aceasta alienează. Împinge spre comoditate. Şi comoditatea ucide ce-am construit în câteva mii de ani… Să ne grăbim, domnii mei. Nu vă pot da decât indicaţii generale… Lăsaţi-mi plăcerea de a vă şti angrenaţi în cea mai fabuloasă căutare a speciei… A adevărului despre ea însăşi… Permiteţi-mi să experimentez două entităţi străine de voi… Una de pe filmul vostru… Şi alta… din India… Aştept…

Inginerul potriveşte casetele cu filmul intitulat „Matematicianul”.

Rulează câteva secvenţe. Opreşte la apariţia acelui personaj cvasi ridicol, Nelu Lupuleţ… Sahabji Babu vorbeşte foarte încet, cu o claritate perfectă a ideilor. Spune că activitatea a ceea ce ei numesc psyhoni este de fapt o emanaţie de radiounde a centrelor vitale solicitate de subiect. Că există o scară diferenţială infinită a personalităţii umane şi cu toate astea există câteva categorii tipologice bine structurate (aici se-ntoarce spre Doctoriţă, îi dă adresa, o roagă să noteze ce spune şi după o verificare de câţiva ani să-i transmită şi lui rezultatele fişelor de observaţie) şi anume: a indivizilor care trăiesc grosier în planul fizic, spectru de culori dense, păstoase, în care materia este vizibilă, nediferenţiată, proiecţia ei în planul radioundelor, al vibraţiilor, deci al sunetului…

… — Iată, stimaţi materialişti că ştiinţa sunetului nu este câtuși de puţin mistică, ezoterică sau mai ştiu eu cum, doar că, pentru a fi protejată de vulgarizare, brahmanii au înconjurat-o de ceremonialul religios…

… deci această proiecţie este monocordă, câteodată distonantă — aha, iată aici un spectru perfect Pranic — aşa numim noi această treaptă de conştiinţă primitivă… Spectrul acesta verde păstos spre verde murdar… Un individ care trăieşte prin sex şi stomac — emisie de radiounde stagnantă, monotonă, discontinuităţi sonore — tipul e departe de subiectul acestei reuniuni… (Naturalistul recunoaşte unul din edilii oraşului, probabil existent într-un protocol de circumstanţă) … Un tip imediat superior este cel al Senzaţiei-Dorinţă. Tipul fixat pe ecran. (Nelu Lupuleţ) recunoaşte Naturalistul. O mai mare luminozitate a psyhonilor, de aceeaşi culoare cu a tipului Pranic… Spectru sonor discordant, contrapunctic, disonant de cele mai multe ori. Dintr-o senzaţie în alta. Dintr-o dorinţă în alta. Dintr-o pasiune în alta. Dintr-un orgoliu în altul. Tipul doreşte să atingă emoţionalul. Stadiul superior al condiţiei Kama (termenii aparţin sanscritei vechi, reflectă însuşiri multiple, dar, domnii mei, îmi face impresia că esenţializând, sunt şi de maximă sugestivitate). Nu reuşeşte, expresia fizică a emoţionalului fiind artele. Probabil scrie poezie. Ori pictează. Probabil prin acest flux şi reflux psyhonii îşi constituie o aparenţă bine mulată pe dorinţă, total neconformă cu fondul. Tipul generează rataţii intelectuali. Perfidia. Poltroneria… Opriţi… Aici… Spectrul acesta de la albastru pur, spre roşu palid… Mental intelectiv… Mare luminozitate… Culori armonice, aproape melodice… Auziţi?! Plexul solar activ… Tipul care generează sacrificiul. Dăruirea… Abnegaţia… Aici staţionează raţiunea. Sinteza. De aici se naşte omul de ştiinţă şi marele artist… El poate fi cult, sau simplu muncitor cu palmele… Ascultaţi?… Conversează cu armonia şi echilibrul… Subliniază evoluţia spre conţinutul total al omului…

Doctoriţei îi dau lacrimile. Pe ecranul „AF” trecuse uşor chipul

Savantului…

11

— Bunule Sahabji Babu, spune Valentina Van der Verf… Oare te superi dacă-ţi cer ca în faţa acestor necunoscuţi să-mi spui adevărul despre mine însumi?

Tăcere. O uşoară ceaţă halucinantă pe conştiinţele celor puşi atât de direct faţă-n faţă cu conştienţa unui adevăr uriaş. Comandantul concentrat în el, palid. Sahabji Babu, cu fruntea plecată. Doctoriţa cu senzaţia unei diferenţieri depline, o acuitate deosebită a percepţiilor, o auto conştiinţă lucidă care-i descoperă propriul univers ca şi când toate stările limfatice, nediferenţiate, sentimentele confuze şi fără contur, gândurile disparate, dorinţele refulate s-ar fi aglutinat pe nişte linii de forţă magnetică, resorbind neesenţialul în aşa fel, încât a rămas predominantă conştiinţa de sine… înregistrează exact fluxul psyhonic iradiat de Valentina Van der Verf pe direcţia Pilotului. Tensiunea acestui flux de-o intensitate feminină răscolitoare.

— Farmecul tău, femeie, se numeşte Mister… Păstrează-ţi-l, spune Sahabji Babu şi ochii Valentinei Van der Verf dobândesc brusc o strălucire fascinatorie.

12

— Dumnezeule, şopteşte Doctoriţa.

Sahabji Babu face semn să i se orienteze grila spre frunte. Ecranul sensibilografului (cuplat de Inginer la cinemafonosens) este invadat de o mişcare psyhonică în flux continuu pe o helicoidală apropiată de mişcarea pulberilor cosmice, iradiind culori cvasi necunoscute, ca acele reverberaţii de lumină rece, de natură electrică, ale aurorelor polare. Se disting sunete de o armonie celestă şi, spre stupefacţia celor prezenţi, în faţa ecranului se conturează flori necunoscute, în continuă vibraţie, de acelaşi colorit sublim, emanând miresme suave, necunoscute. (Pilotul se detaşează în sine, devine el însuşi armonios şi recunoaşte acest „dublu” al înţeleptului, îi recunoaşte esenţa întâlnită pe fundul lagunei.)

— Când ştiinţa va descoperi proprietăţile şi influenţa radiaţiilor solare, ale radioundelor coroanei solare asupra omului şi activităţii lui, atunci ne vom, putea explica mai clar acest domeniu al Manasului superior — al conştiinţei pure — pe care l-aţi văzut, spune Sahabji Babu… Sper că aceste aparate nu vor folosi la înrobirea conştiinţei, ci la deplina ei eliberare, domnii mei…

Se ridică uşor, în timp ce de la prao vine spre ţărm piroga rămasă la apă.

— Comandante, eşti totuşi nemulţumit, zâmbeşte înţeleptul.

— Căutaţi individul apt pentru maximum de perfecţiune… îl iniţiaţi în tainele yoghinice — în această splendidă ştiinţă a sunetului (Sahabji Babu se-nclină) îl faceţi un înţelept… Dar cui au folosit înţelepţii voştri până la crearea acelui microunivers care este Dayalbaghul, bunule Sahabji Babu? Lor!… Discipolilor!… Castei… Noi încercăm drumul către conştiinţa de sine cu masele largi…

— Anevoios şi nesfârşit drum, Pilotule…

— Am urcat scara evoluţiei pe clase, în interiorul naţiunilor, intervine Naturalistul… —

— Astăzi voi nu mai aveţi clase şi mâine… mâine nu vor mai rămâne decât Oamenii, şopteşte Sahabji Babu… Atunci?…

Naturalistul nu sesizează întrebarea. Îşi urmează monologul, uşor crispat…

— Clasele ne-au potenţat în permanenţă… îmi pare că interdependenţa Biogeografie-Ecologie poate da naştere unor raţionamente viabile… Animalele epuizează posibilităţile de adaptare, apoi pier. Omul epuizează sistemele sociale, ridicându-se ca indice de masă pe trepte din ce în ce superioare… Aici mergem noi pe drumul bun şi aici aţi greşit voi, înţelepţii Indiei… Cochetaţi cu universul, în vreme ce paria n-a trecut dincolo de vremea învăţatului Kabir. Recunoaşteţi, Sahabji Babu, că, după ce vom ridica la superlativ nivelul mediu al naţiunii, vom avea timp să ne apropiem de tot ce astăzi ne pare atât de depărtat şi straniu?

— Atunci, poate, cunoscând Omul, veţi greşi mai puţin faţă de el şi de voi, domnule Naturalist. Să convenim că şi noi şi voi nu urmărim în esenţă decât Perfecţiunea. Şi să lăsăm timpului meritul de a verifica Metoda… Vă voi păstra o amintire neştearsă… A fost scris în stele să ne-ntâlnim aici, pe acest atol minuscul… Să mulţumim destinului pentru raţiunea lui generoasă… Vi-l las aici pe nobilul Majunga… Ah!… Iată-l!… Sunt sigur că vă va ruga să-l opriţi cu voi… Cunoaşte ca nimeni altul speciile Madagascarului şi istoria lor… Veţi face un act de dreptate, redându-i patria…

Se-nclină uşor. Fără să se mai întoarcă, se-ndreaptă spre piroga din care coboară Majunga…

…După un ceas prao-ul „Libertatea” abia-şi mai penelează pânzele albe pe fondul de azurit al cerului. Doctoriţa îl priveşte dispărând sub orizont, cu un sentiment puternic de regret, în vreme ce deasupra insulei se ţes draperiile grele ale norilor de ploaie… Din larg, aduse de muson, vin aceleaşi miresme grele de alge, de sare, de vanilie şi mirodenii împreună cu huila, cu foşnetul valurilor şi cârdurile de peşti zburători.

13

După ploaie, în faţa cortului laborator. Pilotul citeşte jurnalul intim al căpitanului Joseph d'Ormesson, comandantul vasului naufragiat. Valentina Van der Verf tolănită în nisip, cu ceafa rezemată de-o stâncă, în acelaşi costum de baie, alb. O atmosferă stranie, un fel de obsesie colectivă, căreia îi dă glas Naturalistul.

— N-am să-nţeleg niciodată cum de-a putut înregistra sensibilograful imaginea acestui Joseph d'Ormesson… Sahabji Babu ne-a lăsat la fel de neştiutori ca şi până acum…

— În insule circulă credinţa că lucrurile păstrează ceva din personalitatea celor care le-au folosit, spune leneş Valentina Van der Verf… Ştiu şi eu… Poate se impregnează de acele radiaţii subtile… Dar să ascultăm, domnilor… Este o poveste dacă nu inedită, măcar tragică…

Joseph d'Ormesson, marinar din tată-n fiu, crezuse în rolul civilizator al Franţei. Luase calea celor mai îndepărtate colonii. Încă din 1894 comanda fregata „L'Hirondelle" pe care Gallieni o hărăzise patrulării în delta tonkineză şi aprovizionării forturilor riverane izolate. Cunoscuse oameni de valoarea unui Lyautey şi a guvernatorului de Lanessan. Dar mai ales cunoscuse intriga, invidia şi birocraţia sufocantă a administraţiei coloniale. Tembelismul autorităţii rutiniere. Ferocitatea capitalului. Joseph d'Ormesson participase la luptele împotriva marilor şefi de piraţi chinezi Luong-Tam-Sy şi Ba-Ky… Zi de zi, an de an îşi spulberase, iluziile. În locul cinstei, raptul, în locul mesianicului civilizaţiei, perdiţia, casele de toleranţă, bolile sociale, ignoranţa şi crima organizată în raţiune de stat. Începuse să bea. În ascuns fuma opium. O dansatoare malaeză de şantan îi devenise amantă. Îi prepara băuturi euforice, din plante necunoscute… Cu o sinceritate copleşitoare Joseph d'Ormesson notase acolo, pe filele gălbejite, cu hârtia aproape carbonizată, toată drama unui ofiţer cinstit, martor dezgustat al propriei lui descompuneri. Apoi, ordinul de a transporta în Franţa comoara prinţului Tay-Den.

Pilotul răsfoieşte filele, îngândurat… Se opreşte la ultimele două. Scrisul până atunci pedant, uşor tremurat, devine pieziş, cu întortocheli, ştersături şi pete de cerneală. Pilotul îl descifrează domol, cu pauze lungi.

„**23 Decembrie 1900**… Am r*idicat punctul prin hublou. Biata „L'Hirondelle". Aleargă bezmetică în largul Seişelor, purtând între borduri comorile lui Tay-Den, fie blestemat în vecii vecilor. De aseară sunt prizonier pe propriul meu vas. Echipajul e în dubiu. Mi-o spune credinciosul Pierre, ordonanţa. Rebelii au dezarmat oamenii şi i-au închis în cazarmă. Pe ofițeri i-au debarcat pe o insulă locuită de câţiva plantatori portughezi… Nu îndrăznesc totuşi să mă ucidă. De când am îmbarcat lăzile în cabina mea, demonii au pus stăpânire pe fregată. Până şi ofiţerii au priviri halucinate. Am dublat santinelele… Poate am greşit, aţâţându-*

i… Canalia este şeful de echipaj, bruta de Leclerc… Cine m-a pus să-l accept când Duval mi-a atras atenţia cu cine am de-a face?… Prizonier pe propriul meu vas. Iată cum îmi închei cariera — şi abia împlinesc 35 de ani. Măcar onoarea drapelului s-o fi putut păstra, dacă onoarea omului am călcat-o în picioare. Ce-a vrut Bonnel cu toate poveştile lui halucinante? Ce-nseamnă acest bilet scris de el (îi recunosc literele ascuţite) în care mă avertizează să schimb capul cu 180o şi să debarc toate astea la pagoda Tay-Den, acolo de unde el şi-a luat colţul acela de elefant???!…

24 Decembrie 1900. *Am luat hotărârea să rezist singur. Rebelii nu vor trece decât peste corpul meu… Leclerc e o brută sinistră. Împinge vasul spre zona recifelor de vest. Inconştientul. Aleargă sub vânt, cu toate pânzele… Am să sigilez peste câteva clipe butelia cu însemnări. Rog pe bunul Dumnezeu să aibă grijă de sufletul meu păcătos, dar credincios Franţei până la ultima picătură de sânge a acestui trup ros de opium, băutură şi friguri galbene. Facă Domnul ca butelia să ajungă în mână unui om de inimă. Ascultă, călătorule neştiut, rugămintea din urmă a unui marinar pus în faţa conştiinţei lui. În apropiere de Brest, spre ocean, străjuieşte* Fort du Diable!… *Care marinar nu-l cunoaşte?… Deasupra fortului, într-o veche casă de ţară cu viţa căţărată pe spaliere trăieşte Marie d'Ormesson, văduva căpitanului de lungă cursă Armand d'Ormesson… Marinar necunoscut, un frate pierdut în mare, un camarad ajuns hrană peştilor te roagă să faci să ajungă conţinutul acestei butelii bătrânei Marie d'Ormesson din Brest-Franţa — la* Fort du Diable. *Primeşte mulţumirile mele şi fii fericit. Ostaşii Franţei şi-au făcut datoria până la capăt. Trec mai jos numele trădătorilor. Să fie blestemaţi:*

— A. Leclerc, şef de echipaj, mutat disciplinar de pe distrugătorul „Orion".

— J. J. Montand, armurier.

— M. Kessel, cambuzier.

Cu…"

O zgârietură. O pată de cerneală. Atât. Pilotul revede filmul terifiant al adâncurilor. Scheletul străpuns de baionete. Craniul — izbit în tâmplă. Interiorul cabinei martor al luptei înverşunate dată de căpitanul de fregată Joseph d'Ormesson din Brest… El singur şi Naturalistul pot întări adevărul mărturisirii sfâşietoare a ofiţerului francez. Ciudat… Cât de omeneşti, cât de vii, cât de aproape i se par acum sinistrele rămăşiţe pământeşti îngropate în adâncul lagunei.

— Iată-mă deci singură, săracă, părăsită în mijlocul oceanului.

Valentina îi caută privirea. În ochii ei negri, fără fund, se oglindesc salcâmii umbreloşi, culorile savanei înaintea apusului, răsăritului lunii în ţara Unyanyembe, tinereţea lui, patimile de-atunci, gustul parfumat, ameţitor al buzelor Valentinei, sânii şi coapsele ei elastice,

care stăruie în fiinţa lui cea mai intimă şi sub dogoarea soarelui ecuatorial reînvie mai puternice decât oricând. Valentina are intuiţia momentului.

— Iubitule!

În kisuaheli cuvântul are rezonanţe tulburătoare. Mai ales rând este rostit sălbatic de gura însângerată a femeii pe care a iubit-o până în pragul crimei.

FOUR ÎN HAND!

1

Ceasul „Paul Garnier” din cabina lui Barbă Roşie, comandantul vasului „Jamaica” sub pavilion panamez, se oprise la orele 18 şi 37… Mc Cow atârnă cu capul în jos, priponit de picioare într-un cârlig al tavanului. Cămaşa tropicală numai zdrenţe lasă să i se vadă umerii atletici, acoperiţi de pete vineţii. Faţa congestionată, cu ochii gata să-i sară din orbite, păstrează încă urme de voinţă şi stăpânire de sine. Don Alvez, răsturnat în fotoliul slinos, îi povesteşte ceva cu glas moale. La răstimpuri plimbă lama unui cuţit prin flacăra unei maşini de spirt. O atinge fulgerător de carnea businessmanului, absorbind cu satisfacţie mirosul uşor de ars care stăruie în cabină.

— Să fii mulţumit, Mc Cow, că n-ai căzut în mâna şefului, rânjeşte după o nouă operaţie care-i smulge prizonierului un geamăt confuz… Selim Ben Raschid III e mult mai rafinat decât mine… Ei?… Semnezi cecul?

Se aude ploaia cotidiană ropotind pe tăbliile metalice ale punţii… Don Alvez îşi răsuceşte prizonierul legat cu mâinile la spate, întâlnindu-i privirea.

— Credeam c-ai murit, Mc Cow…

Omul are ceva de psihopat. De obsedat. Monologhează în şoaptă, ca şi când s-ar destăinui…

— De când ai venit pe insulă, n-ai făcut altceva decât să-nfuleci… Eu unul voiam să devin om cinstit. Aveam hanul. Aveam plantaţia… Puteam să-mi văd de cocoşii mei de luptă, de micile mele pasiuni, fără să-mping riscul acolo unde-l împinge şeful… Nu m-ai lăsat. Ai ruinat douăzeci şi unul de plantatori, fără să-l mai adaug pe Van der Verf… Mâine, poimâine îmi venea rândul…

Mc Cow se crispează încercând să ridice privirea spre ceas. Don Alvez îi dă un picior în frunte. Corpul solid pendulează, rotindu-se când spre stânga, când spre dreapta.

— Ce obicei idiot aveţi voi monopoliştii, dragă Mc Cow… Doriţi neapărat ca fiecare om să joace numai aşa cum îi cântaţi… Nu vă gândiţi la personalitatea altora. La liberul arbitru… Selim Ben Raschid III a-nceput să gândească la fel ca tine… Vrea export de „abanos” din ce în ce mai gros… înainte câştiga zdravăn şi la femei… Aşa şi tu. Visezi numai plantaţii de cauciuc… Dracu să te ia… Mie-mi place negoţul cu cacao… Cu paciuli… Mă omor după cocoşii de luptă… Ah, Mc Cow, cocoşii ăştia de luptă. Ce personalitate… Ce demnitate… Nişte adevăraţi hidalgo, Mc Cow… Am să te jupoi de viu,

neghiobule!… Acum ai înţeles cu ce se ocupă „Jamaica”?…

Îl apucă de mijloc, oprindu-i balansul.

— Te-ai săturat de stat cu capul în jos?… Răspunde-mi o singură vorbă, Mc Cow, prietene, că altfel…

În clipa aceea uşa cabinei se smuceşte scurt. Intră papa Lyautey învăluit într-o aversă de ploaie. Don Alvez rămâne cu ochii holbaţi. Înainte de a putea schiţa un gest de apărare, papa Lyautey îi propteşte ţeava pistolului în piept.

— *Parbleu,* hangiu afurisit… Mucles, că-ţi vâr tot încărcătorul în bojoci. Credeam că ţi-am venit de hac… Ai ţeasta ca o carapace de broască ţestoasă. Întinde labele… Aşa… Cred că poliţia din Rio o să-mi pupe tălpile, când te-oi expedia ramburs…

Tot bodogănind îi pune cătuşele speciale din sârmă de oţel. Scoţându-şi batista i-o înfige între dinţi… Toată operaţia durează câteva secunde.

— *Milledious,* puişorule!… Nu te strâmba… E curată… N-am mai avut guturai de nu ştiu când… Ce-ai rămas afiş? Oriunde te aşteptai să ne întâlnim, numai aici nu…

La aceste cuvinte don Alvez îşi revine fulgerător. Cu o mişcare scurtă ridică pumnii încătuşaţi, trântindu-i în tâmpla lui papa Lyautey. Luat prin surprindere şi lovit magistral, francezul se clatină pe picioare, scăpând pistolul. Don Alvez îşi scuipă căluşul. Se apleacă să înhaţe arma. Mc Cow, asistent neputincios, îşi strânge picioarele. Şi le destinde într-o detentă puternică, izbindu-şi fruntea în obrazul lui don Alvez. Îi rupe cartilagiile nasului.

— Repede, Lyautey… Din clipă-n clipă se-ntoarce bruta de Barbă Roşie.

— *Pocap de Dious*… Neghiobul era să strice tot businessul.

Tabără asupra portughezului ameţit, aplicându-i de două ori patul pistolului peste bandaj, cu atâta elocvenţă, încât don Alvez se prăbuşeşte fără un scâncet. Scoate un cuţit cu care spintecă tapiţeria fotoliului. Smulge un smoc de iarbă de mare pe care-l vâră în gura împricinatului… îl leagă cu batista peste gură.

— *Mordious,* Mc Cow… S-ar părea că te afli într-o situaţie puţin cam delicată. Antropofagul voia să te facă friptură. O clipă, gentleman, să-l vâr pe dumnealui sub masă. Iată ce-nseamnă să-ţi introduci nasul acolo unde fierbe oala altora.

— Fără predici, Lyautey.

Peste puţină vreme Mc Cow zace întins pe covorul răpănos de iută, reglându-şi respiraţia.

— …Pentru un businessman eşti grozav, Mc Cow… Pe onoarea mea… Ia uite?! Ţi-a verificat conştiinţa cu un cleşte înroşit. Haide! Scoală! Se-ntoarce Barbă Roşie. A stopat maşina… Te pomeneşti c-am ajuns?!

Muşcându-şi buzele, Mc Cow se ridică în picioare. Înhaţă unul din scaune. Papa Lyautey trece în spatele uşii. Se aud paşi grei. Înjurături scârnave la adresa tuturor mecanicilor idioţi din lume. A fabricilor de injectoare şi căldări marine. A fochiştilor, mamelor şi târfelor care trăiesc cu toate spurcăciunile astea. Paşii se opresc în faţa uşii. Şovăie. Se depărtează spre pupa, bocănind.

— Noi l-am fi tratat mai blând, decât o s-o facă cei de jos, râde papa Lyautey într-un dinte.

Trăsăturile i se aspresc. Se întoarce spre american.

— Mc Cow, mi-ai dovedit că eşti bărbat...Ajută-mă să trimitem la fund hardughia asta împuţită… Avem cu noi o pneumatică în care-ai să-ncapi şi tu… „L'Hirondelle" va rămâne s-o disputăm mai târziu.

— *Well!… Go ahead*, Lyautey!… Este întâia oară când simt că trăiesc de când îmi târăsc zilele pe insula asta păcătoasă.

2

Dezbaterile din cambuză au fost economice, întrunind două voturi contra unul, pentru soluţia radicală. Croissy voia să predea „Jamaica" cu proces verbal în regulă vasului de poliţie francez „Ariel" afiliat „Interpol"-ului secţia „sclavi şi stupefiante", aflat la două ceasuri de drum. Papa Lyautey susţine că n-are niciun rost să încarce dosarele „Interpol"-ului şi aşa supraaglomerate, nici fondurile nenorocite ale penitenciarelor, de vreme ce le stă la-ndemână arhiva fără posibilităţi de consultare a oceanului. Lui Mc Cow îi place comparaţia oceanului cu o arhivă. Optează pentru această soluţie.

— Lyautey, spune-mi în câteva cuvinte cum de eşti la bord, şi care este situaţia în general… De unde până unde te interesează „L'Hirondelle"?… Să mă ia toţi dracii dacă nu te credeam un căpitan de vas, pensionar, puţin cam ţăcănit…

Papa Lyautey râde mânzeşte. Îşi plimbă raza lanternei peste aparatul de radio portativ. Peste hartă, sextant şi faţa congestionată a cambuzierului prizonier. Mc Cow şuieră cuprins de admiraţie.

— Dacă ai lucra pentru C.I.A., pe onoarea mea, astăzi ai fi acţionar la „Goodyear"… În America, oameni ca tine se plătesc în aur.

— Prefer să rod dosare, dar să rămân în Franţa… Chestia cu „L'Hirondelle" rămâne pentru mai târziu. Deocamdată apucă pistolul ăsta şi fără nici o milă. Croissy, împachetează totul… Peste un ceas se lasă întunericul. Eu aşez explozibilul în cală. Reglez ceasornicul pentru ora 20,00… Atunci „Ariel" va fi în vedere… Asta-i… Nelegiuiţii ăştia au pomenit ceva de un prao şi de expediţia ştiinţifică… *Parbleau*… Numai să nu ajungem prea târziu…

După o clipă de meditaţie.

— Mc Cow… Cred c-ai s-o întâlneşti cât de curând pe Valentina Van

der Verf… Să-mi razi barbetele dacă acum n-are să fie mai înţelegătoare... Întrebarea se pune în felul următor: scapă sau nu, Barbă Roşie?… Dacă nu şi pe sfântă Cristina — cred că cei de jos au să-i facă de petrecanie, atunci totul depinde de cine va intra în cabina lui… *Mordious! Milledious! Pocap de Dious*… Lyautey, ai început să te tâmpeşti… Don Alvez, cu gabrioletele la mâini, are să ne dea de gol.

De undeva din măruntaiele vasului răsună câteva împuşcături surde.

— Repede, Croissy… Explozibilul şi mecanismul… După mine, Mc Cow… Acum ori niciodată.

3

Socotelile făcute de papa Lyautey par să se rezolve fără introducerea necunoscutei, surpriză. Ploaia atinge apogeul. În afara omului de la comandă, care fumează fără să se sinchisească de ce se-ntâmplă pe vas, puntea este pustie. Francezul se târăşte în spatele unui spirai, iscodind orizontul cenuşiu al oceanului.

— *Parbleau,* Lyautey prietene… Nu eşti chiar atât de prostănac cum te credeam… Iată stâncile Hovas… Iată atolul Sf. Dominique…

— Ei, Lyautey? Ce faci acolo? Se aud răcnete din sala maşinilor.

— Iată-mă!… Trap în cabina lui Barbă Roşie… Să-l scoatem pe don Alvez şi să-l ducem în cambuză.

Cei doi bărbaţi se furişează în lungul cabinelor, oprindu-se din când în când să asculte zgomotele suspecte. Îl găsesc pe don Alvez cu sângele închegat pe faţă, rostogolit până-n dreptul uşii, chinuindu-se să se ridice în genunchi. Mc Cow îl înhaţă de picioare. Lyautey de subţiori. Când ajung în dreptul cambuzei, uşile tambuchiului sunt smulse brutal şi Barbă Roşie sângerând ca o vită înjunghiată dă buzna pe punte, cu pistoalele fumegând. Se întâlneşte nas în nas cu Mc Cow. O directă a americanului repezită în bărbie îi închide maxilarele, trimiţându-l la podea. În aceeaşi clipă ţâşnesc urlând pe tambuchiu, doi indivizi răpănoşi, cu ochii injectaţi şi tricourile vărgate de marinar îmbibate de sudoare. Sunt înarmaţi cu răngi de fier, stropite de sânge.

— *Mordious!* scrâşneşte papa Lyautey, dându-i drumul lui don Alvez… Mc Cow, curăţă pe oricine încearcă să-şi scoată tigva… Croissy!… La mine!…

Cei doi bandiţi cad sub gloanţele trase de Mc Cow. Unul din ei rămâne ţeapăn. Al doilea, după ce face pe mortul, se zvârle pe scările tambuchiului, răcnind ca din gură de şarpe. Mc Cow se repede pe urmele lui. Papa Lyautey îl prinde de cot, oprindu-l:

— Lasă prostiile, Mc Cow… Altădată să-ţi revizuieşti tirul… Ţine încă două încărcătoare, Croissy prietene, aleargă la prova şi dă drumul pneumaticei. Eu mă sui la comandă să văd ce se poate face.

Un glonţ tras de Barbă Roşie, care-şi revenise, îi curmă limbuţia,

înfigându-i-se în antebraţul stâng. În aceeaşi secundă pe uşa tambuchiului năvăleşte o hoardă întreagă, scoţând răcnete înfiorătoare şi împrăştiind miros de băutură. Lyautey face un salt, ajungând în dreptul lui Mc Cow. După un foc dens tras din pistoalele automate de calibru greu, cei doi bărbaţi se avântă pe scara care duce la comandă. Omul din timonerie ştersese putina. Puntea de comandă bătută de averse, pustie… Hoarda de marinari ciuruită o clipă, invadează puntea… Croissy profită de faptul că atenţia echipajului este atrasă în altă parte. Dă drumul buteliilor cu aer comprimat. Zvârle pneumatica peste bord. Ascuns după cabestan filează saula. Se pregăteşte s-o lege de suportul clopotului de alarmă. De sub husa unei bărci de salvare se iveşte o căpăţână pătrată, plină de furuncule, în urma căpăţânii se prelinge un trup scund, vânjos, prevăzut cu două mâini goriloide. Furişându-se în lungul copastiei, degeneratul se pregăteşte să-i sară în spate. Un glonţ tras de pe puntea de comandă i se înfige în ceafă… Papy, marinarul însărcinat să pregătească baleniera, cade fără un scâncet, chircindu-şi de câteva ori picioarele crăcănate. Croissy se-ntoarce spre Lyautey. Îi face un semn de mulţumire. Încalecă copastia încărcat cu întreaga aparatură.

— Cap de teuton, zâmbeşte Lyautey crispat, văzându-l cum dispare greoi ca un urs… Haidem, Mc Cow! După ce-o să curăţim puntea de câţiva nemernici, te invit la o partidă de înot… Apără scările până când îmi fac datoria.

Glonţul tras de Barbă Roşie îi găurise muşchiul antebraţului, fără să atingă osul. Rana este dureroasă, nu insuportabilă. Îşi consultă ceasul brăţară. 19.25… Nimic la orizont… Fixează mecanismul de explozie la 19.30… Ataşează încă trei pachete de explozibil, la maşina infernală. O leagă cu o coardă de nylon, dându-i drumul pe unul din spiraiurile maşinilor.

— *Mordious, amici,* încărcătura asta e capabilă să-l arunce în aer şi pe *Morne Sechelloys*… Mi se pare că recunosc glasul satirului din Argenteuil… Mc Cow, băiatule, s-o ştergem până când n-o să ne sară-n cap toată cloaca de pe „Jamaica”…

Fără să mai aştepte răspunsul americanului îşi scoate vestonul, îmbrobodind cu el telegraful din tribord. Îşi vâră pistolul în buzunarul din spate al pantalonilor. Încalecă copastia şi se zvârle în ocean printr-o săritură de maestru. Mc Cow îl urmează fără să pregete. Amândoi se scufundă la adâncime, ieşind la câţiva zeci de metri departe de „Jamaica”. Deodată vasul se umple de răcnete. Se desluşesc paşi grei duduind pe scările de metal. Câteva focuri de pistol trase la-ntâmplare. Apoi o ploaie de gloanţe ciupeşte apa în jurul celor doi înotători.

— *Mordious,* Mc Cow… Dacă afurisita aia de maşinărie…

…O detunătură formidabilă spintecă clăbucitul monoton al ploii.

Coşul vasului varsă o trâmbă de scântei. Smuls de o mână nevăzută, descrie o traiectorie largă, căzând în ocean, în vreme ce „Jamaica” îşi cocoşează suprastructura într-o convulsie plină de scrâşnetul fierului torsionat, de zgomotul plăcilor metalice sărite din nituri, de clocotul apelor năvălind în interior. După câteva secunde de nemişcare „Jamaica” se rupe în dreptul cuplului maestru, cufundându-se cu repeziciune. Prova şi pupa îşi scot carenajul plin de scoici deasupra oceanului. Clăbuci. Spumă. Valuri. O microsecundă şi cele două părţi extreme ale vasului imploră cerul. Dispar subit, aspirate de arhiva lichidă, fără arhivari şi fără memorie.

4

Aversele de ploaie răpăie insistent pe pânza cortului-laborator în care Naturalistul discută aprins cu paleontologul Majunga.

— Nu-mi închipuiam că inconştienţa omului poate merge atât de departe, spune Naturalistul, încât să distrugă o specie, fără să gândească la istorie… În definitiv, la responsabilitatea faţă de planetă. Drontul, a cărui urmă se pierduse încă din secolul XVII ori XVIII, a fost redescoperit prin 1967 de unul din cei mai stimaţi profesori ai mei…

— Naturalistul Dan Corbea, spune Majunga.

— Exact… De unde ştiţi?

— Într-un fel mi-a fost naş… Datorită lui şi doctoriţei Stela Boldur din echipajul celuilalt „Pescăruş albastru”, exist…

— Sunteţi deci…

— Majunga, fiul nobilului hovas Rabezavana din Madagascar.

Naturalistul este vădit emoţionat. Îşi strâng mâinile cu căldură.

— Planeta a-nceput să fie mică, şopteşte Naturalistul.

— Suficient de mare totuşi, să ne-ncapă pe toţi… Şi toate speciile ei rarisime…

— Drontul trebuia ocrotit, oftează Naturalistul… Dacă revistele de specialitate, voi, oamenii de ştiinţă autohtoni, întreaga lume ştiinţifică ar fi protestat, astăzi…

— Stimate colega, răspunde Majunga în franceza lui stranie. La masa de adio, nu mai departe decât acum câteva ore, ai adus în discuţie raporturile interdependente Biogeografie-Ecologie. Eu nu sunt comunist, pentru că sunt nobil şi nu mă pot identifica soluţiilor radicale pe care le propovăduiţi. Consider însă neocolonialismul, sălbăticia aceasta a capitalului străin, ca pe cea mai gravă plagă a contemporaneităţii. Iată cui se datoreşte dispariţia Drontului… „American Museum Ltd.” a plătit unor inconştienţi câteva sute de mii de dolari şi a luat o pereche, înainte de clocire, s-o transporte într-o Grădină zoologică din Miami. Smuls din mediul lui ancestral, Drontul s-a sinucis prin inaniţie… Curios, domnul meu. Pentru crimele

mărunte există un cod penal arhi-abundent la toate naţiunile… Nu există încă un cod penal pentru crimele săvârşite împotriva popoarelor. Continentelor… Şi-n deosebi ale celor săvârşite împotriva naturii… S-a cucerit Luna şi unele din popoarele care navigă în Cosmos poartă în istoria lor stigmatul negoţului cu sclavi. Pe-al înrobirii şi secătuirii Africii… Dar astea sunt alte probleme, domnul meu… În adevăr… Ar trebui să protestăm violent împotriva vânătorii abuzive din helicopter. Împotriva pescuitului electric şi prin radio-unde… Să salvăm fauna Africii. Fauna endemică a Madagascarului. A Seişelor… Toate speciile rare, pe cale de dispariţie.

— O necesitate de înaltă etică… Consider necesară o comisie a rezervaţiilor mondiale, cu un corp de pază helicopurtat…

— Aprobat, se-nflăcărează Majunga.

Becul puternic îşi revarsă lumina peste aparatajul nichelat. Peste rafturile pliabile înţesate cu borcane închise ermetic. Naturalistul a uitat radical aventura lui interioară legată de „L'Hirondelle", ultra laborator şi deliciile Valentinei Van der Verf. Îşi urmează gândurile cu glas tare:

— Da! Da!… Ai dreptate, colega!… Biogeografia va trebui să-şi modifice structura în mod radical… Asta la capitolul OM… Savantul mi-a pomenit adesea de raporturile dezastruoase stabilite în fostele ţări coloniale între posesorii de capital şi biotopul autohton.

— În această călătorie vei aduna argumente irefutabile în legătură cu identitatea societăţii umane de aici şi „Biocenoza atolilor coraligeni"… Colega!

— Domnul meu.

— Colega… Pentru că te văd atât de entuziasmat faţă de sacrele monumente ale naturii…

— Mă onorezi.

— Pentru că datorez încă recunoştinţă echipajului celuilalt „Pescăruş albastru", care-a făcut un atât de semnificativ popas în Madagascar…

— Domnul meu, profesorul Dan Corbea şi doctoriţa Stela Boldur-Bogdan vor fi emoţionaţi…

— Îţi voi face o confidenţă de maximă importanţă. De uluitoare importanţă.

Naturalistul îşi tamponează fruntea acoperită de sudoare.

— Mă copleşeşti, colega, răspunde răguşit.

— Grupa peştilor *Osteichthyes* — subclasa *Crossopterigieni,* şopteşte conspirativ paleontologul.

Naturalistul înregistrează un şoc care-i crispează trăsăturile.

— *Latimeria chalumnae,* abia articulează, sugrumându-se.

Majunga confirmă cu un semn al capului.

— Consideraţi dispăruţi… Exemplarul prins în 1938?… Grupă bine

dezvoltată în devonian şi carbonifer?

— Da! Da! Da!

— Ştii undeva?

— Da!

Naturalistul îi acopere gura cu mâna… Apoi…

— Colega… Iubite colega!… Iată-mă consolat. De toate rătăcirile mele. Îţi dai seama ce-nseamnă un film submarin avându-l drept protagonist pe misteriosul şi arhaicul strămoş al amfibienilor?!

Îl ia de braţ. Îl trage în faţa hărţii Oceanului Indian, spânzurată de unul din pilonii telescopici ai cortului.

— Să stabilim zona, iubite colega Majunga…

…O bubuitură puternică pătrunde răbufnit prin pânzele dense de ploaie. Cei doi oameni de ştiinţă se privesc miraţi. Dau năvală afară din cort… Disting silueta frântă a unui vas mistuindu-se cu repeziciune în adâncuri. Crestele înspumate însemnând locul naufragiului.

— La yacht!… La yacht!… le strigă Pilotul ieşit pe coca „Pescăruşului albastru”… Hei, Valentina!… Oameni la apă!…

— Oameni la apă, repetă mecanic Naturalistul, repezindu-se spre locul de ancorare al yachtului, urmat de Majunga şi Pilot.

Pilotului îi trebuieşte un minut să dezlege parâmele, să ridice vela şi să înhaţe echea. Paleontologul hovas se dovedeşte un marinar înnăscut. Pilotul îi lasă în grijă şcotele. Din cabina yachtului îşi face apariţia stăpâna vasului. Cu musonul travers cântând în pânze, cu etrava spintecând hula, bandat mult în tribord, yahtul ia largul.

5

Valentina Van der Verf se ţine de straiul care ancorează catargul la prova. Ploaia caldă îi biciuie obrazul, psalmodiind mărunt şi sonor pe gluga cerată a pelerinei. După ce scrutează îndelung cenuşiul oceanului, lăsându-se stropită de valurile sparte sub etravă, se întoarce lângă Pilot. Calcă uşor pe marginea bordajului, gata să se prăbuşească la cea mai mică înclinaţie neprevăzută.

— Valentina!

Femeia îşi ridică ochii încercănaţi, grei de întrebări, de incertitudini… îi zâmbeşte vag. Ajunsă lângă el i se adună la piept, căutându-i privirea.

— Ştefano!… Nici măcar o noapte n-ai vrut să petreci cu Valentina ta… Alah!… Cui mă laşi, iubitule?!… Poate mării, Ştefano!

Izbucneşte într-un râs sălbatic. Îl încleştează brusc într-o îmbrăţişare paralizantă. Atunci când el scapă echea, clătinându-se gata să se prăbuşească, Valentina o izbeşte cu piciorul. Yahtul se răsuceşte sub vânt cu pânzele fâlfâind. Se bandează cu catargul înclinat spre creasta

valurilor. Majunga dă drumul şcotelor. Sare în celălalt bord. Cu un efort puternic Pilotul o frânge în braţe. Apucă echea cu stânga. Prova linge reciful. La câţiva centimetri de vârful bompresului. Musonul cade pe velă. Yahtul se redresează cu un ruliu savant;

— Valentina, Valentina, o mustră Pilotul blând. Îi mângâie obrajii uzi de ploaie şi lacrimi… Haide!… Trecutul ne aparţine numai nouă… Îţi mai aduci aminte, Valentina?…

Glasul Pilotului coboară într-un murmur abia desluşit, acompaniat de vânt, de apa bulbucind sub chilă, de vuietul valurilor izbindu-se în ţărmul îndepărtat acum.

— Da, Ştefano!… îmi aduc, îngână Valentina muzical în kisuaheli, petrecându-i braţele pe după gât… Iartă-mă!

Închide ochii. În gene îi stăruie stropi de apă. Buzele cărnoase, roşii, întredeschise, aşteaptă lacome sărutul amantului de atunci… Sărutul nu întârzie să vină… Fierbinte şi răscolitor, la fel de pătimaş ca-n nopţile a căror aducere aminte o cheamă amândoi…

Naturalistul îi priveşte mirat Se-ntoarce zâmbind spre Majunga, arătându-i în depărtarea încenuşită, ţesută diagonal de zăbrelele ploii, un punct minuscul săltând pe spinarea hulei.

— Pare o barcă! Ce zici, colega?…

6

Ploaia. Musonul în vele. Etrava spintecând hula.

— O barcă foarte joasă, spune Majunga… În stânga ei, la câţiva zeci de metri, doi înotători… Dacă strângem vântul, îi salvăm înainte de a fi ajunşi de ambarcaţia cealaltă… Îşi face mâna streaşină. Se pleacă mult peste bordaj… Răcneşte din răsputeri:

— Hei, voi din apă!… Atenţie!… Rechinul!

La auzul cuvântului, Naturalistul se-nfioară. Îşi întoarce privirea timorată în direcţia arătată de braţul întins al paleontologului.

— Ai ocazia să vezi foarte de-aproape un *Prionace Galuca,* marele rechin albastru, îi spune Majunga, dezbrăcându-se rapid.

— După mărimea înotătoarelor pectorale, aduce mai mult cu *Charcharias.*

Gol, cu trupul atletic şfichiuit de ploaie, ţinând krissul malaez în dinţi, Majunga se tupilează la prova… Nu rămâne din el decât un vânător primitiv, gata să se repeadă. Urmăreşte cu pupilele mărite înotătoarea dorsală care se apropie cu viteză de cele două victime. Auzind părerea Naturalistului, îşi scoate krissul dintre dinţi, repezindu-i peste umăr.

— Rămân la opinia mea. Este un *Prionace Galuca* şi încă unul de cel puţin doisprezece metri…

…Valentina auzise strigătul de prevenire. Se ridică în picioare.

Smulge echea din mâna Pilotului. Îndreaptă prova yachtului drept spre cei doi înotători. Din tribord se apropie pneumatica săltând caraghios pe valuri.

— La luptă, Ştefano!… Haide, old *boy!*… Arată-mi ce poţi!…

Nările răscroite îi tremură. Carnea ciocolatie i se-nfioară, cuprinsă de o voluptate tainică… Apucă şcota velei mari, strângând vântul până când yahtul se-nclină cu copastia la rasul valurilor, mărindu-şi simţitor viteza… Capetele înotătorilor rulează ca nişte dopuri.

— Hello, Mc Cow? strigă Valentina, recunoscând fălcile pătrate ale businessmanului… Hello, papa Lyautey!… *Hombre,* oameni buni!… Apăraţi-văăă!…

…Cei doi înotători ajunşi la nici zece metri de yacht se întorc, înotând pe loc. Aşteaptă atacul umăr la umăr… Monstrul marin se răsuceşte pe spate, arătându-şi uriaşele înotătoare abdominale.

Majunga are dreptate, gândeşte Naturalistul… Până la urmă este totuşi un rechin albastru.

7

Că pneumatica vâslită greoi de Croissy nu ajunge înotătorii la timp, se datoreşte curentului ţâşnit din laguna descoperită de Naturalist pe de o parte şi rănii din antebraţul francezului pe de alta. Cu toate că arsurile proaspete în contact cu apa sărată îi produc usturimi vecine cu nebunia, Mc Cow îl susţine viguros pe Lyautey. Ajung şi unul şi celălalt la capătul puterilor. Strigătul de prevenire şi perspectiva morţii groaznice le electrocutează forţele.

— *Mordious,* Mc Cow, gâfâie papa Lyautey… Haide… Dă-mi drumul. Sprijină-ţi tălpile de tălpile mele. Repede… Afurisite valuri… Acum!.. Împinge cu forţă!…

Rechinul întors pe spate cu gura plină de dinţi căscată, trece printre ei, vânzolind apa cu coada. Pântecul alb i se scurge nălucă, cu atâta viteză încât bietul Lyautey neputându-se folosi de braţul stâng este surprins de coada monstrului. Izbit în spinare, face un salt de câţiva metri pe deasupra valurilor, pierzându-şi conştiinţa. Înainte de a se cufunda pentru totdeauna, Majunga plonjează lung, destinzându-şi arcul picioarelor într-o detentă puternică. Îl apucă de păr şi înotând viguros cu o singură mână, îl scoate în calea yachtului, trecându-l Pilotului, care-l urcă la bord. Valentina execută o voltă sub vânt, punând yahtul travers între Mc Cow şi rechinul întors la atac. Croissy lasă padela. Împroşcă dihania cu o ploaie de gloanţe trasă din pistolul automat.

Naturalistul urmăreşte fascinat spectacolul rulat cu viteză halucinantă.

Rechinul intră-n imersiune pe verticală, arcuindu-şi trupul de ţipar

într-un apostrof de culoarea oţelului polizat, ca numai după câteva secunde să ţâşnească de sub pupa yachtului. Naturalistul se vede cu pistolul comandantului înfipt în palmă. Aude doi paşi duduind pe marginea bordajului. Silueta Pilotului despică aversele de ploaie, apoi glasul de alto al Valentinei solfegiază pătimaş:

— *Caramba,* Ştefano!… Înfige-i cuţitul în spinare… Haide, Mc Cow!… Haide, Majunga!… Trage, Savantule… Ţinteşte la ochi!… Ţine-te bine!… Prind vântul.

Vela se destinde cu un pocnet surd şi yachtul se răsuceşte pivotând pe cârmă. Naturalistul se-ntreabă cărei categorii spirituale aparţine această Valentină pătimaşe şi dacă forţa psyhonică a lui Sahabji Babu ar fi putut domoli foamea şi rapacitatea rechinului albastru…

… Pilotul sărise în spatele lunecos al rechinului.

Se agăţase cu stânga de înotătoarea dorsală, înfigându-i cuţitul într-o cută neprotejată. Tot atunci Majunga îi înfige krissul sub întâia înotătoare pectorală, înotând în sens invers. Apa se pătează de sânge. Biciuit de durere, uriaşul *Prionace galuca* îşi părăseşte vânătoarea, întorcându-se asupra inamicilor nevăzuţi.

Stăruinţa îi este fatală.

Vânzolindu-se la suprafaţă, îi dă prilej Valentinei să-l manevreze, aducându-i tribordul yachtului numai la câţiva metri de căpăţână. Pilotul lunecă sub trupul fusiform. Mc Cow ajunge pneumatica. Majunga, izbit de valurile stârnite de zvârcolirea rechinului, se căzneşte să-i înfigă krissul pentru a doua oară.

— *Hombre,* savantule!… Ce mai aştepţi?

Naturalistul ridică pistolul. Ploaia îi şiruie sticla ochelarilor. Emoţia îi abureşte privirea. Vede dintr-o dată, ca într-o fixaţie, ochiul enorm, rece-oţeliu, mişcându-se spasmodic în orbita înconjurată de plăci cornoase. Apasă de câteva ori pe trăgaci cu o subită bucurie interioară.

Fiara marchează loviturile, biciuind oceanul cu coada enormă.

Câteva salturi dezordonate. Sângele ţâşnind prin rănile făcute de cuţite. Linişte.

Pilotul şi Majunga se caţără sprinteni la bord.

Cu hainele şiroind, palid, Pilotul se apropie de Naturalist, întinzându-i mâna.

— Mulţumesc, Fosilo!

La pupa, în spatele velei, se petrece o scenă asemănătoare. Papa Lyautey zemuit, cu vopseaua albă care-i arginta tâmplele şi barbetele scurgându-i-se în lungul gâtului, scutură cu putere mâna paleontologului.

— *Sandious !*… Dacă îmi aduc bine aminte, am onoarea să reîntâlnesc pe şeful rebeliunii studenţeşti din toate universităţile de limbă franceză de peste mări… *Monsieur* Majunga…

— Memoria nu te înşală, inspectore Emile Binette!

— *Pocap de Dious,* monsieur Majunga… M-ai făcut să pierd trei ani încheiaţi căutându-te şi acum?… Ei bine, acum, când te-am găsit, mă faci să pierd avansarea la gradul de inspector-şef şi mutarea mea la Paris, zâmbeşte el… Adică, tot restul vieţii.

— *Caramba,* Lyautey-Huot, alias Emile Binette!… Nu găseşti că e indecent să-l ţii gol în faţa mea?!… *Hombre,* diavole!… Nu eşti atât de bătrân cât mi-ai părut la Port-Victoria!… Bravo! Ce-au să zică cei de-acolo când au să-ţi afle adevărata identitate?… Haide, vino şi sărută-mi mâna…

Inspectorul Emile Binette din „Interpol", secţiunea „sclavi, stupefiante", se-nclină ceremonios, executându-se pe loc. Valentina îi întinde degetele, zâmbindu-i cochet.

8

Doctoriţa urmărise yahtul prin binoclu de când depăşise mijlocul golfului. Bătuse înciudată din picior când Valentina atentase atât de evident la pudoarea Pilotului, gândindu-se la neruşinarea femeilor şi nestatornicia bărbaţilor. De fapt era încă tulburată de relevarea adevărurilor simple ale vieţii spirituale. De posibilităţile de investigare infinite ale universului psyhonic prin intermediul „Sensibilografului". Aruncase pe fişe câteva idei în legătură cu metodologia noii ştiinţe. Era lacomă de acest univers şi gândise intens la valoarea inestimabilă a folosirii „Sensibilografului" în viaţa socială… Binoclul maritim „Zeiss" îi adusese în faţa ochilor peripeţiile luptei cu rechinul. Îl văzuse pe Pilot gata să se înece şi pe Naturalist trăgând calm ca la un exerciţiu de tir. Tocmai voia să-l strige pe Inginer să schimbe casetele cu filmul „Matematicianul" cu cele cu „Imersiunea", când aude zgomotul furiş al unor paşi târşâiţi pe cocă. Se-ntoarce mirată. Surprinde un individ neras, cu cămaşa cadrilată atârnând fleaşcă, desculţ, cu pantalonii suflecaţi peste genunchi, ajuns sub batiul motoarelor. Se privesc ochi în ochi, nemişcaţi. Câteva secunde. Individul îşi revine. Ridică încet dreapta înarmată cu un pistol de luptă. Rânjeşte pieziş. Doctoriţa combină instantaneu mimica individului cu gesturile lui prelinse, urmărind procesul fiziologic al actului deliberat, la cazul în speţă greoi şi cu destule reticenţe. Gândeşte că poate opri înlănţuirea procesului prin ceva neaşteptat. Şi că numai acel ceva o poate salva.

— Hei, prietene! îl apostrofează în engleză.. Nu-i nevoie să mă ameninţi cu pistolul… Haide, spune-mi ce vrei şi caută să te porţi civilizat.

Omul rămâne surprins… Schimonoseala sadică i se transformă într-un fel de stânjeneală necioplită… Doctoriţa nu-i dă răgazul să-şi

revină. Se-ndreaptă spre el, făcând semne prieteneşti palmierului de care este amarat hidroul.

— Helo, prieteni!… Bine-aţi venit, strigă fluturându-şi mâna cu veselie.

Reuşeşte să ajungă la batiu. Apasă soneria „alarmă punte”. Instinctiv, individul întoarce capul. Perfect. Doctoriţa îşi scoate de după gât cureaua binoclului. Îi aplică intrusului o lovitură îndesată în tâmplă. Omul icneşte înfundat, clătinându-se pe picioare.

— Ajutor!… Ajutor! ţipă Doctoriţa.

Când Alfonso, omul lui don Alvez întâlnit la „Hanul Portughezului” — îşi revine şi cuprins de turbare se repede la Doctoriţă, intră sub ploaia de lovituri trase rural de Inginer cu o cheie franceză. Izbit peste mâini, după cap, ameţit, Alfonso scapă pistolul. Cu o fentă rapidă se apără de cheia învrăjbită. Îi trânteşte Inginerului o directă cu atâta putere, încât îl proiectează cu ceafa în elicea tractivă. Doctoriţa ridică pistolul, fulgerător.

— Să mori, târfa dracului, răcneşte Alfonso smucindu-şi cuţitul din teacă.

— Uşor, sir! Haide! Fă bunătatea şi ridică mâinile.

Invitaţia suavă a Doctoriţei este irezistibilă. Alfonso ridică mâinile pe care Inginerul i le leagă cu cureaua de batiu, bodogănind fraze netransmisibile.

Ploaia încetează.

Deasupra palmierilor încep să se arate constelaţiile. Noaptea cade brusc, dezvăluind fosforescenţa vie a oceanului. În largul insulei Maria ies de sub orizont luminile de poziţie ale unei nave ultrarapide.

9

Luna plină îşi ridică obrazul arămiu din ocean, deschizând pârtii suflate cu argint peste hula molcomă. Noaptea îşi sublimează esenţa în miresmele vegetale. În foşnetul cocotierilor. Al tufelor unduioase de rafie. În sonorităţile estompate ale apelor. Poleit de lumina fulguită din constelaţii, „Pescăruşul albastru” pare o vieţuitoare stranie, abandonată de vreme pe luciul smălţuit al golfului. Echipajul hidroului strâns în faţa cortului laborator îl ascultă pe inspectorul Emile Binette, revenit la adevărata identitate după ce folosise una din maşinile de ras electrice de la bord. Se identificase atât de mult cu rolul unui marinar bătrân, încât de multe ori pleoştea umerii şi-şi târa picioarele, lucru care se părea că-l amuză, atunci când era conştient de el.

— *Sandious,* domnişoară doctor… Mai ales dumitale îţi datorez, pe lângă mulţumiri — îi arată braţul bandajat — câteva explicaţii.

Îl vede pe Majunga ieşind din cort urmat de Mc Cow şi Valentina. Se

scuza şi se duce la el, apucându-l de umăr.

— Profesore, dacă vrei să asculţi sfatul unui prieten, ascunde-te în pădure până când Croissy mai are de lucru cu onorabilul Alfonso şi „Ariel" pe care-l văd sosind, mai staţionează în apele Seişelor… Guvernul dumitale a lăsat mână liberă „Interpolului". Nu-i plac oamenii vindicativi.

— Mulţumesc pentru grijă, spune Pilotul… Paleontologul este oaspetele nostru… Pentru că niciodată nu strică un strop de precauţie, îl rog să se îmbarce pe hidro…

Emile Binette face un semn vag.

— Dacă e vorba de mulţumit Doctoriţei, lasă-mă şi pe mine Lyautey-Binette, râde tare Mc Cow dezvăluindu-şi dantura perfectă… Mi-a luat usturimile cu mâna… Totul e O.K. Cu „L'Hirondelle" mi-aţi tras o cacialma de câteva zeci de milioane… Cam mult…

— Despre ce „L'Hirondelle" e vorba? tresare inspectorul.

Nemachiat, cu obrazul ras proaspăt, este un bărbat de patruzeci şi doi de ani, cu trăsături energice şi inteligente.

— Despre adevărata „L'Hirondelle", pe care mi se pare c-o cauţi în numele guvernului tău, inspectore… Pe care eu am căutat-o în numele personal a lui Mc Cow… Salvatorii noştri sunt aici de două săptămâni… Valentina nu vrea să mărturisească nimic… Ei?!… Să te vedem?! Unde e comoara de pe fregată? (Aici Pilotul o priveşte intens pe Doctoriţă şi Doctoriţa gândeşte simultan ambele reprezentări ale „Comorii", lăsându-se inundată de un sentiment strălucitor şi reconfortant). Şi-au însuşit-o savanţii s-o ducă acasă şi s-o transforme în cine ştie ce mijloc de propagandă, sau…

— *Milledious!*… Sau prao-ul acela misterios… Dar mai întâi dovezi!… Dovezi că „L'Hirondelle" a fost găsită.

Valentina întinde mâna. Luna aprinde jocul capricios al nestematelor încrustate în inelul străvechi.

— Pentru voi, atât, solfegiază ea cu mezzo-voce.

— Comoara prinţului Tay-Den s-a-ntors în patrie de cel puţin cinci zile spune Pilotul şi este singura minciună pe care acest bărbat brav a rostit-o în viaţa sa. Inspectore, am să-ţi predau jurnalul intim al comandantului fregatei, căpitanul Jean d'Ormesson. Eşti cel mai indicat să-i cauţi rudele… sau, dacă nu mai există, să-l dăruieşti… Ştiu eu cui?… Poate Franţei. Citindu-l, ai să-mi aprobi gestul… Sunt sigur. O sugestie. Pentru conştiinţa dumitale caută să găseşti tot ce se leagă de secundul vasului, locotenentul Marcel Bonnel.

Mc Cow îşi scarpină bărbia, vădit stânjenit.

— La dracu!… Cât ceri pe caietul cu pricina? Împreună cu jurnalul de bord pe care-l am, ar alcătui o colecţie frumoasă… Poate c-aş plăti un zgârie hârtie să facă ceva din el… Best seller-ul anului, Mc Cow pe coperta unei „Best seller". „Misterul fregatei". Sau „Tay-Den,

redivivus”. Mc Cow distins cu premiul „Pulitzer”. Mc Cow şi Jack London. Ura!

— Mc Cow, Mc Cow! Ţi-am spus dintotdeauna că nu te pricepi decât la afaceri, ironizează Valentina. Haide, papa… Ăsta să fie singurul tău faliment.

— Uite ce se-ntâmplă, reia americanul… La mine minutul costă dolari… Chestia cu comoara m-a pasionat pașnic. Am pierdut partida aici. Am câştigat-o în Mahè. Ce vreţi? Fără riscuri afacerile n-ar avea niciun haz şi eu m-aş face mormon… O alimentare gratuită pe zece zile cu combustibil şi alimente, dacă mă duceţi în noaptea asta la Port-Victoria… Gata târgul?

— Regretăm, mister Mc Cow!… Avem încă treabă pe atolul Sf. Dominique, spune Pilotul.

Din larg se văd fasciile de lumină ale unui proiector puternic măturând apele. De la ţărm răspunde Croissy cu semnale luminoase în codul maritim internaţional.

— Te duc eu, Mc Cow, spune calm Valentina… Aici nu mai am nimic de făcut.

Se-ntoarce spre Pilot. Se-apropie.

— Dragul meu, mi-a plăcut întotdeauna să trec prin viaţă: *four în hand!*…

În kisuaheli:

— … Se pare că va fi mulţumit cu o soţie decorativă ca mine… Ce vrei, Ştefano? Nu pot trăi, iubitule, numai din amintiri… Eu n-am ajuns şi n-am s-ajung curând la „comoară”… Păstrează-ţi micuţa doctoriţă… Pare o femeiuşcă liniştită şi castă… Destinele noastre s-au despărţit în noaptea când Selim Ben Raschid te-a învins… Adio, iubitule!… Iubitule… Pentru, toată viaţa, iubitule…

Se rupe cu greutate.

Se-ndreaptă spre yacht fără o vorbă, nimănui.

Luna îi scaldă fruntea monumentală, într-o lumină ireală. Pilotul o asociază imaginilor vechilor regine ale civilizaţiei Kush. Poate că şi este o ultimă descendentă. La fel gândeşte Doctoriţa, admirând-o cu un sentiment de nespusă uşurare.

— Adio, domnilor! salută vesel Mc Cow, strângându-le mâna… Adio! Vă mulţumesc pentru intervenţie!… Mă plictiseam al dracului pe insula aceea afurisită… Am trăit câteva zile O.K…

Ajuns în dreptul Naturalistului, îi şopteşte:

— Când voi deschide o sucursală în capitala voastră…

— Se numeşte Bucureşti.

— *Well!*… Am să notez!… Atunci n-am să te uit!…

Râde ca de-o glumă straşnică, trăgându-l pe Emile Binette după el.

— Inspectore, am să telegrafiez reprezentantului meu din Tananarive… Parcă acolo trebuie să pleci?… Ai un cec de cinci mii

dolari… Reţine. CIA plăteşte oameni ca tine în aur… Hei, Valentina. Ia-ţi rămas bun de la Lyautey-Binette!… E un mare psiholog… Îţi aduci aminte, Binette?… Precizarea făcută la bordul lui „Jamaica”.

Sare pe puntea yachtului.

Valentina ridică velele.

— Oricând şi oricine dintre voi găseşte la „Goodyear” un post gras!… Mc Cow are memorie straşnică… *Go ahead,* Valentina!… *Good night, dear friends!… Good night!*

Vasul execută o voltă elegantă. Îşi plimbă bordajul în lungul recifului.

— *Four in hand,* Ştefano!… *Four in hand!*

Glasul de alto spaniol, cu inflexiuni muzicale pluteşte câteva clipe deasupra golfului. Se aude susurul musonului în vele. Pilotul priveşte aripa albă a pânzelor topindu-se în noapte.

10

„Ariel”, după cum identifică Emil Binette vasul stopat dincolo de bară, se pregăteşte să lase o barcă la apă.

— Comandante, spune inspectorul… Noi ne cunoaştem de foarte multă vreme!… Dacă-ţi reaminteşti la Bangui, pe Ubanghi, în Africa ecuatorială…

Pilotul se-apleacă spre el:

— Te numeai?

— Cred că eu eram Olivier Coppée, vânătorul…

— Olivier Coppée, silabiseşte Pilotul… Ah! Olivier Coppée… La dracu… Unyanembe!… Caravana neagră…

Ruinele din Dar Fur… Totul…

— Da! Totul!

— Cât de mult te-ai schimbat, Olivier Coppée…

— *Parbleau…* Îmbătrânim! Iată-ne pe drumul cel bun. Am luptat atunci cot la cot împotriva traficanţilor de sclavi. Tu un vânător necunoscut. Eu un slujbaş al „Interpolului” pe urmele tribului Manjema, furnizorul lui Selim Ben Raschid. Valentina…

— Lasă asta…

— Cum vrei… Spune-i unui vechi camarad, care este situaţia fregatei. Mi-aş pune pistolul la tâmplă, dacă milioanele de-acolo ar intra în buzunarele lui Mc Cow.

— Îţi dau cuvântul meu că Mc Cow va ajunge prea târziu să mai poată întreprinde ceva.

— Răsuflu.

În câteva cuvinte laconice, Pilotul îi povesteşte tot ce era de povestit în legătură cu praoul „Libertatea” şi fregata „L’Hirondelle”. Cu atât mai mult cu cât Tuyen-Ouan îi arătase turbina puternică cu care

fusese înzestrată şi cu cât acest secret nu fusese dezvăluit nici unuia din cei prezenţi. Acum „Libertatea” are destule sute de mile între ea şi „Ariel”. Probabil că a şi fost interceptată de vasele militare care-o aşteptau în largul insulei Diego Garcia şi tezaurul fabulos al prinţului Tay-Den se află în siguranţă.

— Crimă. Numai crimă abjectă, trădare ticăloasă şi nebunie stupidă, izbucneşte inspectorul Emile Binette. Straşnic şi-a mai păstrat oceanul secretele… *Parbleau!* Dă-mi voie să-ţi completez informaţia!…

Povesteşte cum individul de la care Mc Cow a cumpărat jurnalul de bord se numea tocmai J. J. Montand şi fusese fiul armurierului şef al fregatei şi al unei sclave ţinută pe lângă bisericuţa la care era un soi de paracliser, pe jumătate cretin. Nu atât de cretin să nu vândă o copie în plus lui Van der Verf. Taică-su ridicase un spital pentru marinari în Port-Victoria şi o capelă cu azil. În ziua când s-a oficiat întâia slujbă, acel J. J. Montând tatăl s-a spânzurat. Spune că i-au trebuit ani de cercetări, să ajungă la adevăr. Că mulţi plantatori din Mahè şi insulele învecinate s-au ruinat căutând-o pe „L’Hirondelle”. Spectrul corăbiei naufragiate, doldora de avuţii, plutea înnebunitor peste Seişe. La fiecare miez de noapte vedea din cuibul lui tot felul de ambarcaţii părăsind rada.

— Ah!… Iată şi barca de la „Ariel”. Mc Cow a vrut să dea marea lovitură. Şi-a asociat banda lui Alvez. Era s-o paţă… Alvez…

— Ştiu, Olivier Coppée, alias Emile Binette… Alvez forma punctul de transbordare între Zanzibar şi coasta Maskatului. Selim Ben Raschid a progresat. Astăzi deţine monopolul traficului în Oceanul Indian.

— *Pocap de Dious!*… De unde ştii?

— Am interceptat convorbirile radio „Jamaica” — „Zanzibar”.

— Codul?

— A revenit la cel din Ubanghi. Altfel nu-mi atrăgea atenţia.

— Mulţumesc! De o mie de ori mulţumesc!… Comandante, barca a tras la mal. Sunt dator să-mi prezint raportul…

Îl strânge de braţ, trăgându-l spre ţărm.

— Nu mă obliga să-mi iau rămas bun de la nimeni. În fond sunt o fire uricioasă şi singuratecă… Este vădit emoţionat şi minte… Se străduieşte să zâmbească.

— Cine ştie, comandante… Pământul a ajuns astăzi atât de mic… Adio! Sau poate, la revedere!

… „Constelaţia Scorpionului o urcă pe roşia Antares la zenit. Luna vagabondează palidă pe cerul stropit cu stele strălucitoare. Barca de la „Ariel” se-ndepărtează în ritmul viu al motorului, încreţind smalţul argintat al golfului. La pupa, lângă cârmaci, silueta imobilă a inspectorului Emile Binette duce cu ea ceea ce mai rămăsese din amintirea unei epoci dramatice, consumate sub soarele arzător al

Africei ecuatoriale.

11

Miezul nopţii.

„Ariel” se mai zăreşte ca un punct lucind infim sub Crucea Sudului. Inginerul îl urmăreşte din vârful Stâncii roşii. Îşi ţine bărbia rezemată de genunchi, spunându-şi că aportul lui la toată treaba asta este de ordinul „întreţinere”. Întreţinerea hidroului, a aparatajului electronic şi de imersiune, până la urmă întreţinerea potenţialului combativ al echipajului obişnuit să-i atribuie rolul de paznic al hidroului în timpul raitelor submarine, ori terestre… înseamnă că oamenii au încredere în el şi că, atitudinea lui egală, fără plusuri prea mari şi fără minusuri evidente, este tocmai ce trebuie într-un mediu susceptibil ca al cercetătorilor ştiinţifici.

— Niciodată n-ai fost un mare traumatizat, onorabile, îşi spune cu blândeţe. N-ai mutra unui erou dilematic, scumpule…

Sub bonomia aparentă cu care se tratează, ascunde, pentru întâia oară în viaţa lui, o nelinişte esenţială. Miezul de noapte ecuatorială, imensitatea cerului şi a oceanului, favorizează cristalizarea întrebării care-l devoră de când Sahabji Babu a explicat cu o logică exemplară posibilitatea cunoaşterii integrale a eu-lui.

— Aşa plin de ulei cum eşti, amice, cu zeci de planuri tehnice în cap, cu pasiunea angrenajelor şi cu dragostea asta înnebunitoare pentru „Pescăruşul albastru”…

Opreşte monologul… Cea dintâi operă vie. „Pescăruşul albastru”. Sublimul nopţilor de calcul împreună cu colegii de la „Construcţii avioane”… Pasiunea schiţelor migălite fin pe întinsul virgin al colilor de calc. Oare starea aceasta de creaţie matematică, de concentrare a spiritului în cifră, ce spectru psyhonic generează? Sahabji Babu spunea că echilibrul spiritului în cifră şi logică, în mental, este unul din aspectele superioare ale spiritualităţii umane.

— Un lucru la care nu m-am gândit niciodată… Şi care vreau nu vreau, s-a transformat într-o obsesie.

Meditează în aceşti termeni, cu privirea pierdută în larg. Nu descoperă decât târziu culoarea stranie a oceanului. Mii de specii luminoase adunate în largi fluvii fosforescente, migrează radiar din apele atolului. Golful fierbe sub năvala peştilor. Siluete cenuşii, enorme, săgetează valurile, cuprinse de o panică inexplicabilă. Asistă stupefiat la un exod al infinitei faune oceanice izgonită de la adâncimi la suprafaţă şi de la suprafaţă spre periferia orizontului. Spectacol halucinant. Asemănător potopului. Ori marilor cataclisme seismice.

Aici se verifică firea pozitivă a Inginerului.

Coboară repede. Întinde pasul spre locul de ancoră al hidroului, cu

gândul să filmeze migraţia, dacă va putea din larg, ori dinspre capătul recifului.

— Hei, savanţilor! strigă, trecând pe lângă cortul-laborator. Ieşiţi să vă vedeţi biotopul venind să vă salute din mers. Se pare că este noaptea despărţirilor şi a regretelor.

Fluieră „Atunci când luna", îndreptându-se spre ţărm.

— Mai curând noaptea Valpurgiei, se aude glasul îngrijorat al Pilotului… Treci şi ia prognoza lui „Cib". Stă pe carcasa motoarelor, supraveghind largul. Strigă brusc:

— Alarmă!… Toată lumea la ancorajul de furtună!

Naturalistul desena aspectul microscopic al nectonului. Doctoriţa ajutată cu dibăcie de Majunga clasifica recoltele de peşti coralofili. În cort domneşte liniştea. Încordarea caracteristică muncii de laborator. Naturalistul urmăreşte cu încăpăţânare o idee adiacentă marelui titlu al lucrării „Geomeridul şi activitatea chimică a planetei". Idee furnizată de mimetismul unora dintre peştii coralofili, funcţie de ochi şi lumină. Chemarea Pilotului îl jigneşte. Se apropie mai mult de ocularul microscopului… Nimic din afară nu are să-i mai violeze intimitatea creatoare… Nopţile de muncă intensă, sunt nopţile lui de reculegere. Întâmplările copleşitoare prin care-a trecut, faptul că a rupt atât de brutal cu o ipostază a conştiinţei lui, faptele cele mai recente, nu pot rămâne undeva, deasupra memoriei lui afective. Deasupra continuităţii normale a eu-lui. Mai mult ca niciodată are nevoie de linişte. De singurătate. Nu face nici o concesie intervenţiei silnice. Arbitrare.

— Haidem!… Comandantul are nevoie de noi!

Şovăie… Revine. Lasă microscopul. Îşi trage bascul pe frunte.

Afară, golful este plin de sonorităţi.

Un *dugong* cât o corabie îşi părăsise adăpostul liniştit al fundului. Făcându-şi loc printre cei câţiva rechini care încrucişează înnebuniţi între recif şi plaje, ia largul, vâslind din răsputeri.

— O noapte plină de presimţiri, spune Doctoriţa.

— Alarmă, strigă Majunga, fugind la hidro să prindă capătul corzii aruncată de Pilot.

Se lucrează febril. Pilotul catapultează cele trei ancore de uscat, lansându-le între cocotieri. Inginerul se ocupă de restul ancorajului. Îşi dă seama că o decolare cu fuzeele ar fi însemnat pierderea cortului laborator şi al instrumentarului unic transbordat acolo. Pilotul gândeşte la posibilitatea pierderii „Pescăruşului albastru". Înainte să fi trecut şaizeci de secunde de la darea alarmei, oceanul sughiţă din toată profunzimea abdomenului său uriaş.

— *Hocquets de la mer,* spune doct Naturalistul, fără să aibă câtuşi de puţin reprezentarea reală a conţinutului acestei propoziţii.

O bubuitură înăbuşită îl face livid. Sub ei, undeva în măruntaiele

pământului, se dislocă ceva. Atolul vibrează ca o navă care-şi balansează maşina. Inginerul dispare în carlingă, întorcându-se cu aparatul de filmat.

— Treceţi la capătul parâmelor libere, ordonă Pilotul… Nu părăsiţi hidroul, orice s-ar întâmpla.

— „Cib” e o idioată, mârâie Inginerul. Puteam fi la adăpost, în aer, să filmăm totul, extra.

Rafală de detunături din ce în ce mai distincte.

Atolul scrâşneşte ca şi când rocile şi madreporii se dezagregă. Balans care le fură pământul de sub picioare, punând în mişcare pendulatorie toate punctele universului, începând cu luna şi constelaţiile, sfârşind cu vârfurile bete ale cocotierilor. Apa golfului, aspirată brusc cu câţiva metri, dezvelind zona litorală cu algele, crustaceii cirripezi, moluştele şi lamellibranhiatele ei. La câteva mile în larg, între stâncile Hovas şi insula Maria, o trombă ţâşnind spre cer într-o reverberaţie incandescentă de violet. Urcă pe verticală cu viteză. Smulge din abis epava frântă a vasului „Jamaica”. O proiectează la zenit. Capătul trombei se desface într-o gigantică specie umbreliferă cu reflexe rubinii, care împrăştie stropi de sânge şi diamante lichide.

Deodată, la rădăcina imensului arbore lichid se aprind o profuziune de focuri bengale.

Oceanul mişcă valuri de purpură.

Inginerul se desprinde de parâmă. Goneşte spre capătul recifului, sărind agil din stâncă-n stâncă.

„Jamaica” se prăbuşeşte în apele acum clocotitoare. Tromba lichidă se pulverizează sfârâind. Lasă locul unui jet verzui de gaze sulfuroase. Detunăturile se transformă în salve de artilerie apocaliptică.

Naturalistul nu mai acordă nici o atenţie scrâşnitului jalnic al atolului. Nici huetului splendizilor *Lodoicea Seychellasum* dezrădăcinaţi. Nici vechilor roci eruptive dinspre capătul promontoriul ui, care se prăbuşesc în golf. Aici, în faţa ochilor lui halucinaţi, se întâmplă una din marile lucrări planetare. Materia gazoasă din centrul incandescent al globului şi-a găsit o supapă de evacuare… îşi adună toate forţele spiritului. Practică o incizie în Terra până în Barisferă, împărăţia fluidă a Magmei de nichel şi fier. Recunoaşte în undele polichrome ale erupţiei prezenţa silicaţilor şi i se pare atât de interesantă variaţia culorilor în spectrul aceleiaşi materii, încât făcându-i semn lui Majunga să rămână, o ia pe urmele Inginerului, împiedicându-se în bolovani, căzând, ridicându-se anevoie, bâjbâind în noaptea acum sfâşiată de geamătul erupţiei, cu conştiinţa supraîncărcată de emoţie, cu privirea lacomă, cu mâinile întinse ca un orb, ori ca un profet.

12

Lupta dintre caşalot şi caracatiţă pe fundul lagunei, fulgerătoare şi crudă, într-o lumină rembrandtiană, l-a făcut să mediteze asupra eticei biotipului uman…

— Sensibilograful, strigă nopţii pline de convulsii şi jerbe luminiscente.

Vrea să se confeseze. Vrea să înregistreze starea de comprehensiune totală în care-l transpune lupta dintre masele lichide ale oceanului şi străfundurile incandescente ale planetei.

Erupţia gazelor atinge apogeul, îl vede pe Inginer, zeu al infernului, proiectat pe întunericul sângeriu, filmând din vârful Stâncii roşii. Aerul s-a-nfierbântat până la nerespirabil. E suprasaturat cu vapori de sulf care-l învăluie, prelingându-i-se pe sub costumul tropical, impregnându-i porii, sufocându-l. Raţionează că erupţia silicaţilor cu rădăcinile în Sima, lasă loc mineralizatorilor gazoşi. Undeva, la o mie de metri deasupra oceanului, pâlpâie pale violete de magneziu răcit spre 4 500 de grade Celsius. Aude limpede:

— Măi Fosilo, mai e mult până izbucneşte lava?… Zi-i că mă simt friptură de pe-acum!

A ajuns deci. Aerul fierbinte îi pârjoleşte obrazul. Ramele de baga ale ochelarilor s-au încins. Îi frig tâmplele şi arcadele. Miroase a mangan. A nichel. A crom. A segregaţiuni bazice de adâncime… A Barisferă dând năvală peste Sima şi Sal, contopindu-se, interferându-se la presiunile şi temperaturile fantastice de la-nceputul începuturilor, realizate numai în laboratoarele demiurgice ale Cosmosului. Trăieşte în zone de paroxism. Şuierul gazelor, talazurile din ce în ce mai mari spărgându-se de recif, scrâşnitul ţipat al rocilor, vuietul plângător al arborilor dezrădăcinaţi, până şi transformările chimice care se petrec în atmosfera supraîncălzită prind glas într-o polifonie de cataclism geologic, susţinând sonor actul de creaţie.

— Ştiinţa sunetului, Sahabji Babu! Sunetul, primum mobile! Nu! Sunetul este efectul, Sahabji Babu! Aici rezidă metafizica ta, preaonorate!

Geneza. Un aspect al genezei… Nimic din obscenitatea copulaţiei la vertebrate. Din fiorul lubric. Din arsenalul lor erotic. Nimic din pudoarea naşterii. Din neputinţa fătului.

Terra, fiinţă hermafrodită, creează la valorile gigantescului. Materia prezentă în toate formele ei de manifestare, acuză geneza biblică.

— Dumnezeu sunt eu!…

… Flacăra cu lungi limbi trandafirii, verzi şi roşii, indigo şi violet lingând aştrii. Lava clocotitoare îmbibată de minerale păstoase, în care nu s-a trezit încă conştiinţa de sine a formei. Aer, primum mobile, întâia verigă a cauzalităţii geografice. Apa sărată şi caldă, secundum mobile, saturată de viaţă în forme infinite.

Ridică privirea.

Ghiceşte în cerul plin de cenuşă puzderia de asteroizi, restul unei planete sfărâmate, hoinărind în spaţiile interstelare. Dincolo de ei, galaxia îşi realizează destinul, circumscriindu-l celor două sute de milioane de ani ai unei perioade de rotaţie.

— Dumnezeu sunt eu!

Galaxii spiraloide, umplând infinitul spaţiului cu veşnicia mişcărilor helicoidale. Spaţii interstelare locuite de electroni şi atomi izolaţi.

Eu! Materia! Începutul, sfârşitul şi iarăşi începutul oricărui început şi sfârşit.

— Dumnezeu e în mine!

Uraniu, care, după ce mor, mă transform în radiu, vieţuind secole îndelungate sub forma asta nouă. Plictisit de mine însumi sucomb, ca să renasc sub identitatea greoaie a plumbului… Când îmi va fi lehamite de ea, voi bate din nou la porţile schimbării la faţă… Terra e încă prea tânără să vadă plumbul murind.

Veşnicia stă în veşnicia mişcării mele. În eternitatea morţii şi a renaşterii mele.

— Dar eu? întreabă gâtuit Naturalistul… Sufletul şi ceea ce e omenesc în mine?

Fascinatoriu, halucinant şi măreţ, oceanul înalţă o trâmbă groasă de lavă. Atolul se cutremură până-n temelii. Se desface în câteva insuliţe. Un munte de apă, ucigaşul *Raz de marèe* ridicat pe spinarea conului vulcanic ivit între stâncile Hovas şi insula Maria, se prăbuşeşte hohotind asupra lor.

— Întinde-mi mâna, Fosilo! Hei, n-auzi! Strigă Inginerul cutremurat.. Chestia asta trebuie s-o filmez neapărat.

Are obrazul plin de sânge şi strânge la piept aparatul de filmat.

Vulcanul nou-născut varsă tone fosforescente de lavă, care se sting sfârâind în ocean, înconjurându-l cu o perdea circulară de abur.

13

Raz de marèe, tăvălug lichid izbeşte capătul promontoriului smulgând palmierii. O undă laterală inundă golful în vreme ce arcul drept al muntelui de apă, încălecând versantul sudic, pustieşte pădurea. Zgomotele din interiorul pământului încetează. Încetează procesul de dezintegrare al atolului. Vulcanul în plină erupţie luminează oceanul până la zeci de mile, încărcându-l cu reflexe purpurii. Deasupra, erupţia ridicase o ciupercă de cenuşă, pe care musonul o împinge uşor spre coastele Africii.

Naturalistul şi Inginerul scăpaseră de înec refugiindu-se în „peştera malaezilor”. Când ies, între ei şi restul atolului se deschide un canal larg, plin de tufe madreporice, alge şi cocotieri aduşi de valuri. Dincolo „Pescăruşul albastru” zace zvârlit pe ţărm, cu o aripă

atârnând jalnic deasupra golfului. Nici urmă de cort-laborator. Nici urmă de echipaj. Cei doi se privesc ca şi când s-ar vedea pentru întâia oară. Stăruie în ei experienţa prin care trecuseră. Un văl opac, îmbibat de sentimente nedefinite. De emoţii necristalizate. De temeri abia mărturisite.

— Laboratorul, bâlbâie Naturalistul… Recolta pentru „Biocenoză”… Instrumentarul!

— Oamenii, tăie Inginerul… La apă, Fosilo!… Hai că-mi stau în gât toţi metrii de peliculă. Trap!

Îşi leagă aparatul de filmat deasupra capului. Fără să-i pese de forfota rechinilor în golf, dă buzna în canal. Înoată rapid, urmat de Naturalist. Străbat plaja plină de resturile cataclismului. Aşchii madreporice. Crabi scârboşi adunaţi în grămezi de calcar viu. Meduze gelatinoase, vag fosforescente. Miliarde de cochilii fărâmicioase. Un geamăt scrâşnit. Aleargă la pupa hidroului. Pilotul întins pe burtă. Cu mijlocul prins sub cocă. Scobeşte cu unghiile în nisip. Încearcă să-şi elibereze coapsele. Cămaşa sfâşiată. Spatele musculos, rană deschisă.

Inginerul îngenunche.

— Vinciul! strigă. O clipă, comandante.

— Slavă Domnului, răsuflă uşurat Pilotul. Vă credeam înecaţi… Doctoriţa?… Majunga?…

— Nu ştiu, bâlbâie Naturalistul… Nu ştiu!… Sânge, comandante… Te rog…

— Repede, băieţi, spune Pilotul.

Naturalistul îşi dă seama c-au ajuns în ultima clipă. Pilotul sângeră pe nas. Respiră horcăit. Se aude electromotorul „vinci”. Apoi vâjâitul servomotoarelor de la picioarele mobile. Din flancurile hidroului se desprind cele opt picioare metalice prevăzute cu tălpi circulare. Ating nisipul. Se fixează. Servomotoarele acţionează în forţă. Coca hidroului se ridică lent.

Naturalistul apucă accidentatul de subţiori. Îl trage afară. Pilotul rămâne întins pe nisip. Închide ochii. Palid, cu ochii căzuţi în orbite, pare un spectru pe faţa căruia joacă batjocoritor luminile şi umbrele erupţiei, îşi revine greu. Se pipăie pe tot trupul. Face câteva mişcări precaute de braţe, tors, picioare. Respiră profund. Sare brusc pe tălpi, zborşindu-se la ei.

— Inginerule, la lagună… Fosilo, cercetează. Ţărmul opus. Eu caut în fosta pădure. Scotociţi fiecare palmă de loc… Executarea!…

— Executarea! Executarea, mârâie Naturalistul trezit brutal la prezentul imediat, tumefiat de explozii şi cutremur, dezorganizat, cu toate legăturile interioare rupte, un haos sfâşiat, ilogic şi stupid. A avut întotdeauna rezerve faţă de pretenţiile totale ale socialului. (Pilotul a reprezentat pentru el, întotdeauna, forţa organizată a acestuia). I s-a părut că socialul are o mereu reîmprospătată poftă de a

asimila individualul. A dilua originalitatea. A limita libertatea. Alergă printre ruinele pustiite ale atolului Sf. Dominique, în căutarea Doctoriţei, paleontologului şi cortului-laborator, conştient de intensitatea dramatică a clipei, fără să poată scăpa de obsesia acestui eu sâcâitor, pus în valoare cu atâta evidenţă în ultimul timp.

— „Probabil că, până când am dat ochi cu scheletele de pe „L'Hirondelle", am considerat socialul ca pe obligaţia forţei organizate de a-mi pune la dispoziţie laboratoare pentru studiu, hidrouri care să mă transporte peste latitudinile globului, colaboratori şi subordonaţi… Iată că vine un *Raz de marèe,* destramă totul, rupe totul, anihilează totul… Atunci Pilotul spune „Executarea" şi eu alerg nebun să refac acel liant subtil al micro societăţii de la bord"…

Râde… Fredonează ceva stupid, dar vesel.

— „Încep să hrănesc humorile micro societăţii… Ola la!… Executarea, domnule doctor în ştiinţe naturale… E-xe-cu-ta-rea!"

Sub linia orizontului, zorii.

Scotoceşte printre bolovani. Îşi sfâşie degetele vâslind printre arborii culcaţi la pământ. Cunoaşte panica grijii…

— „Eu care nu m-am îngrijit decât de mine însumi… Executarea, amice!… Executarea!"…

Rămâne ţintuit locului. Vulcanul îşi încetează erupţia. Sau poate şi-a încetat-o de multă vreme. Fumegă tihnit.

Parcă-şi savurează pipa, după osteneala unei munci folositoare…

Musonul împinge spre atolul fărâmiţat (constată proporţiile dezastrului, cu răceală) resturile ciupercii de cenușă.

Dimineaţa izbucneşte triumfătoare sub cerul de safir. Aerul încărcat de mirosurile materiei arzânde începe să tălăzuiască unde vagi de miresme vegetale. De seve mustinde… Aleargă spre capătul sudic al atolului, unde-l vede pe Pilot făcându-i semne energice. Îl găseşte în faţa unui baraj de stânci şi trunchiuri de cocotieri, în spatele căruia Doctoriţa, cu faţa jupuită, cu părul năclăit, plină de zdrelituri, indecent de frumoasă în semigoliciunea ei, râde copilăreşte, alergând de colo, colo printre rămăşiţele cortului-laborator.

Majunga grav, târându-şi un picior, bine sprijinit într-o creangă, adună pe o lespede de bazalt sumedenie din mărunţişurile atât de preţioase.

— Salvat aproape totul!… Salvat aproape totul! Strigă Doctoriţa, râde cu lacrimi, bate din palme şi stă în faţa lor în toată splendoarea tinereţii triumfătoare, primind soarele pe trupul zvelt, de ivoriu.

14

Ore după ore de muncă istovitoare. Ore după ore de identităţi multiple. Marangozi. Hamali. Oameni de serviciu. Muncitori de

şantier. Tehnicieni. Savanţi. Inginerul constată integritatea hidroului. Placă cu placă. Armătură cu armătură. Pilotul profită de poziţia care-i lasă chila liberă s-o raşcheteze de microorganisme, alge şi scoici. Inginerul verifică instalaţiile de bord. Circuitele electrice, aparatajul electronic răspund prompt prin becurile de control. Naturalistul, Doctoriţa şi Majunga cară la aparat tot ce-a scăpat cataclismului. Borcanele închise ermetic, buteliile în apărătoarele lor de plasă, pânza sfâşiată a cortului, picioarele lui telescopice îndoite. Zeci de drumuri de la hidro, la capătul sudic, printre bolovani, rădăcini smulse din laterită împletind tunde contorsionate, arbori zăcând neputincioşi, sortiţi putrefierii.

La fiecare drum Doctoriţa prezentă şi vie, într-o stare de euforie vizibilă, constată virtuţile vitale ale naturii ecuatoriale. Sub soarele torid tufele sfârtecate de rafie îşi înalţă ramurile zdrenţuite. Cocotierii rămaşi teferi îşi desfac coroana plecată. Lianele şi subarboretul ţâşnesc spre lumină, fremătând în adierea virilă a musonului.

Îşi spune c-a fost suficientă o noapte, ca tot peisajul să-şi modifice aparenţa.

Atolul s-a divizat în trei insule. Pare o potcoavă segmentată la intervale regulate, cu deschizătura spre insula Maria. Se opreşte cu gândurile aici. Valentina Van der Verf a trecut prin conştiinţa Pilotului, modificându-i straturile superficiale. Un foarte scurt bombardament psyhonic asupra nucleului de vibraţii egale, calme, de culoarea Manas superior. O foarte scurtă furtună psyhonică în stratul pe care ea îl numeşte „Conştiinţa trecutului individului". Probabil va trebui să esenţializeze această numire şi s-o latinizeze pentru mai uşoara ei universalizare (spre deosebire de stratul vibratil de cea mai mare profunzime „Conştiinţa trecutului speciei"). Nimic şi nimeni n-a ajuns să „vadă" adevărata identitate a bărbatului pe care-l iubeşte. Această identitate îi transmite starea de echilibru perfect, uşor euforică, plăcerea asta imensă cu care savurează fiecare clipă de lumină, muson şi albastru intens.

… Spre seară, după ploaia cotidiană.

Pilotul scoate trenul de aterizare pe şenilă. Escamotează picioarele vinci. Porneşte motoarele… Naturalistul recunoaşte emoţia pură a clipei. Triumful inteligenţei umane. Al conştiinţei laborioase. Orga puternică, mii de cai-putere săvârșindu-și travaliul, îi dă senzaţia forţei implacabile a omului. Pilotul rulează hidroul spre plajă. Când coca pântecoasă îşi afundă prova, spărgând oglinda lucie a golfului, echipajul scoate un foarte sportiv şi întreit: hip, hip, ura!

— Iată-ne din nou liberi, spune Naturalistul.

— De toate coşmarurile, subliniază Doctoriţa.

— Bine că merge, se bucură foarte naiv şi sincer Inginerul, bătându-l pe Majunga între spete.

— Mi-ar plăcea ca la noapte să schiţăm toţi trei planul „Biocenozei”, continuă Naturalistul.

Se opreşte. Pilotul catapultează ancorele „sol” tribord şi „apă” babord. Iese pe cocă. Mâinile în buzunare. Pipa între dinţi. Îl frapează Doctoriţa. Parcă n-ar fi văzut-o de multă, foarte multă vreme. Emailul dinţilor mărunţi străluceşte ca-ntotdeauna… Acelaşi încheieturi calde, delicate, cu vine străvezii… În părul mătăsos se uscaseră granule fine de sare. Adia uşor, abia perceptibil, miros vag de mosc, soare şi trandafir. Dincolo de atributele dintotdeauna, ţâşneşte până la evidenţă femeia. Hotărâre şi energie nebănuită şi altceva, obiectul acestei hotărâri, spiritul matern şi posesiv, o mlădiere tandră a vocii, o absenţă fermecătoare şi o foarte vie atenţie la cel de pe bord, joc uşor cochet al genelor şi preocuparea de a vedea laboratorul aranjat, pentru motivul binecuvântat că laboratorul se găseşte pe hidro…

Zâmbeşte. Îşi trece degetele prin părul albit atât de surprinzător. Peste golf se destramă culorile tandre ale apusului. Vulcanul, botezat de ei „Emil Racoviţă” în amintirea celui dintâi mare speolog român, fumegă tihnit, înscriindu-şi paşnic existenţa pe orizont. Pretextează urgenţa unei supravegheri a acţiunii cutremurului asupra construcţiei madreporice şi se retrage după unul din cei mai îndepărtaţi arbuşti de rafie rămas pe malul canalului.

15

— *Four in hand,* Ştefano!… Four *in hand!*

A iubit-o? Cuvintele muzicale se despletesc din frunzele de rafie, sonore. Aparţine unei alte lumi…

— *Four in hand!*

Unei lumi vechi. Poate chiar civilizaţiei Kusk… Cu veacuri în urmă, sub soarele torid al Sudanului.

Apele oceanului împing în canal liane, de-a valma cu cocotieri, arbuşti, echinoderme şi crustacei. Câţiva polipieri smulşi de pe fundul lagunei s-au fixat pe colţul unei lespezi de bazalt. În apa transparentă, cu irizări fine, trec cârduri de peşti coralofili. Descoperă un asalt organizat asupra noului imperiu îmbelşugat în hrană.

— *Four in hand!*

Undeva, pe fund, se târăşte o caracatiţă mijlocie din specia *Octopus vulgaris.* Trece o sepie urmărită de un peşte ferăstrău, împroşcând apa cu cerneală.

— *Four in hand!*

Insinuant, glasul de alto spaniol, cu rezonanţe vechi, uitate în palatele de la Meroe… Fabulează şi-i place să fabuleze. În falia despicată la picioarele lui distinge rădăcinile arbuştilor trântiţi de cutremur, cele ale cocotierilor şi lianelor căutând cu mişcări

imperceptibile, straturile de laterită fecundă. Polipierii şi-au desfăcut ramurile în aşteptarea prăzii. Rănile atolului încep să se cicatrizeze… Câteva fregate şi un stol de pescăruşi dau ocol conului vulcanic „Emil Racoviţă”. Sunt cei dintâi soli ai vieţii pe viitoarea insulă.

Naturalistul soarbe profund miresmele acid vegetale purtate de muson. Priveşte lacom tabloul în cobalt şi faianţă cretană. Asimilează, i se pare printr-o osmoză directă, întregul circuit de viaţă al biotopului, de la fundul care i-a destăinuit tainele, până-n constelaţiile abia ghicite dincolo de violetul pal al boitei.

— *Four in hand!*

Dar cum, înţeleptule Sahabji Babu? Aici, conştiinţa lui se detaşează de forţa telurică, primară, cu care natura ecuatorială îşi cicatrizează rănile. Gândeşte foarte precis că până acum omul avea libertatea infinită de a jongla între esenţă şi aparenţă. Că societatea însăşi i-a pus la dispoziţie convenţionalul, că îşi putea masca limitele dacă era inteligent şi abil şi iată că dintr-o dată este pus faţă-n faţă cu el însuşi, fără niciun menajament.

Oare prezenţa sensibilografului va determina schimbări valorice autentice, în acest univers infinit mai subtil, infinit diferenţiat, nuanţat şi esenţial, descoperit pe atolul Sf. Dominique, unde hazardul a încrucişat tehnica europeană şi rafinamentul intelectual al orientului?

Oare n-are dreptate Sahabji Babu afirmând discrepanţa dintre valorile etice şi cele tehnice? N-are dreptate spunând că înainte de a da curs creaţiei în tehnică, ar fi necesar să aducem conştiinţele la nivelul unei absolute superiorităţi, încât tehnica ea însăşi să împrumute valori etice?

Nu este oare vremea să perfecţionăm omul şi sistemele lui sociale, în aşa fel încât *„Four in hand!”* să nu mai însemne crima individuală şi războaiele sângeroase din deceniile V, VI şi VII?

Octopus vulgaris, aşezată după o rădăcină trece la culoarea apei şi a pietrelor din jur. Se-ntreabă de ce-a lăsat geniul uman atât de în urmă însăşi ştiinţele despre condiţia lui spirituală. Poate pentru că el însuşi, omul, n-a vrut să-şi descopere misterul, el însuşi de mii de ani iubeşte acest joc fabulos între esenţă şi aparenţă, el, omul, are nevoie încă de ceremonia forţei organizate, de ierarhia socială şi „Interpol”, de armate şi un vast sistem funcţionăresc, că încă multe decenii şi poate veacuri omul va juca şi va mima şi că până-n comunismul acela îndepărtat nu va fi nevoie de sensibilograf, pentru că sensibilograful ar putea ucide identitatea aceasta a omului cu el însuşi, că oferindu-i posibilitatea de a se confrunta cu sine, de a-şi cunoaşte esenţa şi a o ameliora, folosit nedemn şi împotriva lui însuşi, după străvechiul obicei al speciei, s-ar putea transforma din cunoaştere în distrugere…

… Soarele imens şi-nsângerat cade în ocean.

Îl cutremură conştiinţa acestei posibilităţi.

Ei, aici, Naturalistul şi Pilotul şi Doctoriţa şi Inginerul, acest microorganism social, au întâlnit posibilitatea infinit fascinatorie de a-şi cunoaşte esenţa.

Şi această posibilitate depăşeşte la proporţiile definitivului tot ce-a cunoscut omul până astăzi.

Dincolo de tabloul halucinant al genezei, văzut azi noapte.

Este cea mai tulburătoare întrebare pe care şi-a pus-o specia despre sine însăşi, în tot decursul multimilenar al existenţei sale.

Claxonul hidroului. Semnale luminoase.

Se ridică.

— *Four in hand!*

— Ce va fi mâine? se-ntreabă.

Se-ndreaptă spre hidro, copleşit de posibilitatea permanentă de a veni în contact cu conştiinţa lui cea mai pură, cu esenţa lui umană, în vreme ce roşia Antares urcă spre zenit şi noaptea ecuatorială îşi bolteşte peste emisferă cerul pur şi constelaţiile strălucitoare.

Braşov,
aprilie-iunie 1967.

Redactor responsabil : HERTA SPUHN
Tehnoredactor : MARIANA PUŞCAŞU

Dat la cules 02.04.1968. Bun de tipar 06.07.1968. Apărut 1968. Comanda nr. 8229. Tiraj 30 000. Hîrtie ziar de 50 g/m² 700× 1000/32. Coli editoriale 14,25. Coli de tipar 7,5. A. 225. C.C. pentru bibliotecile mici 8R—31.

Tiparul executat sub comanda nr. 80 239 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti — Republica Socialistă România

Pe ecranul «cinemafonosens»-ului, în zona «E», o spiraloidă violetă, dominată de fulgurații roșii, intense. Zona «F» a ecranului, adică zona «esenței». În zona «AF» — «apariție» și «figurativă» — (aceea superioară) apare vag chipul naufragiatului și foarte bine conturat chipul unei femei. Pilotul se simte electrocutat de un șoc puternic.

— Pilotează, îi spune Inginerului.

Lei 4,25

Table of Contents

NOAPTEA SOLSTIŢIULUI
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
ESCALĂ LA PORT-VICTORIA
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
PESCUITORII DE PERLE
1
2
3
4
5

6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
TAINA RECIFULUI
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
SAHABJI BABU
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
FOUR ÎN HAND!
1
2
3

4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15